

Nr 22

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1960/61 beräkna *dels* (p. 5 och 6) till Lantbruksstyrelsen: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 2 878 700 kronor respektive 414 500 kronor, *dels* (p. 7 och 8) till Lantbruksnämnderna: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 12 309 500 kronor respektive 2 972 100 kronor, *dels ock* (p. 9 och 10) till Lantbruksnämnderna: Utrustning och Utbildningskurser för viss personal reservationsanslag av 70 000 kronor respektive 25 000 kronor.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln vidare föreslagit riksdagen, att för budgetåret 1960/61 *dels* (p. 11 och 12) till Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar och Omkostnader anvisa förslagsanslag av 7 688 800 kronor respektive reservationsanslag av 5 085 000 kronor, *dels* (p. 14) till Bidrag till jordbrukets rationalisering anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor, *dels* (p. 15) till Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor, *dels* (p. 16) till Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor ävensom medgiva, *att* den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940 må för år 1961 nedsättas till 3,6 procent, *att* i avseende å köpeskillning för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillingen förräntas enligt enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under år 1961 utgå efter 3,6 procent, *att* under budgetåret 1960/61 statlig kreditgaranti må beviljas *dels* för lån avseende yttre rationalisering intill ett belopp av 14 000 000 kronor, för lån till inre rationalisering intill ett belopp av 15 000 000 kronor, för jordbruksegnahemslån m. m. intill ett belopp av 20 000 000 kronor och för driftslån intill ett belopp av 6 000 000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning, *dels* för lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jord-

bruksändamål intill ett belopp av 4 000 000 kronor, dels för lån avseende trädgårdsnäringsens rationalisering intill ett belopp av 2 000 000 kronor samt dels för lån till vissa särskilt angivna slag av driftsrationalisering inom jordbruket intill ett belopp av 1 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 11 mars 1960 avlåten proposition, nr 96, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna de framlagda förslagen till vissa organisationsändringar inom lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna, m. m.; *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna, vilka angivits i propositionen; *dels* fastställa viss angiven avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61; *dels* fastställa viss angiven avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61; *dels* för budgetåret 1960/61 anvisa till Lantbruksstyrelsen: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 3 429 000 kronor respektive 514 500 kronor, till Lantbruksnämnderna: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 11 702 500 kronor respektive 2 772 100 kronor samt till Lantbruksnämnderna: Utrustning och Utbildningskurser för viss personal reservationsanslag av 70 000 kronor respektive 25 000 kronor.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat härefter angivna till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 139 av fröken *Ranmark m. fl.* och II: 166 av herr *Wahrendorff m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen vid sin behandling av medelsanvisningen Bidrag till hushållningssällskapen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att prövning ej må vidtagas i syfte att indraga en fiskerikonstulentbefattning vid hushållningssällskapet i Värmlands län;

2) I: 480 av herr *Larsson, Sigfrid, m. fi.* och II: 407 av herr *Hæggblom m. fl.*, likalydande, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1960/61 anvisa ett oförändrat anslag av 235 000 kronor till 1960 års verksamhet inom hushållningssällskapens veterinäravdelningar;

3) I: 474 av herrar *Eskilsson* och *Ringaby*, likalydande med II: 607 av herr *Östlund m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte till Bidrag till jordbrukets rationalisering för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor;

4) II: 606 av herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Bidrag till jordbrukets rationalisering för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor, innebärande en besparing i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 2 000 000 kronor;

5) I: 484 av herr *Olsson, Ernst, m. fl.*, och II: 589 av herr *Börjesson m. fl.*, likalydande, i vilka motioner hemställts att riksdagen måtte besluta att i

skrivelse till Kungl. Maj:t *dels* anhålla om att vid försäljning för skogskomplettering av fastigheter tillhörande kronan må tillämpas prissättning i överensstämmelse med gällande marknadsvärde i enlighet med vad i motionen har anförts, *dels* anhålla om prövning och förslag rörande avveckling av domänverkets markfond i enlighet med riksräkenskapsverkets i motionen refererade rekommendationer, *dels ock* anhålla att en allsidig utredning måtte företagas beträffande vilka principer som i framtiden skall gälla för statens innehav av skogsmark och att därvid beaktas de skäl som föreligger för avveckling av statens innehav av skogsmark genom försäljning till enskilda i stora delar av vårt land i enlighet med de i motionen framförda synpunkterna;

6) I: 481 av herr *Nilsson, Ferdinand, m. fl.* och II: 595 av herr *Larsson i Hedenäset m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att åtgärder för genomförande av jordbruks komplettering med skog måtte vidtagas i enlighet med vad som i motionen angivits, att därvid beaktas behovet av att statens tillgångar av skogsmark får medverka *dels* direkt för att genomföra lämpliga förstärkningar av jordbruk, *dels* även vid byten för genomförande av förstärkningar och bättre arrondering av bondeskogsbruk liksom av förbättrad arrondering av storskogsbruk, att vid försäljning av staten tillhörig skogsmark till komplettering av jordbruk en bättre överensstämmelse åvägabringas mellan den ränta som jordbrukarna får betala å för kompletterings genomförande erforderliga statliga garantilån och den kapitaliseringsprocent å årlig genomsnittsavkastning som lägges till grund för prissättningen, ävensom att lånevillkoren för garantilån för underlättande av skogskomplettering anpassas till att bättre svara mot skogsskiftets bestånd, uttagsmöjligheter och erforderliga skogsvårdsåtgärder i enlighet med vad i motionen säges;

7) I: 134 av herr *Hermansson m. fl.*, likalydande med II: 164 av herr *Hansson i Skegrie m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen beslutar att lånegarantier avseende statligt stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering må beviljas företag oavsett storleksordning samt att hos Kungl. Maj:t hemställa om härför erforderlig ändring i gällande kungörelse;

8) I: 483 av herr *Nord m. fl.* och II: 601 av herr *Rimås m. fl.*, likalydande, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att av Kungl. Maj:t föreslagen ändring av 5 § kungörelsen 1955: 354 måtte utvidgas till att avse även 17 § i kungörelsen, så att trädgårdsföretag med flera än en årsanställd arbetare skall kunna erhålla både lånegaranti och statsbidrag eller endera som stöd till rationaliseringsåtgärder enligt kungörelsens regler;

9) I: 320 av herr *Larsson, Thorsten*, och herr *Svanström* samt II: 400 av herrar *Grebäck* och *Brandt* i Sätilla, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta *dels* sådana ändringar i kungörelsen angående statligt stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering att verksamheten överföres till lantbruksnämnderna, *dels ock* att den lånegarantigivning, som av-

ser att befrämja övergången till eller nystartande av specialproduktion, skall oavsett taxeringsutfallet handhavas av lantbruksnämnderna;

10) I: 482 av herr *Nord m. fl.*, likalydande med II: 602 av herrar *Rimås* och *Nilsson* i Lönsboda, i vilka motionärerna hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t förorda att kungörelsen 1954: 311 om statlig garanti för lån för uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål ändras så, att det blir möjligt att bevilja lånegaranti även för byggnad, avsedd för parti-försäljning av frukt och grönsaker;

11) I: 223 av herr *Nord m. fl.* och II: 272 av herr *Åhman m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att den övre belåningsgränsen för lånegaranti vid inköp av egnahemsjordbruk sänkes från nuvarande 100 procent till tidigare gällande 90 procent;

12) II: 591 av herrar *Elmwall* och *Svensson* i Vä, vilka hemställt att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av kungörelserna nr 246, 366 och 367 år 1948 att i motionen framförda synpunkter vinner beaktande;

13) II: 736 av herr *Börjesson*, vari hemställts, att riksdagen måtte *dels* avslå Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län samt av de båda hushållningssällskapen i samma län, *dels* ock anhålla hos Kungl. Maj:t — med sikte på en omorganisation framdeles av lantbruksnämnds- och hushållningssällskapsorganisationerna i motionens syfte — om åtgärder i syfte att låta lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i södra delen av Kalmar län, så ock lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i norra delen av Kalmar län, inom båda länsdelarna var för sig, gemensamt hålla de befattningshavare, som kan anses lämpligt för åstadkommande av besparingar i enlighet med vad i motionen anförts;

14) I: 624 av herrar *Svanström* likalydande med II: 760 av herr *Johansson* i Gränö, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte *dels* avslå Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna och de båda hushållningssällskapen i Kalmar län, *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för att försöksvis sammanföra lantbruksnämnd, hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelse i norra Kalmar län till en gemensam administrativ och kameral enhet med förläggning till Västervik;

15) I: 625 av herr *Hellebladh m. fl.* och II: 761 av herr *Svensson* i Krokstorp *m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen i vad gäller sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna och de båda hushållningssällskapen i Kalmar län ville besluta uppskjuta avgörandet i denna fråga, i varje fall då det gäller hushållningssällskapen, till dess pågående och bebådade utredningar rörande rådgivnings- och rationaliseringsverksamhet inom jord- och skogsbruk föreligger och slutgiltig ställning i hela detta frågekomplex kan tagas av riksdagen;

16) I: 488 av herrar *Sveningsson* och *Ringaby* likalydande med II: 598 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en allsidig och förutsättningslös utredning om lantbruksnämndernas betydelse för det svenska jordbru-

ket och i vad mån nämndernas verksamhet kan överflyttas till hushållningssällskap eller andra statliga länsorgan;

17) I: 606 av herr *Eskilsson m. fl.* likalydande med II: 747 av herr *Hæggblom m. fl.*, i vilka motioner hemställts att riksdagen måtte *dels* avslå Kungl. Maj:ts förslag att assistenter i Ao 15 inrättas för uppgifter med yttre rationalisering, *dels* å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till Lantbruksnämnderna: Avlöningar ett förslagsanslag av 11 202 500 kronor och till Lantbruksnämnderna: Omkostnader ett förslagsanslag av 2 172 100 kronor, *dels* hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att snarast överföra lantbruksnämndernas arbetsuppgifter till andra organ;

18) I: 602 av herr *Osvald* och II: 741 av herr *von Seth m. fl.* i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte *dels* avslå Kungl. Maj:ts förslag i vad gäller lantbruksingenjörerna, *dels* tills vidare fastställa lantbruksstyrelsens förslag till lantbruksingenjörsorganisation, *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning angående lantbruksingenjörsorganisationen;

19) I: 623 av herr *Jonasson m. fl.* och II: 762 av herr *Wahrendorff m. fl.*, likalydande, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta *dels* att antalet lantbruksingenjörsbefattningar å ordinarie stat inom lantbruksorganisationen må utgöra tolv i enlighet med vad i motionerna anförts, *dels* att i propositionen föreslagna 23 assistenttjänster i Ao 15 må besättas med personal, som har lägre agrar, skoglig eller teknisk utbildning, *dels* att län i fråga om lantbruksnämndernas verksamhet för jordbrukets yttre rationalisering efter medgivande av lantbruksstyrelsen må indelas i distrikt, *dels* att lantbruksnämnd må äga fastställa stationeringsort för sina befattningshavare, *dels* att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till författningsändring, som föranledes av förenämnda yrkanden; samt

20) II: 746 av herr *Ekström* i Björkvik *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att tiden för indragning av vissa byggnadskonsulentbefattningar f. n. icke fastställs, utan att frågan måtte bli föremål för ny prövning inom jordbruksdepartementet sedan erfarenhet vunnits i fråga om arbetsuppgifternas omfattning efter 1959 års ändrade riktlinjer.

Beträffande det närmare innehållet i förenämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna II: 166, I: 480, II: 607, II: 606, II: 589, I: 481, II: 164, II: 601, II: 400, II: 602, II: 272, II: 591, II: 736, I: 624, II: 761, I: 488, II: 747, II: 741, II: 762 och II: 746.

Yttranden har avgivits över motionerna I: 139 och II: 166 av länsstyrelsen i Värmlands län, över motionerna I: 480 och II: 407 av veterinärstyrelsen, statskontoret, Hushållningssällskapens förbund och jordbruksanslagsutredningen, över motionerna I: 223 och II: 272 av riksbanksfullmäktige, över motionen II: 591 av lantbruksstyrelsen, statskontoret och riksbanksfullmäktige samt över motionerna I: 320 och II: 400 av lantbruksstyrelsen och statskontoret.

Proposition nr 96 angående vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation, m. m.

I propositionen har inledningsvis erinrats att lantbruksstyrelsen i sin anslagskrivelse för budgetåret 1960/61 framlagt förslag om vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation. Vidare har angivits att en särskilt tillkallad utredningsman den 28 oktober 1959 avlämnat betänkande rörande frågan om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län, m. m., att kompetensutredningen den 21 december 1959 överlämnat redogörelse för vissa undersökningar jämte förslag till inrättande av kanslisttjänster hos lantbruksstyrelsen, samt att 1958 års besparingsutredning i sitt den 6 augusti 1959 dagtecknade betänkande framfört vissa synpunkter på de nuvarande lantbruks- och skogsstyrelserna med tillhörande lokala organ. Härjämte har redovisats de myndigheter och sammanslutningar som yttrat sig över förslaget. Å s. 4—20 i propositionen har därefter lämnats en redogörelse för lantbruksstyrelsens förslag beträffande omorganisation av lantbruksstyrelsen. Det huvudsakliga innehållet i de över förslaget avgivna remissyttrandena har intagits å s. 20—23. Lantbruksstyrelsens förslag beträffande lantbruksnämndernas organisation har anmälts å s. 24—40 och remissyttrandena däröver å s. 40—43. I propositionen har därefter redogjorts för lantbruksstyrelsens anslagsäskanden till styrelsens avlöningar och omkostnader (s. 43—47) samt till lantbruksnämndernas avlöningar, omkostnader, utrustning och utbildningskurser för viss personal (s. 47—50). Ett i propositionen därefter (s. 50—73) intaget avsnitt behandlar den särskilt tillkallade utredningsmannens förslag i fråga om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län samt däröver avgivna remissyttrandena. Kompetensutredningens omnämnda redogörelse om inrättande vid lantbruksstyrelsen av kanslisttjänster har lämnats en redogörelse för å s. 73—79. Därefter har besparingsutredningens förut berörda förslag rörande lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen samt över förslaget avgivna remissyttrandena anmälts å s. 80—89.

Departementschefen har i propositionen nr 96 anfört följande:

»**Inledning.** De strukturella förändringarna på jordbrukets område sedan år 1948 har medfört att förutsättningarna för lantbruksorganisationens verksamhet successivt ändrats. Sagda strukturutveckling utgjorde motiv för de ändrade riktlinjer för den statliga verksamheten för jordbrukets rationalisering, som fastställdes av 1959 års riksdag. Samma riksdag vidtog på mitt förslag även vissa åtgärder i syfte att delvis anpassa organisationens personaluppsättning — vilken i allt väsentligt hållits oförändrad från dess tillkomst år 1948 — efter utvecklingen samt till de beslutade ändringarna i arbetsuppgifternas inriktning och till de framtida uppgifternas beräknade omfattning.

Riksdagsbeslutet år 1959 innebar bland annat att en successiv överflyttning skulle ske av såväl teknisk som annan arbetskraft från nämndernas avdelningar för inre rationalisering till avdelningarna för yttre rationalisering. Erforderlig omskolning av berörda personalkategorier skulle samtidigt ske. I avsikt att förstärka personalen för yttre rationaliseringsuppgifter utbyttes tolv lantbruksinstruktörstjänster i Ae 12 mot 17 assistenttjänster i Ae 15 för befattningshavare med skogsmästarkompetens. På grund av den påtagbara nedgången i ärendeomslutningen vad gäller lantbruksingenjörsvarddelningarna indrogs ett antal å nämnda avdelningar befintliga tjänster. Sålunda avvecklades från och med den 1 juli 1959 två lantbruksingenjörstjänster i Ao 25, sex lantbruksingenjörstjänster i Ae 21, fyra ingenjörstjänster i reglerad befordringsgång samt sex tekniker i lönegrad A 10. För att handha den centrala ledningen av den skogliga verksamheten inom organisationen inrättades hos lantbruksstyrelsen tre jägmästartjänster, varav en i Be 1 och två i Ae 23. Innehavarna av sistnämnda befattningar skulle jämte erforderlig biträdespersonal bilda en skoglig sektion inom planläggningsbyrån. Samtidigt härmed indrogs en förste byråingenjörstjänst i Ae 24 å jordförbättringsbyrån och en byggnadskontrollanttjänst i Ae 19 å byggnadsbyrån.

I olika sammanhang har under senare år uppmärksamheten riktats mot lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation. Bland annat uttalade sig 1958 års riksdagsrevisorer för en organisatorisk översyn av berörda organ. Även 1958 års besparingsutredning föreslog i sitt i augusti 1959 avgivna betänkande (SOU 1959: 28) en översyn ej blott av organen i fråga utan även av hushållningssällskapen samt skogsvårdsmyndigheterna. I första hand borde enligt utredningen prövas förutsättningarna för att sammanföra de olika lokalorganens kamerala förvaltning och handläggning av personalärenden.

Det av mig för riksdagen tidigare redovisade utredningsarbetet rörande möjligheterna att effektivisera lantbruksorganisationen har numera avslutats och lantbruksstyrelsen har i sin anslagsskrivelse för budgetåret 1960/61 framlagt sina av utredningen föranledda förslag. Jag har visserligen i årets statsverksproposition uttalat min avsikt att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område, som rör jordbrukets samt skogsbrukets rationalisering och därmed sammanhängande spörsmål. Det torde emellertid dröja åtskillig tid, innan någon ny organisationsform, grundad på sistnämnda utredning, kan komma till stånd. Ett uppskov med erforderliga anpassningar av lantbruksorganisationen efter de numera ändrade förutsättningarna för dess verksamhet bör därför inte ske.

Lantbruksstyrelsens nu redovisade utredningsförslag ligger enligt min mening väsentligen i linje med vad utvecklingen kräver. Jag har därför tagit detsamma till utgångspunkt för de förslag till organisationsändringar, som jag avser att framlägga i det följande.

Lantbruksnämnderna. Nämndernas nuvarande organisation grundas i allt väsentligt på av 1947 års centrala lantbrukskommitté i betänkande SOU 1948: 2 framlagda förslag rörande organisationen av verksamheten för jordbrukets yttre och inre rationalisering. Som regel finns en nämnd i varje län. Kalmar och Älvsborgs län är dock uppdelade på två områden. Nämnd består av sju ledamöter, av vilka tre utses av Kungl. Maj:t och två av hushållningssällskapet, varjämte som självskrivna ledamöter ingår lantbruksdirektören och hushållningssällskapets sekreterare. Vid handläggning av fråga av större vikt, som berör annan länsmyndighets arbetsområde, skall jämväl representant för sagda myndighet beredas tillfälle att delta i överläggningarna. I ärende rörande fastighetsbildning skall samråd ske med överlantmätaren och i ärende, som rör skogliga frågor av större vikt, med länsjägmästaren. Inom varje nämnd finns en delegation för yttre och en för inre rationalisering. Vid vissa nämnder finns därutöver särskilda delegationer för permanenta eller tillfälliga uppgifter.

Enligt gällande instruktion ankommer det på lantbruksnämnderna att själva bestämma om arbetets och personalens uppdelning på avdelningar, dock att inrättande av lantbruksingenjörsavdelning ankommer på Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande på lantbruksstyrelsen. För närvarande är personalen vid nämnderna, med undantag för dem i de mindre länen, fördelad på en avdelning för yttre och en för inre rationalisering samt en avdelning för administrativa uppgifter. Därjämte finns vid flertalet nämnder en lantbruksingenjörsavdelning.

För lantbruksstyrelsens utredningsförslag har lämnats en uttömmande redogörelse i det föregående. Här må dock givas en sammanfattning av desamma, i vad de rör lantbruksnämnderna.

Enligt sagda utredningsförslag skall de nuvarande avdelningarna för yttre rationalisering slopas och åtgärder samtidigt vidtagas så att lantbruksdirektören bättre än nu skall beredas tid och möjlighet att ägna erforderlig uppmärksamhet åt rationaliseringsverksamhetens uppläggning i stort. Lantbruksdirektörens ledande funktion vill styrelsen över huvud framhäva starkare än nu. Ävenså betonas betydelsen av att lantbruksnämndernas chefstjänstemän gives vidgade möjligheter till samarbete med andra länsorgan. Arbetet med den yttre rationaliseringen och vad därmed sammanhänger skall i de större länen och vissa mellanstora län fördelas på distrikt. Dessa anges av styrelsen böra uppgå till sammanlagt 33, fördelade på 14 lantbruksnämndsområden. Ledare för verksamheten inom distriktet avses vara en lantbrukskonsulent-distriktsföreståndare, som samtidigt skall vara föredragande inför nämnden i ärenden, som angår vederbörande distrikt.

Vidare föreslås ändring av organisationen för den inre rationaliseringen. Lantbruksingenjörsavdelningar förutsättes endast skola finnas inrättade vid de lantbruksnämnder, där lantbruksingenjör är stationerad. Indelningen av

riket i lantbruksingenjörskretsdistrikt skall enligt styrelsen ändras så att antalet dylika distrikt minskas till elva mot för närvarande 20. Om lantbruksingenjörskretsavdelning finns i ett län, skall denna enligt förslaget i princip övertaga alla till den inre rationaliseringen hänförliga göromål. Beträffande övriga län avses särskild avdelning för inre rationalisering finnas endast vid de nämnder, där arbetsuppgifter som kan hänföras till detta slag av rationalisering föreligger i mera betydande omfattning. Därest så ej är fallet skall sistnämnda arbetsuppgifter handläggas av personal direkt underställd lantbruksdirektören.

De vid lantbruksnämnderna placerade skogsmästarna anses av styrelsen böra direkt underställas vederbörande lantbruksdirektör. Varje lantbruksnämnd, som kan bereda tillfredsställande sysselsättning för en byggnadskonsulent med sådana uppgifter för vilka konsulenttjänsterna från början inrättats, föreslås skola tilldelas dylik befattningshavare. Denne bör inte tillhöra visst distrikt eller viss avdelning utan stå till lantbruksdirektörens förfogande. Lantbruksnämnd, som inte befinner ha behov av egen byggnadskonsulent, bör enligt lantbruksstyrelsen disponera sådan i ett angränsande län. För viss projektering av nybyggnader och mera omfattande ombyggnader, hänförlig till vad som tekniskt benämnes grundprojektering, föreslås särskilda byggnadskonsulenter placerade vid vissa nämnder. Erforderligt standardiseringsarbete förutsättes enligt lantbruksstyrelsen skola utföras vid ett byggnadskontor inom styrelsen, vilket avses ersätta den nuvarande byggnadsbyrån. Antalet byggnadskonsulenter inom lantbruksorganisationen vill styrelsen bibehålla oförändrat, det vill säga vid 26.

Lantbruksstyrelsen har härjämte förordat ändrad löneställning för en rad olika grupper befattningshavare vid lantbruksnämnderna. Ingående redovisning av de föreslagna lönegradsförändringarna har givits i ett föregående avsnitt.

Med utgångspunkt från förenämnda principer för ändrad organisation har lantbruksstyrelsen framlagt förslag om en successiv minskning av den med fältarbete — såväl yttre som inre rationaliseringsuppgifter — sysselsatta personalen från 384 befattningshavare till 334. Den största minskningen faller härvid på högskoleutbildad personal, som styrelsen vill reducera med sammanlagt 30 befattningshavare. Personalen för inre rationaliseringsuppgifter avses skola minskas från för närvarande 240 befattningshavare till 148, varvid en väsentlig del av minskningen väntas uppkomma genom överföring av tjänstemän till verksamhet med yttre rationalisering. Byggnadskonsulenterna är ej innefattade i förenämnda beräkning av personal för inre rationaliseringsverksamhet. I fråga om arbetskapaciteten för yttre rationalisering medför styrelsens förslag en förstärkning med drygt 40 befattningshavare. För närvarande uppgår de inom detta område sysselsatta befattningshavarna till 120, lantbruksdirektörerna ej medräknade.

Styrelsen utgår från att omorganisationen i sin helhet skall vara genomförd inom en tidrymd av fem år. Den totala minskningen av kostnaderna

för grundlöner har styrelsen beräknat till cirka 635 000 kronor. För budgetåret 1960/61 begränsar sig emellertid minskningen av sagda kostnader enligt styrelsen till cirka 125 000 kronor.

I anslutning till omorganisationsförslaget har lantbruksstyrelsen anmält, att den avser att till nästa års riksdag framlägga förslag beträffande personalbehovet för kamerala och dylika uppgifter vid nämnderna.

För egen del vill jag först framhålla, att jag inte kan ansluta mig till det av lantbruksstyrelsen framförda förslaget beträffande en ny princip om indelning av vissa län i två eller flera distrikt för verksamhet med yttre rationalisering. En distriktsindelning av föreslagen typ kan hindra ett ändamålsenligt utnyttjande av tillgängliga arbetskraftsresurser och motverka rörlighet i organisationen. Lantbruksstyrelsen bör dock alltså ha rätt att för viss tid bestämma annan stationeringsort för förrättningspersonal än den ort, där nämndens kansli är beläget. Det torde få förutsättas att sistnämnda bemyndigande ej kommer att utnyttjas annat än i de fall starka, arbetsorganisatoriska skäl föreligger därtill.

Enligt min mening torde hädanefter, liksom för närvarande är fallet, vid lantbruksnämnderna i regel komma att finnas inrättade en särskild avdelning för yttre rationalisering och en särskild för inre rationalisering. Dock bör den organisatoriska ändringen vidtagas att lantbruksdirektören fortsättningsvis ej skall fungera som direkt ledare för den yttre rationaliseringsavdelningen utan i denna egenskap bör ersättas av en lantbrukskonsulent i 24:e lönegraden. Jag vill i anslutning härtill föreslå att 23 ordinarie befattningar i sagda lönegrad inrättas, en i varje ifrågakommande län. Samtidigt härmed bör åtta tjänster som biträdande lantbruksdirektör i Ao 24 och 15 tjänster som lantbrukskonsulent i Ao 23 indragas. De nuvarande innehavarna av biträdande lantbruksdirektörsbefattningar bör, så länge som de kvarstår i tjänst, alltså få bibehålla den tjänstebestämmelse de nu har. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga beslut om uppförande på övergångsstat och om andra eventuella övergångsanordningar i samband med tillsättande av de nya lantbrukskonsulenttjänsterna. Såsom direkta ledare för de inre rationaliseringsavdelningarna bör allfort fungera lantbrukskonsulenter i lönegrad 23 eller 21. Därest en i enlighet med det följande å övergångsstat uppförd lantbruksingenjör anses lämpligen böra placeras som avdelningschef för rationaliseringsuppgifter av sistnämnda slag, torde lantbruksstyrelsen böra få förordna om dylik placering.

Lantbruksdirektören bör, anser jag, verka som chef över de båda avdelningarna för yttre och inre rationalisering liksom över den administrativa avdelningen. Genom denna mera fristående ställning bör lantbruksdirektören kunna i större utsträckning än för närvarande ägna sig åt handläggning av mera komplicerade ärenden, exempelvis vissa fall då fråga är om förhandlingar med bolag om byte av skogsmark, samt åt allmän planering av nämndens aktiva och — vilket är viktigt — intensifierade rationalise-

ringsinsatser. Ävenså torde han därigenom kunna beredas tillfälle att mera än nu samordna nämndens planer samt förrättnings- och rådgivningsverksamhet med andra länsorgans såsom hushållningssällskapens, lantmåteri- och skogsvårdsmyndigheternas.

Vad beträffar de nuvarande lantbruksingenjörsavdelningarnas verksamhet har denna successivt minskat i omfattning. Arbetet med avdiknings- åtgärder har för övrigt alltmer kommit att avse sådana hydrotekniska uppgifter, som allmänt hänföres till inre rationalisering. I överensstämmelse med de allmänt jordbruksekonomiska strävandena för närvarande bör åtgärder för utvinnande av jordbruksmark genom större torrlägningsföretag avsevärt begränsas. Med hänsyn till angivna förhållanden föreligger enligt min uppfattning ej anledning att bibehålla en organisation för berörda uppgifter av den omfattning lantbruksstyrelsen föreslår. Den avdikningsverksamhet, som är att betrakta som inre rationaliseringsarbete i gängse bemärkelse, bör uteslutande handhas av de därför avsedda avdelningarna vid nämnderna. Återstående delen av de uppgifter, som nu handlägges av de särskilda lantbruksingenjörsavdelningarna, torde med hänsyn till sin karaktär lämpligen bära åvila expertis sorterande under det centrala organet. Jag vill i enlighet härmed föreslå att nämndernas lantbruksingenjörsavdelningar skall slopas från och med den 1 juli 1960 och att i stället sju lantbruksingenjörer nu i Ao 25 överföres till lantbruksstyrelsens personalstat. 14 tjänster såsom lantbruksingenjör i sagda lönegrad bör samtidigt föras på övergångsstat under lantbruksstyrelsen och två dylika, nu vakanta befattningar indragas. Å andra sidan bör den lantbruksingenjörerna för närvarande underställda personalen kvarstå under lantbruksnämnderna, dock reducerad på sätt jag ämnar förorda i det följande.

De principer i fråga om organisationen för handläggning av den fortsatta torrlägnings- och avdikningsverksamheten, som jag nyss föreslagit, bör såsom antytts träda i tillämpning vid ingången av nästa budgetår. Emellertid bör de inom olika län stationerade lantbruksingenjörerna omflyttas först i samband med att de för närvarande aktuella arbetsuppgifterna gör detta möjligt eller vakanser uppstår. Jag ämnar ånyo beröra detta spörsmål i ett följande avsnitt. Det torde kunna antagas att omställningsprocessen kommer att spänna över en förhållandevis lång tid.

Beträffande hittills ej behandlade personalfrågor rörande de olika avdelningarna inom lantbruksnämnderna vill jag till att börja med biträda lantbruksstyrelsens förslag att överföra ett angivet antal tjänstemän från inre till yttre rationaliseringsverksamhet. Vidare vill jag förorda att 23 assistent-tjänster i Ao 15 inrättas för uppgifter med yttre rationalisering. Innehavarna av dessa nya tjänster bör kunna i ej ringa mån övertaga arbetsuppgifter, som nu åvilar lantbrukskonsulenter och därmed friställa dessa för mer kvalificerade uppdrag. Tjänsterna i fråga skall besättas med personal, som har lägre agrar eller teknisk utbildning och som därjämte genomgått vissa fort-

bildningskurser i fråga om yttre rationaliseringsverksamhet. Samtidigt med tjänsternas inrättande bör 23 befattningar som förste instruktör i Ao 13 indragas eller i nödvändig utsträckning föras å övergångsstat.

Ehuru jag är medveten om att en ökad insats för skogliga markbyten och kompletteringar i enlighet med 1959 års riksdagsbeslut om riktlinjer i ämnet ställer krav på god tillgång på skogligt utbildad personal inom lantbruksorganisationen, vilken för övrigt i detta avseende skall biträda lantmäterimyndigheterna, är jag ej beredd att tillstyrka att antalet tjänster för sådan personal ökas. Jag vill i sammanhanget erinra om att av de två jägmästarbefattningar i Ae 23, som av 1959 års riksdag inrättades vid lantbruksstyrelsen för handhavande av mera kvalificerade samt allmänt planläggande, skogliga uppgifter, den ena tjänsten har besatts för kort tid sedan medan den andra alltjämt är vakant. Erfarenheterna av den nya skogliga organisationen inom styrelsen och nämnderna torde böra avvaktas innan ytterligare personalförstärkningar överväges.

Utöver vad jag nyss uttalat i fråga om överflyttning av personal från lantbruksnämndernas avdelningar för inre rationalisering till avdelningarna för yttre rationalisering vill jag bland annat förorda den ändringen beträffande tjänster hänförliga till förstnämnda slag av avdelningar att ytterligare fyra befattningar som lantbruksingenjörer i Ae 21 utbytes mot samma antal lantbruksingenjör- eller lantbrukskonsulenttjänster i Ae 23. Härjämte föreslår jag att sju konsulentbefattningar i Ae 21 indrages från och med den 1 juli 1960 varvid dock samtidigt tre tjänster som förste byråagronom eller förste byråingenjör i Ae 23 bör uppföras på lantbruksstyrelsens personalstat.

I anslutning härtill föreslår jag att 16 förste lantbruksinstruktörstjänster i Ae 13 inrättas vid lantbruksnämnderna i utbyte mot motsvarande antal tjänster såsom lantbruksinstruktör i Ae 12. I enlighet med lantbruksstyrelsens framställning torde fem ordinarie befattningar som lantbruksinstruktör i sistnämnda lönegrad böra föras på övergångsstat. Innehavarna av sist angivna befattningar tjänstgör för närvarande å högre extra ordinarie tjänster inom nämnderna. Härutöver kan indragning ske av fem förste assistenttjänster i Ao 19 samt 13 befattningar som tekniker i Af 10—Ae 15, samtliga tjänster nu placerade på lantbruksingenjörsavdelningar. Ifrågavarande förste assistentbefattningar måste dock uppföras å övergångsstat i avvaktan på innehavarnas avgång eller förflyttning till annan befattning. Lantbruksstyrelsens förslag om att tjänstebestämmningen förste assistent skall utbytas mot assistent kan jag inte biträda.

Omfattningen av byggnadskonsulenternas primära eller ordinarie arbetsuppgifter nedgick något under åren närmast före år 1959. Vid sidan av berörda arbetsuppgifter — huvudsakligen avseende låne- och bidragsansökningar i byggnadsärenden och i samband därmed rådgivning — har konsulenterna i fråga utfört visst projekteringsarbete. De nya riktlinjer för den statliga medverkan i jordbrukets inre rationalisering, som fastställdes av

1959 års riksdag, torde ej nämnvärt ha förändrat omfattningen av byggnadskonsulenternas arbetsuppgifter, även om dessa i viss mån fått ett annat innehåll. Med utgångspunkt härifrån har jag funnit att vid nämnderna erfordras sammanlagt 20 byggnadskonsulenter, fortfarande i lönegrad A 21. Jag har därvid förutsatt att vissa län, huvudsakligen de minsta, skall ha gemensam konsulent med ett angränsande län. Vidare har jag utgått från att angeläget standardiseringsarbete kommer att utföras inom lantbruksstyrelsen. I detta sammanhang vill jag även erinra om den verksamhet som bedrivs av statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. För sådant projekteringsarbete som tekniskt benämnes grundprojektering och som byggnadskonsulenternas verksamhet även i fortsättningen kan ge anledning till bör uttagas ersättningar jämlikt självkostnadsprincipen. Därest riksdagen inte har något att erinra mot här angivna förslag, bör normerna för ersättningarna införas i lantbruksnämndstaxan.

Av de sex byggnadskonsulenter, som nu finnes inom lantbruksorganisationen utöver de nyss nämnda 20, bör enligt min mening två inplaceras å lantbruksstyrelsen för handhavande av bland annat det förut berörda standardiseringsarbetet. Återstående fyra befattningar som byggnadskonsulenter bör indragas fr. o. m. den 1 juli 1960 eller den senare tidpunkt då tjänsteinnehavarna kunnat omplaceras i annan verksamhet.

Inom lantbruksorganisationen befintliga tre befattningar som byggnadskontrollant placerade inom de nordligaste länen, torde tills vidare böra bibehållas och härvid alltjämt i lönegrad A 12. De uppgifter för vilka de närmast är avsedda motiverar nämligen ej att antalet tjänster minskas. I och med att berörda nämnders befattning med byggnadsverksamheten å fjäll- och lappträskheter avtar, bör dock frågan omprövas.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit att agronomer och lantmätare respektive lantbruksingenjörer skall likställas vid besättandet av tjänster inom lantbruksorganisationen, 24 till antalet mot för närvarande 30, i den reglerade befordringsgången Af 15—Ae 19. Någon uppdelning av sagda antal på respektive kategorier avses sålunda ej längre ske. Lantbruksstyrelsens avvägning av det fortsatta behovet av tjänster i sagda befordringsgång har gjorts utifrån förutsättningen att högskoleutbildad personal skall finnas endast för de mera kvalificerade arbetsuppgifterna. För egen del vill jag tillstyrka en sådan gemensam befordringsgång, som nyss angivits, avseende totalt 28 tjänster. Möjligheten att erhålla dessa tjänster bör emellertid kunna stå öppen även för ej högskoleutbildad personal, som befinner sig särskilt skickad därför. Skälet till att jag förordat ett högre antal befattningar i befordringsgången är bland annat att jag inte anser mig kunna biträda att tre lantbruksassistenttjänster i nämnda befordringsgång i enlighet med styrelsens förslag omvandlas till assistenttjänster i Ae 19. De skall alltså kvarstå i nuvarande löneställning. Härtill kommer att jag i anledning av vad jag i det följande kommer att föreslå i fråga om sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län förordar att en lantbrukskonsulenttjänst i Ao

23 utbytes mot en tjänst som lantbruksassistent. Så länge nuvarande innehavaren av sagda ordinarie befattning i 23:e lönegraden uppehåller tjänsten i fråga bör denna vara placerad å övergångsstat och en lantbruksassistent-tjänst hållas vakant.

Vad beträffar personalen å de administrativa avdelningarna vid lantbruksnämnderna är jag för närvarande ej beredd att föreslå annan ändring än att 18 biträdestjänster i reglerad befordringsgång, nu placerade å lantbruksingenjörsavdelningar — med hänsyn till vad jag förut föreslagit beträffande sistnämnda avdelningar — indrages från och med den 1 juli 1960. Emellertid pågår inom lantbruksstyrelsen viss översyn av behovet av kontorspersonal vid lantbruksnämnderna och det är min avsikt att återkomma till spörsmålet sedan styrelsen redovisat resultatet av översynen. I samband härmed vill jag erinra om att jag i årets statsverksproposition anför, att såsom ett led i den tillämnade utredningen rörande organisationen inom området för jordbrukets och skogsbrukets rationalisering undersökningar och försök bör göras i syfte att nedbringa kostnaderna för den kamerala verksamheten vid berörda statliga och statsunderstödda organ. I avvaktan på resultatet av omförmälda delutredning bör ett återbesättande av ledigblivna kamerala tjänster undvikas. Nämnas bör att lantbruksstyrelsen redan prövar frågan om möjligheter föreligger att till styrelsen centralisera vissa nu lokalt handlagda kamerala uppgifter.

Här ej särskilt behandlade, av lantbruksstyrelsen framförda förslag i fråga om tjänste- och lönegradsförändringar berörande lantbruksnämnderna kan jag inte biträda.

Jag övergår härefter till den av en särskilt tillkallad sakkunnig utredda frågan om en sammanslagning av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län ävensom av de båda hushållningssällskapen i länet.

Enligt utredningsmannen motiverar arbetsvolymen vid Kalmar läns två lantbruksnämnder, de produktiva arealerna jordbruksmark samt antalet företagare i jord- och skogsbruk inom länet inte mer än en för länet gemensam nämnd. Utredningsmannen har dock angivit vissa omständigheter som kan anföras mot en sammanslagning. Dessa är norra länsdelens inriktning i flera avseenden på Östergötland, kommunikationerna i länet och länets uppdelning på två landsting. I fråga om kommunikationerna påpekar emellertid utredningsmannen att en förbättring och utbyggnad av vägnätet skett och kan beräknas fortgå under de närmaste åren. Utöver först angivna skäl talar enligt utredningsmannen bland annat följande för en sammanföring av de båda lantbruksnämnderna. Arbetskraftsresurserna kan, därest nämndpersonalen sammanföres till ett kansli, utnyttjas bättre än för närvarande om man beaktar arbetsuppgifternas omfattning, karaktär samt geografiska fördelning inom länet. Genom en sammanslagning kan också besparingar av betydande storlek åstadkommas främst i avseende å löner. Den slutliga besparingseffekten beräknar utredningsmannen till cirka 115 000 kronor per

år. Som jämförelse angives de årliga utgifterna för avlöningar och omkostnader vid de två lantbruksnämnderna till sammanlagt omkring 600 000 kronor. Samarbetet med övriga länsorgan skulle underlättas, om enbart en lantbruksnämnd fanns i länet. Helt övervägande antalet länsorgan har hela länet som arbetsområde och är belägna i Kalmar.

Utredningsmannen framhåller, att det föreligger ett behov för länets invånare att i en del ärenden få rådgöra personligen med vederbörande nämndtjänstemän. Möjligheterna härtill kommer enligt utredningsmannen givetvis att begränsas vid en minskning av antalet förvaltningsenheter och därmed antalet befattningshavare. Frågan, som har många paralleller inom andra förvaltningsområden, synes emellertid ej ha sådan storleksordning, att den kan anses på ett mera avgörande sätt böra inverka på övervägandena om sammanslagning av berörda länsorgan.

Enligt utredningsmannens uppfattning talar betydligt starkare skäl för än emot en sammanslagning av lantbruksnämnderna i Kalmar län. Han föreslår därför att en dylik organisationsändring genomföres från och med den 1 juli 1960, varvid Kalmar skall vara nämndens kansliort och ett kontaktställe eller en arbetsgrupp övergångsvis finnas i Västervik. Jämlikt utredningsmannens förslag kan genom successiva personalförändringar sammanlagt sex befattningar indragas. Förslaget innebär också att den nuvarande lantbruksdirektören vid lantbruksnämnden i Västervik tills vidare, om han så önskar, skall leda den till staden förlagda arbetsgruppen och därvid i huvudsak bibehålla sina nuvarande funktioner.

Utredningsmannen redovisar fortsättningsvis att han kommit till den slutsatsen att han, med hänsyn till de förhållanden som nu kan överblickas, funnit enahanda skäl som nyss nämnts — om ock av mindre styrka än beträffande lantbruksnämnderna — föreligga för att även de båda hushållningssällskapen i Kalmar län vid lämplig tidpunkt sammanföres till ett organ. I avbidan på resultatet av övervägandena rörande den framtida upplysnings- och rådgivningsverksamheten föreslår han emellertid att det skall anstå med avgörandet om en sammanföring av länets hushållningssällskap.

De i ärendet hörda centrala statliga myndigheterna har samtliga tillstyrkt att en sammanslagning kommer till stånd av lantbruksnämndsorganisationerna inom Kalmar län. Ifrågavarande myndigheter har jämväl i princip biträtt tanken på en sammanföring av länets båda hushållningssällskap. Flerparten remissinstanser inom södra Kalmar län har likaså tillstyrkt utredningsförslagen. Däremot har alla de till norra länsdelen hänförliga remissorganen avstyrkt nämnda förslag. Länsstyrelsen i Kalmar har ansett, att ett avgörande i ärendet bör anstå till dess slutlig ställning kan tagas till hushållningssällskapets och skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter och organisation. Jordbruksupplysningskommittén, som utreder frågor rörande hushållningssällskapets rådgivningsverksamhet, uttalar att principbeslut bör fattas vid 1960 års riksdag om en sammanslagning av de två hushållningssällskapen.

Efter ingående bedömning av de olika skäl som av utredningsmannen liksom av berörda myndigheter och organisationer anförts emot eller för ett sammanförande av lantbruksnämnderna respektive hushållningssällskapen i Kalmar län har jag kommit till den slutsatsen att sistnämnda skäl överväger. De besparingar, som kan göras vid ifrågavarande sammanslagningar har jag för lantbruksorganisationens del beräknat till totalt 129 000 kronor och beträffande hushållningssällskapen till sammanlagt 185 000 kronor, allt på sikt. Liksom utredningsmannen anser jag det önskvärt att vissa åtgärder vidtages för att bibehålla i stort sett oförändrade möjligheter för befolkningen i norra länsdelen till kontakt i erforderlig utsträckning med omfördälda båda länsorgan. Lantbruksorganisationen kan tillgodose detta önskemål genom tillämpning av de förut angivna reglerna i fråga om utstationering under vissa förutsättningar av nämnden tillhörig förrättningspersonal. Sålunda kan Västervik tills vidare bibehållas som stationeringsort för dylik personal. Hushållningssällskapet i Kalmar torde böra överväga motsvarande åtgärd. Omorganisationen torde böra genomföras vad gäller lantbruksnämnderna den 1 juli 1960 och beträffande hushållningssällskapen den 1 januari 1961. För de senare innebär alltså det sagda, att från och med den 1 januari 1961 den enligt de allmänna grunderna för hushållningssällskapsorganisation gällande huvudregeln, att sällskaps verksamhetsområde skall omfatta helt län, skall gälla även Kalmar län. Det må påpekas att ett uppskov med omorganisationen till den 1 januari 1961 för de båda hushållningssällskapens del är nödvändigt för att de skall ha möjlighet att vidtaga erforderliga övergångsåtgärder.

Även de båda skogsvårdsstyrelserna i här berörda län bör enligt min mening den 1 januari 1961 sammanslås till en förvaltningsenhet. Till detta spørsmål återkommer jag senare denna dag i samband med anmälan av särskild proposition angående skogsvårdsstyrelsernas organisation och verksamhet, m. m.

Under antagande att såväl lantbruks- som hushållningssällskapsorganisationerna kommer att tills vidare hålla viss personal i Västervik men centralisera kanslierna till Kalmar har jag kommit fram till att småningom 14 tjänster kan indragas. Vid lantbruksorganisationen kan en minskning ske med en lantbruksdirektör i Bo 1, en lantbrukskonsulent i Ao 23, vilken dock bör ersättas med en ny tjänst såsom lantbruksassistent i Af 15—Ae 19, en kamrerare i Ao 21, en lantbruksinstruktör i Ae 12, en kontorist i Ao 9, ett kanslibiträde i Ae 7 och ett kontors- och skrivbiträde i reglerad befordringsgång i Af 1—Ae 5. Personalminskningen vid länets hushållningssällskap kan avse en sekreterare i Ao 26, en jordbrukskonsulent i Ao 23, en husdjurskonsulent i Ao 23, en maskinkonsulent i Ao 23, en trädgårdskonsulent i Ao 23, en hemkonsulent i Ao 18, en kamrerare i Ao 17 och en kontorist i Ao 9. Jag har vid beräkningen av personalbehovet inom respektive organ uppmärksammat omfattningen i verksamheten och dess speciella inriktning i länet samt gjort jämförelse med personaluppsättningen inom andra län med i huvudsak motsvarande förhållanden. Självfallet kommer omställningsprocessen att

taga relativt lång tid i anspråk. Nyss uppräknade ordinarie tjänster vid respektive länsorgan bör övergångsvis bibehållas till dess nuvarande innehavare avgått från befattningen eller övergått till annan tjänst. För ifrågavarande befattningshavare vid hushållningssällskapen gäller till 5 § statens allmänna avlöningsreglemente hänförliga särskilda bestämmelser. Besparingarna under nästkommande budgetår räknar jag med kan uppgå till 73 000 kronor vid lantbruksorganisationen medan inga omedelbara statliga kostnadsminskningar uppkommer beträffande hushållningssällskapen med hänsyn till att statsbidraget för budgetåret 1960/61 avser verksamhetsåret 1960. I sagda belopp å 73 000 kronor ingår 6 000 kronor som hänför sig till besparingar å omkostnadssidan.

Ett spørsmål, som måste särskilt beaktas är förfarandet vid utseende av ledamöter i det sammanslagna hushållningssällskapets förvaltningsutskott. För närvarande utser varje landsting fyra ledamöter i respektive hushållningssällskap. Efter sammanslagningen av sällskapen synes landstingen i Kalmar län böra utse två ledamöter vardera. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att göra erforderliga författningsändringar med anledning härav.

Vid fullt genomförd omorganisation beträffande lantbruksnämnderna i landet på sätt i detta avsnitt förordats kan den sammanlagda besparingen för statsverket, exklusive sådan kostnadsminskning som hänför sig till rörligt tillägg, antagas komma att uppgå till åtminstone 1 150 000 kronor beträffande den fältarbetande personalen vid samtliga nämnder samt till omkring 200 000 kronor i fråga om kontorsbiträdespersonalen. Förslaget i sin helhet beräknas sålunda leda till en anslagsminskning, väsentligen på avlöningssidan, av totalt minst 1 350 000 kronor jämte ett belopp för rörligt tillägg. Den omedelbara besparingseffekten framgår av efterföljande beräkningar av anslagen för budgetåret 1960/61.

För att åstadkomma en så snabb anpassning som möjligt av personaluppsättningen inom lantbruksorganisationen till de av mig framlagda förslagen bör lantbruksstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsmyndigheterna på olika sätt verka för att den av reduceringarna berörda personalen får nya anställningar. Viss överflyttning av lägre teknisk personal torde, såsom jag anfört vid framläggandet av särskild proposition angående bland annat viss omorganisation av lantmåteriväsendet, omgående kunna ske till lantmäteriororganisationen, där brist råder på mätningstekniker. Lantbruksstyrelsen bör anmodas att halvårsvis inkomma till Kungl. Maj:t med uppgift om avgången av den personal, som enligt förslaget skall avvecklas.

Lantbruksstyrelsen. Enligt instruktionen utgöres lantbruksstyrelsen av en generaldirektör och chef, två överdirektörer, varav en tillika är souschef, samt fyra av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år förordnade särskilda ledamöter. Överdirektörerna förestår var sin avdelning, nämligen lantbruksavdelningen och rationaliseringsavdelningen. Till rationaliseringsavdelningen

hör för närvarande jordförbättringsbyrån, planläggningsbyrån, byggnadsbyrån och sociala byrån. Lantbruksavdelningen består av lantbruksbyrån, husdjursbyrån, undervisningsbyrån och jordbruksekonomiska byrån. Därjämte finns inom lantbruksstyrelsen en kanslibyrå och en kameralbyrå, vilka nu är direkt underställda generaldirektören.

Rationaliseringsavdelningen, som här närmast skall behandlas, har som huvudsaklig uppgift att inom lantbruksstyrelsen handha ledningen av nämndernas verksamhet med den yttre och inre rationaliseringen samt med den sociala kreditgivningen. Till den under avdelningen hörande planläggningsbyrån hänföres sådana ärenden som översiktliga utredningar och individualplaneringar på jordbrukets område, köp och försäljning av fastigheter för rationaliseringsändamål, lån- och bidragsgivning för jordbrukets yttre rationalisering ävensom därmed sammanhängande uppgifter. På jordförbättringsbyrån handlägges ärenden rörande lån och bidrag till inre rationalisering, utom byggnader, samt torrlägningsärenden. Byggnadsbyrån ägnar sig åt frågor rörande jordbrukets ekonomibyggnader och sociala byrån åt ärenden rörande jordbruksegnahemslån och driftslån samt sociala bidragsärenden angående exempelvis stöd åt innehavare av fjäll- och lapplägenheter.

Lantbruksstyrelsens förslag till omorganisation av rationaliseringsavdelningen innebär sammanfattningsvis följande. Avdelningen skall bestå av tre enheter, varav två byråer och ett kansli. Den ena byrån skall i huvudsak svara för de med den yttre rationaliseringen förenade arbetsuppgifterna och den andra byrån för ärenden rörande ekonomisk och teknisk bedömning avseende investering i jord och byggnader. Till sistnämnda byrå anslutes ett byggnadskontor med personal delvis gemensam med byrån men med en i övrigt i huvudsak självständig ställning. Den tredje enheten organiseras såsom ett överdirektörens kansli, till vilket handläggningen av frågor av mera allmän innebörd förlägges.

I samband härmed har lantbruksstyrelsen även behandlat 1956 års rationaliseringsutrednings förslag om att överföra styrelsens specialrevision till det av utredningen föreslagna riksrevisionsverket. Styrelsen anser, att den sakliga granskningen av verksamheten vid nämnderna bör kvarstanna inom styrelsen och förläggas till rationaliseringsavdelningen men finner inte samma starka skäl för att inom styrelsen bibehålla den rent kamerala revisionen.

Härjämte anmäler lantbruksstyrelsen att den ämnar upptaga frågan om en eventuell sammanslagning av kameral- och kanslibyråerna i sin anslagskrivelse för budgetåret 1961/62.

Ett genomförande av styrelsens förslag till omorganisation av rationaliseringsavdelningen skulle innebära att antalet befattningar inom avdelningen ökades från för närvarande 47 till 50 samt en merkostnad för styrelsen, bortsett från rörligt tillägg, å cirka 45 000 kronor.

Vid framläggandet av propositionen nr 148 till 1959 års riksdag anförde jag bland annat, att en begränsning av antalet byråer inom lantbruks-

styrelsen syntes möjlig. Beträffande rationaliseringsavdelningen borde prövas om ej en ändrad ärendeindelning kunde leda till att behandlingen av frågor rörande yttre respektive inre rationalisering kunde koncentreras till två särskilda byråer med underordnade sektioner och avdelningens övriga ärenden till en allmän rationaliseringsbyrå. Ett övervägande på grundval av det utredningsmaterial styrelsen nu redovisat ger enligt min mening vid handen att nyssnämnda synpunkter bör revideras såtillvida att den åsyftade ärendekoncentrationen bör förstärkas ytterligare. Jag finner det för min del vara mest ändamålsenligt och giva ytterligare effektivitet och stadga åt verksamheten, om ärendena å rationaliseringsavdelningen uppdelas på allenast två byråer. Den ena byrån bör handlägga de frågor, som rör yttre rationalisering av jordbruks- och skogsfastigheter, den andra bör handha ärenden avseende inre rationalisering av jordbruket och vad därmed hör samman. Chef för rationaliseringsavdelningen bör alltså vara en överdirektör med de särskilda kvalifikationer, som fordras för att leda lantbruksorganisationens angelägna verksamhet för rationalisering i skilda former av vårt jordbruk samt för byten m. m. av skogsmark. För att avlasta sagda överdirektör arbetet med bland annat vissa undersökningar samt med utformande av anvisningar och dylikt, varav behov uppkommit ej minst i samband med tillämpningen av de nya riktlinjerna för rationaliseringsverksamheten, bör vid sidan av de två nyssnämnda byråerna en befattningshavare med byrådirektörs ställning och i lönegrad Ae 24 ställas till överdirektörens förfogande. I den mån det kan befinnas behövt för fullgörande av vissa utredningsuppgifter, för handläggning av visst ärende av speciell natur eller för avarbetande av eventuellt uppkommande ärendebalans, må styrelsen med anlitande av lantbruksnämndernas anslag kunna därtill tillfälligt disponera befattningshavare vid nämnderna. Erinras må i sammanhanget om det samarbete, som på senare tid förevarit mellan lantbruksstyrelsen och lantbruks-högskolans driftsekonomiska institution i fråga om vissa undersökningar samt informations- och kursverksamhet för i rationaliseringsarbetet verksamma befattningshavare.

Till den yttre rationaliseringsbyrån — YR-byrån — bör vara knuten den nu inom rationaliseringsavdelningen befintliga skogliga sektionen. Chefen för denna sektion bör alltså vara självständig föredragande i de till sektionen hörande ärenden. Jag förutsätter, att den nu vakanta jägmästarbefattningen i Ae 23 å sektionen kommer att vara besatt under hela nästkommande budgetår.

I YR-byrån bör inordnas två av de lantbrukskonsulenttjänster som i enlighet med vad jag förut föreslagit bör överföras från lantbruksnämndernas personalförteckning till lantbruksstyrelsens. I samband härmed bör löneställningen för befattningarna i fråga höjas från Ae 21 till Ae 23 och tjänstebenämningen ändras till förste byråagronom eller förste byråingenjör. Vad lantbruksstyrelsen i övrigt föreslagit i fråga om personaluppsättningen inom omförmälda byrå, bland annat beträffande inrättande av två byråagronomtjänster i Ae 21, kan jag tillstyrka utom i vad avser tillskapande av ytterligare en byrådirektörstjänst i Ae 24. I stället härför vill jag förorda en ny

tjänst som förste byråagronom eller förste byråingenjör i Ae 23 vars innehavare skall ha särskild erfarenhet på den yttre rationaliseringens område. Till byrån bör vidare hänföras den inom rationaliseringsavdelningen nu befintliga tjänsten som förste aktuarie i Ao 23 samt befattningarna för de biträden som medverkar i utarbetandet av statistik beträffande bland annat lantbruksnämndernas med flera organs verksamhet rörande jordbrukets rationalisering. Jag vill i detta sammanhang omnämna att chefen för finansdepartementet i särskild proposition framlagt förslag angående riktlinjerna för den statliga statistikens organisation. Ett avgörande av huruvida den statistikbearbetning, som nu utföres vid lantbruksstyrelsen, i framtiden skall handhas av styrelsen eller statistiska centralbyrån torde få anstå i avvaktan på utformandet av de konkreta åtgärder, som anses böra vidtagas vid genomförandet av sagda riktlinjer.

Vad beträffar den inre rationaliseringsbyrån — IR-byrån — bör under denna inordnas två särskilda sektioner, nämligen en byggnadssektion samt en sektion för torrlägningsfrågor. Chef för förstnämnda sektion bör vara en chefsarkitekt i Bo 1. Byråchefstjänsten å nuvarande byggnadsbyrån bör nämligen utbytas mot sistnämnda befattning. Vidare bör å sektionen inrättas en byrådirektörstjänst i Ae 26, vars innehavare skall vara högskoleutbildad arkitekt eller civilingenjör. De byggnadskonsulentbefattningar i Ae 21, som jag tidigare förordat skall överflyttas från lantbruksnämnderna till styrelsen, bör placeras å denna sektion, varvid tjänstebenämningen bör ändras till byråingenjör. Å andra sidan bör en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23, avsedd för byggnadstekniska uppgifter, indragas liksom även, i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag, en ingenjör i Ae 15 och en tekniker i Ae 12. Samtidigt därmed bör emellertid ett belopp av 20 000 kronor ställas till förfogande för anlitande av tillfällig expertis samt extra biträden å sektionen. Styrelsens förslag att där inrätta en tjänst som civilingenjör eller arkitekt i Ae 24 i stället för en förste byråingenjörstjänst i Ao 23 kan jag inte biträda utan förordar att sistnämnda tjänst uppföres på övergångsstat.

I detta sammanhang torde jag få nämna att byggnadsstyrelsen i skrivelse den 17 november 1959 hemställt att till annan myndighet få överflytta granskningen av ritningar m. m. till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållskolor. Härvid har anmälts att tillräckliga resurser för ändamålet torde finnas hos lantbruksstyrelsen. Med hänsyn till att detta ämnaverks byggnadssektion handlägger frågor utslutande angående jordbrukets ekonomibyggnader och vad därmed sammanhänger samt att någon förändring härutinnan ej bör ske kan jag inte förordar någon överflyttning till verket av nyssnämnda å byggnadsstyrelsen ankommande arbetsuppgifter.

I ett tidigare avsnitt har jag föreslagit att sju lantbruksingenjörstjänster, för närvarande avsedda för chefer å lantbruksingenjörsavdelningar vid lantbruksnämnder, skall inordnas i lantbruksstyrelsen. De bör ingå i personaluppsättningen för torrlägningssektionen men sex av dem bör tills vidare

vara utstationerade å de orter i landet som lantbruksstyrelsen beslutar. Stationeringsorterna bör bestämmas utifrån föreliggande behov av ifrågavarande kvalificerade arbetskraft för torrlägningsföretag i egentlig bemärkelse. Omflyttning bör ske, även till styrelsen, därest växlingarna i arbetsuppgifternas omfattning och innehåll så motiverar. Å de skilda stationeringsorterna utanför Stockholm bör lantbruksingenjörerna såsom biträde i sin verksamhet äga anlita personal vid lantbruksnämnden i det län, där vederbörande stationeras. Samtliga sju ifrågavarande lantbruksingenjörstjänster bör alltjämt vara placerade i lönegrad Ao 25.

Byråchefsbefattningen å den nuvarande jordförbättringsbyrån bör i samband med inrättande av torrlägningssektionen föras på övergångsstat. Så länge ifrågavarande tjänst i Bo 1 uppehålls, bör innehavaren av densamma vara chef å nämnda sektion. Emellertid bör å personalförteckningen uppföras en ny tjänst som lantbruksingenjör i Ao 26, avsedd såsom chefsbefattning å sektionen vid vakans å nyss angivna, på övergångsstat förda byråchefstjänst. I samband med att sagda tjänst i 26:e lönegraden besättes, bör en av styrelsens lantbruksingenjörstjänster indragas.

Jag vill i anslutning härtill tillstyrka lantbruksstyrelsens förslag att en å nuvarande jordförbättringsbyrån placerad byråingenjörstjänst i Ao 19 föres på övergångsstat. Samtidigt vill jag uttala, att vissa av de arbetsuppgifter, som nu handlägges av en likaledes till jordförbättringsbyrån hänförlig förste byråsekreterare i Ae 23 fortsättningsvis torde kunna utföras av befattningshavare i motsvarande tjänsteställning å den av mig i det efterföljande föreslagna nya administrativa byrån.

Beträffande personaluppsättningen i övrigt inom IR-byrån vill jag förorda att en av de tre lantbrukskonsulenttjänster, som i enlighet med vad jag tidigare anfört skall uppföras på lantbruksstyrelsens personalförteckning, inplaceras å denna byrå. Därvid bör tjänstebenämningen ändras till förste byråagronom eller förste byråingenjör samt löneställningen från Ae 21 till Ae 23. Vidare bör för vissa uppgifter av huvudsaklig administrativ karaktär å IR-byrån disponeras en amanuensjtjänst i reglerad befordringsgång som nu finnes upptagen å byggnadsbyrån. Lantbruksstyrelsens förslag om inrättande vid IR-byrån av en byråagronomtjänst i Ae 21 kan jag inte biträda. Personaluppsättningen å byrån bör — med bibehållande av tjänster som byrådirektör i Ao 23 på övergångsstat — i övrigt överensstämma med vad styrelsen föreslagit.

I fråga om rationaliseringsavdelningen vill jag härutöver föreslå att fyra befattningar som lantbruksassistenter i Af 15—Ae 19 indrages liksom även en förste byråsekreterartjänst i Ae 23 och en kanslibiträdetsjtjänst i Ae 7. I stället för sistnämnda tjänst bör en befattning som biträde i Af 1—Ae 5 tillkomma. En kanslibiträdetsjtjänst i Ao 7 torde slutligen böra utbytas mot en tjänst som kontorist i Ao 9 med uppgift att vara överdirektörens sekreterare.

I samband härmed vill jag framhålla såsom önskvärt att den jordbruks-ekonomiska byråns uppgiftsinsamlande och uppgiftsbearbetning anpassas så

att materialet i fråga kan utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt även för rationaliseringsavdelningens och lantbruksnämndernas syften.

Vidare bör enligt grunderna för den reglerade befordringsgången antalet ordinarie kontorsbiträden ökas med två.

Här ej särskilt behandlade förslag från lantbruksstyrelsens sida angående löneregleringar av vissa tjänster samt personalförstärkningar såväl vid rationaliseringsavdelningen som hos styrelsen i övrigt kan jag inte tillstyrka.

Som jag tidigare anfört har lantbruksstyrelsen anmält sin avsikt att i nästa petitaskrivelse framlägga förslag i fråga om sammanslagning av kansli- och kameralbyråerna inom styrelsen. I likhet med vissa remissinstanser och med beaktande av vad riksdagens revisorer tidigare uttalat i ämnet har jag emellertid funnit, att nämnda spörsmål bör avgöras samtidigt med frågan om omorganisation av rationaliseringsavdelningen. För min del anser jag att en sammanslagning av de båda byråerna till en administrativ byrå bör ske redan den 1 juli 1960. De för mig avgörande skälen har därvid varit att ernå en rationellare ordning vid ärendenas handläggning samt besparingar, särskilt vad gäller den kamerala verksamheten, som en koncentration av ärendena till en byrå bör kunna medföra.

Till den nya byrån bör samtliga förekommande uppgifter av administrativ och kameral natur i görligaste mån samlas. En betydelsefull uppgift för byrån bör vara att handha frågor rörande ytterligare effektivisering av verkets organisation. Vidare bör där handläggas samtliga personalärenden. De kamerala ärendena bör lämpligen sammanföras till en särskild sektion under byrån. Organisations- och personalärendena bör hänföras till en likaledes särskild sektion och övriga uppgifter å byrån till en allmän administrativ sektion.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet i särskild proposition den 4 mars 1960 förordat bör revisionsverksamheten vid lantbruksstyrelsen per den 1 juli 1961 överföras till ett centralt revisionsorgan. Vid nämnda tidpunkt bör ur lantbruksstyrelsens personalstat utgå de tjänster som då innehas av befattningshavare, sysselsatta med ifrågavarande revisionsverksamhet. De berörda befattningarna är en förste revisorstjänst i Ao 23 och en i Ao 21, en revisorstjänst i Ae 19, en kontoristtjänst i Ae 9, en kanslibiträdestjänst i Ae 7 samt en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång. Med hänsyn till den stora betydelsen av att genom inspektion och ekonomisk granskning kunna följa lantbruksnämndernas fortlöpande rationaliseringsverksamhet för att därigenom vinna ej blott ökad effektivitet utan även större enhetlighet i verksamheten och att på grundval av granskningsresultaten kunna utforma erforderliga anvisningar åt nämnderna bör emellertid samtidigt med överflyttningen av revisionen en förste byråinspektörstjänst i Ao 23 och en byråinspektörstjänst i Ao 21 uppföras på lantbruksstyrelsens personalförteckning. Behovet av sistnämnda båda tjänster har framträtt särskilt i samband med tillämpningen av de nya riktlinjer för jord-

brukets rationalisering som 1959 års riksdag fastställt och de striktare ekonomiska bedömanden som i enlighet därmed numera skall anläggas. Dessa tjänster, som bör hänföras till rationaliseringsavdelningen, kommer förvisso att ha en ej oväsentlig betydelse i strävandena att öka omsättningen av jordbruks- och skogsfastigheter som lantbruksnämnderna innehar samt i fastighetsförvaltningen.

Såsom omnämnts pågår för närvarande vissa undersökningar inom lantbruksstyrelsen rörande det framtida personalbehovet inom den nu föreslagna administrativa byrån liksom angående de uppgifter som framgent bör tillföras byrån från andra byråer inom styrelsen eller från lantbruksnämnderna. Utöver indragningen av förenämnda med revisionsverksamheten förknippade befattningar den 1 juli 1961 är jag emellertid redan nu beredd förorda att tjänsten som byråchef i Bo 1 för den nuvarande kameralbyrån, en kamrerartjänst i Ao 23 och en revisorstjänst i Ao 19 föres på övergångsstat den 1 juli 1960. Därvid bör samtidigt inrättas en byrådirektörstjänst i Ao 24 och en kamrerartjänst i Ao 21. Dessa båda befattningar får dock ej besättas så länge nyssnämnda byråchefstjänst respektive kamrerartjänst uppehålles. En kontorsbiträdes- samt en amanuensstjänst bör också indragas vid sistnämnda tidpunkt.

Kompetensutredningen har framlagt en rad förslag rörande utbyte av tjänster inom lantbruksstyrelsen. Allt eftersom vakanser å omförmälda tjänster uppkommer bör övervägas att inrätta kanslisttjänster för ifrågasvarande arbetsuppgifter. Härjämte vill jag föreslå, att ytterligare en amanuensstjänst i reglerad befordringsgång indrages per den 1 juli 1960.

De totala kostnadsförändringarna i anledning av mina omorganisationsförslag beträffande lantbruksstyrelsen innebär en minskning av avlöningskostnaderna, fränsett rörligt tillägg, vilken kan beräknas slutligt uppgå till cirka 10 000 kronor trots de framförda förslagen till omföringar av personal från lantbruksnämnderna till styrelsen.

Anslagsfrågor. Innan jag ingår på en närmare behandling av anslagsfrågorna vill jag anmäla, att de av mig i detta anförande framlagda förslagen till lönegradsplacering för tjänster — efter överläggningar mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer — godtagits av organisationerna.

Vad angår lantbruksstyrelsens avlöningsanslag torde detta vid bifall till de föreslagna personalförstärkningarna, -minskningarna och -omföringarna ävensom lönegradsförändringarna böra för budgetåret 1960/61 minskas med 37 000 kronor. Jag har därvid förutsatt, att medel finns tillgängliga för avlöningar till en nyinrättad tjänst som förste byråagronom i Ae 23 och en biträdestjänst i Af 1—Ae 5.

Vid framräknandet av förenämnda minskningsbelopp har beaktats att medel ej erfordras för en på övergångsstat förd byråingenjörsbefattning, vilken i styrelsens anslagsskrivelse förutsattes vara vakant. Vidare har iaktta-

gits att enär innehavarna av två å övergångsstat placerade tjänster som byråchef i lönegrad ABp 25 och som byrådirektör i lönegrad Ao 26 avgår med pension under innevarande budgetår, anslagsbehovet minskar med ytterligare 46 400 kronor. I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag har ordinarieposten nedräknats med 20 000 kronor. Å andra sidan har vid beräkningarna anslaget uppräknats med 520 900 kronor med anledning av överföring av lantbruksingenjörstjänster från lantbruksnämndernas personalstat till styrelsens.

Medelsanvisningen under posterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör jämlikt lantbruksstyrelsens beräkningar föranleda en höjning av dessa poster med sammanlagt 75 800 kronor. Där emot bör kostnadsökningarna för löneklassförändringar, tjänstetidsbefordran m. m. rymmas inom ramen för den sammanlagda medelsanvisningen under anslaget, som totalt bör upptagas till 3 429 000 kronor.

Å lantbruksstyrelsens personalförteckning bör uppföras en chefsarkitekt i Bo 1, en lantbruksingenjörstjänst i Ao 26, sju lantbruksingenjörer i Ao 25, en kontorist i Ao 9, två kontorsbiträden i Ao 5, en byrådirektör i Ae 26, en byrådirektör i Ae 24, fyra förste byråagronomer eller förste byråingenjörer i Ae 23, två byråagronomer i Ae 21 samt två byråingenjörer i Ae 21.

Från personalförteckningen bör föras en byråchef i Bo 1, ett kanslibitråde i Ao 7, en förste byråingenjör i Ae 23 och en förste byråsekreterare i Ae 23.

Förande på övergångsstat av tjänster bör ske i överensstämmelse med vad tidigare anförts.

Under lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag bör med hänsyn till medelförbrukningen under de senaste två budgetåren anslagsposterna till sjukvård samt bränsle, lyse och vatten uppräknas med respektive 1 000 kronor och 1 500 kronor. Vidare bör anslagsposten till reseersättningar höjas med 10 000 kronor i anledning av förutsatt ökad resefrekvens till följd av omorganisationen. Dessutom bör posten till reseersättningar höjas med 100 000 kronor på grund av lantbruksingenjörernas överföring till styrelsen. Någon ökad medelsanvisning för upplysningsverksamheten finner jag ej skäl biträda. Anslaget bör sålunda höjas med ett sammanlagt belopp av 112 500 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit bör lantbruksnämndernas avlöningsanslag beräknas enligt följande. Förordade lönegradsförändringar föranleder en uppräkning av anslaget med 67 000 kronor under det att personalminskningar beräknas för budgetåret 1960/61 medföra en sänkning av anslagsbehovet med 809 000 kronor. Härvid har antagits att en viss avgång jämlikt förenämnda omorganisationsförslag kommer att ske i fråga om icke-ordinarie personal. I enlighet med det tidigare anförda föranleder överföringen av ett antal lantbruksingenjörstjänster från lantbruksnämndernas personalstat till styrelsens en nedräkning av detta

anslag med 520 900 kronor. Vidare bör enligt styrelsens förslag anslagsposten till ordinarie personal kunna minskas med 60 000 kronor.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medel för tjänstetidsbefordran, löneklassförändringar, reglerad befordringgång m. m., rörligt tillägg samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter till ett sammanlagt belopp av 515 900 kronor ger ej någon anledning till erinran från min sida.

Lantbruksnämndernas avlöningsanslag bör i enlighet härmed minskas med i runt tal 807 000 kronor till 11 702 500 kronor.

Å lantbruksnämndernas personalstat bör följande befattningar utbytas, nämligen åtta biträdande lantbruksdirektörstjänster i Ao 24 mot samma antal lantbrukskonsulenttjänster i Ao 24, 15 lantbrukskonsulenttjänster i Ao 23 mot samma antal lantbrukskonsulenttjänster i Ao 24, fyra lantbruksingenjörstjänster i Ae 21 mot samma antal lantbruksingenjör- eller lantbrukskonsulenttjänster i Ae 23 samt 23 förste lantbruksinstruktörstjänster i Ao 13 mot samma antal assistenttjänster i Ao 15.

Från personalförteckningen bör avföras 23 lantbruksingenjörstjänster i Ao 25, sju lantbrukskonsulenttjänster i Ae 21 samt sex byggnadskonsulenttjänster i Ae 21.

I överensstämmelse med vad förut anförts bör vissa tjänster föras på övergångsstat.

Vad lantbruksnämndernas omkostnadsanslag angår vill jag med anledning av lantbruksstyrelsens yrkanden föreslå att anslagsposten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till föreliggande medelförbrukning uppräknas med 1 600 kronor. Vidare bör anslagsposten till kostnader i samband med projekteringsverksamheten höjas med 5 000 kronor.

De i det föregående föreslagna personalminskningarna vid lantbruksnämnderna får förutsättas i hög grad påverka behovet av omkostnadsmedel. De anslagsposter under omkostnadsanslaget, som härvid närmast torde komma att beröras, är posterna till reseersättningar och till övriga expenser. Jag föreslår därför att förstnämnda post minskas med 75 000 kronor och den sist angivna posten med 25 000 kronor. Härutöver bör expensposten kunna minskas med ytterligare 6 000 kronor som följd av sammanslagningen av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län. Med anledning av överföringen av lantbruksingenjörerna till lantbruksstyrelsen bör posten till reseersättningar minskas med 100 000 kronor utöver vad nyss föreslagits.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör lantbruksnämndernas omkostnadsanslag sänkas med sammanlagt 199 400 kronor och alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 2 772 100 kronor.

Under lantbruksnämndernas utrustningsanslag bör för nästa budgetår bibehållas en oförändrad medelsanvisning av 70 000 kronor. Medelsanvändningen bör härvid koncentreras på att tillföra organisationen en sådan kontors- och övrig utrustning att arbetsmetodernas effektivisering underlättas.

Lantbruksnämndernas anslag till utbildningskurser för viss personal bör uppräknas med 5 000 kronor till 25 000 kronor. För dispositionen av under detta anslag anvisade medel har jag angivit vissa regler i propositionen 1959:148. Det ökade medelsbehovet bör ses mot bakgrunden av nu föreslagna organisationsändringar vid lantbruksnämnderna. Dessa ändringar medför för många befattningshavare att de kommer att ställas inför ändrade arbetsuppgifter. Medel bör därför i erforderlig omfattning finnas tillgängliga för anordnande av fortbildningskurser för berörda personalkategorier.»

Framställningarna i statsverkspropositionen

a) Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar (p. 11 i IX ht).

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsskrivelse hemställt, att ifrågavarande avlöningsanslag uppräknas med 447 300 kr., varav 7 700 kr. avses för en fiskerikonsulent hos Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap.

Departementschefen har anfört följande.

»Lantbruksstyrelsens förslag att å personalförteckningen skall uppföras en fiskerikonsulentbefattning vid hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län kan jag inte biträda. Emellertid synes böra undersökas om ej en av de två befattningar av dylikt slag som för närvarande hänföres till hushållningssällskapet i Värmlands län kan överföras till förstnämnda län. Därest undersökningen, vilken bör utföras av fiskeristyrelsen i samråd med lantbruksstyrelsen, befinnes ge vid handen att en överflyttning bör genomföras, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att senare besluta därom.

Övriga av lantbruksstyrelsen framförda förslag beträffande personalförstärkning och lönereglering kan jag ej heller tillstyrka. Däremot har jag intet att invända mot styrelsens beräkningar att medelsbehovet till följd av 1959 års lönereglering ökar med 153 000 kronor. Med hänsyn till att här ifrågavarande anslagsanvisning avser kalenderåret 1960 behöver en uppräknings av det till kompensation för folkpensionsavgifter bestämda beloppet ej ske. Någon medelsförstärkning för att täcka de av lantbruksstyrelsen angivna kostnaderna för löneklassförändringar anser jag inte erforderlig, enär, såsom antydes i den i det föregående redovisade tablån över nettoutgifter under anslaget, utrymme för sagda kostnader torde finnas inom nuvarande anslagsram, utvidgad med förut angivna belopp å 153 000 kronor.»

b) Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader (p. 12 i IX ht).

Lantbruksstyrelsen har i sina anslagsäskanden hemställt att förevarande omkostnadsanslag uppräknas med 385 000 kr. samt att under den å innevarande budgetårs riksstat upptagna särskilda anslagsrubriken Bidrag till hushållningssällskapen: Demonstrationsgårdssamhet anvisas 70 000 kr., vilket innebär en anslagshöjning med 40 000 kr.

I särskild framställning har *Hushållningssällskapens förbund* på anförda skäl framfört yrkande om en uppräknig av omkostnadsanslaget för år 1960 med 585 000 kr.

Departementschefen har anfört följande.

»Under denna punkt vill jag först anmäla min avsikt att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område som rör jordbrukets samt skogsbrukets rationalisering och därmed sammanhängande spörsmål. Utredningen bör självfallet ske med nära anknytning till pågående kommittéarbete rörande exempelvis den jordpolitiska lagstiftningen och fastighetsbildningslagstiftningen. Såsom ett led i utredningsarbetet bör genomföras undersökningar och försök i syfte att nedbringa kostnaderna för den kamerala verksamheten vid berörda statliga och statsunderstödda organ. I avvaktan på resultatet av sistnämnda delutredning bör ett återbesättande av ledigblivna kamerala tjänster undvikas.

I den förebådade särskilda propositionen angående vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation, i vilken proposition också avses beröras spörsmålet om sammanföring av de båda hushållningssällskapen i Kalmar län, ämnar jag förorda ej oväsentliga besparingar och omläggningar vid lantbruksnämnderna samtidigt som viss effektivisering av deras verksamhet åsyftas. Liknande rationaliseringssträvanden bör komma till uttryck beträffande hushållningssällskapen. Det är med här nämnda utgångspunkter jag framlägger mina förslag och medelsberäkningar i fråga om detta anslag.

Det belopp som skall fördelas på de skilda hushållningssällskapen jämlikt kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 232) föreslår jag skall bibehållas oförändrat för nästa år. Ur sagda belopp bör sällskapen även få taga de medel, varmed de kan finna erforderligt att stödja den fortsatta verksamheten vid de lokala veterinärbakteriologiska laboratorierna och lantbrukskemiska kontrollstationerna. Sistnämnda verksamhet bör dock genom olika slag av åtgärder, bland annat taxehöjningar, efter någon övergångstid kunna göras ekonomiskt självbärande.

Såsom en särskild post under detta anslag, för vilken post förenämnda fördelningsbestämmelser inte skall gälla, bör upptagas ett belopp av 30 000 kronor för bidrag till demonstrationsgårdsverksamhet. Något självständigt anslag för detta ändamål torde sålunda inte längre böra uppföras å riksstaten.

Angelägenheten av att stärka hushållningssällskapens resurser för drifts-ekonomisk rådgivnings- och upplysningsverksamhet liksom behovet av att jordbruksekonomisk expertis skall stå till förfogande ej blott för hushållningssällskapen utan i viss utsträckning även för lantbruksnämnderna motiverar enligt min uppfattning en ökning av den särskilda post för anlitan- de av dylik expertis som för närvarande finnes under detta anslag. Ej heller för sagda post gäller fördelningsbestämmelserna i kungörelsen 1958: 232. Jag föreslår att posten erhåller ett tillskott å 90 000 kronor. Detta belopp

bör tagas i anspråk för bestridande av kostnader för anställande tills vidare vid hushållningssällskapen av sådan expertis som nyss nämnts. De geografiska verksamhetsområdena för denna nya personal bör om möjligt omfattas mer än ett län vardera. Expertisen i fråga bör ej blott till viss del biträda också lantbruksnämnderna utan även i erforderlig omfattning medverka i arbetet med den av lantbruksstyrelsen ledda jordbruksekonomiska undersökningen. I anledning härav synes medelsbehovet under anslaget Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket kunna minskas med 55 000 kronor. Under den här behandlade anslagsposten bör jämväl för nästa budgetår avdelas ett belopp av 25 000 kronor till tillfälligt biträde med konsulentverksamhet inom hushållningssällskapens ram på enahanda sätt som tillämpas detta budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbruksstyrelsen meddela erforderliga närmare föreskrifter beträffande dispositionen av de under anslagsposten anvisade medlen.

Det sammanlagda anslagsbehovet uppgår enligt förenämnda beräkningar till 5 085 000 kronor.»

c) Bidrag till jordbrukets rationalisering (p. 14 i IX ht).

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsframställning hemställt, att anslaget för nästa budgetår tillföres 14 000 000 kr. samt att den ram, inom vilken bidrag under budgetåret skall få beviljas för olika ändamål, fastställs till oförändrat belopp av sammanlagt 16 500 000 kr.

Departementschefen har anfört.

»Vad först angår den totala bidragsramen för nästa budgetår finner jag angeläget att denna inte minskas till förfång för den i enlighet med 1959 års riksdagsbeslut intensifierade rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område. Ifrågavarande bidragsram bör enligt min mening innefatta ett oförändrat belopp av 16 500 000 kronor. Av sagda belopp bör 2 500 000 kronor hänföras till åtgärder för yttre rationalisering medan bidragsramen för inre rationalisering bör anges till 14 000 000 kronor. Sistnämnda båda tal är desamma som riksdagen fastställt för innevarande budgetår. Liksom nu är fallet, bör Kungl. Maj:t äga befogenhet att, om förhållandena förändras därtill, jämka omfördelning mellan yttre och inre rationalisering.

Inom ramen för bidrag till yttre rationalisering bör högst 50 000 kronor få tagas i anspråk för täckande av kostnader för sådana slag av planeringsåtgärder, som före detta budgetår bestritts från ett för ändamålet å riksstaten särskilt upptaget anslag. Inom samma ram bör även få disponeras erforderliga medel för utbetalande av sådana statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader, som åsyftas i övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 28 maj 1959 (nr 246) om ändring i kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m. Vidare bör, liksom tidigare, inom ramen för bidrag till jordbrukets inre rationalisering medel till av Kungl. Maj:t bestämda belopp få utnyttjas till bidrag till vissa undersökningar rörande äldre

torrläggingsföretag, till åtgärder ägnade att gagna torrläggingsverksamheten i dess helhet ävensom till bestridande av kostnader för slutförande av pågående utredning rörande torrläggning av vissa marker vid Hjälmarens och i Kvismaredalen. Länsstyrelserna torde alltjämt böra få disponera högst 5 000 kronor till täckande av deras kostnader för syneförrättningar enligt lagen den 30 juni 1947 (nr 288) om uppsikt å jordbruk.

Med utgångspunkt från angivna totala bidragsram samt den odisponerade reservation som enligt mina beräkningar kan antagas föreligga under anslaget vid utgången av budgetåret 1959/60 torde medelsanvisningen kunna begränsas till 13 000 000 kronor. Lantbruksstyrelsen har angivit ett 1 000 000 kronor större anslagsbehov.

Jag vill vidare föreslå, att medel till de ändamål som hittills stötts med anslaget Tilläggsbidrag till vissa statsunderstödda torrläggingsföretag vid behov i fortsättningen får tagas ur här förevarande anslag. Vid bifall till detta förslag behöver någon punkt med nyssnämnda anslagsrubrik inte särskilt upptagas i statsverkspropositionen. Per den 30 juni 1960 under sagda rubrik förefintlig odisponerad reservation bör överföras till rationaliseringsanslaget.

Av de under anslaget tillgängliga medlen bör slutligen också få bestridas vissa kostnader, som hittills hänförs till de å riksstaten särskilt upptagna anslagen Ströängars indragande till kronan och Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark.»

d) Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering (p. 15 i IX ht).

Departementschefen har anfört.

»Den odisponerade medelstillgången å förevarande anslag uppgick till 467 800 kronor vid ingången av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill och till den väntade belastningen å anslaget detta och nästa budgetår synes tillräckligt att detsamma i enlighet med vad lantbruksstyrelsen föreslagit även för budgetåret 1960/61 uppföres allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.»

e) Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti (p. 16 i IX ht).

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsframställning hemställt

1. att anslaget för nästa budgetår uppföres med 400 000 kr.,
2. att den ram, inom vilken statlig kreditgaranti under budgetåret 1960/61 skall få beviljas, bestämmas till för yttre rationalisering 14 000 000 kr., för inre rationalisering 15 000 000 kr., för jordbruksegnahemslån m. m. 20 000 000 kr. och för driftslån 6 000 000 kr.,
3. att den ram, inom vilken statlig kreditgaranti under budgetåret 1960/61 skall få beviljas bestämmas till för lagerhus m. m. för jordbruksändamål 5 000 000 kr. och för trädgårdsnäringens rationalisering 2 000 000 kr.,
4. att sådan ändring vidtages i kungörelsen 1955:354 angående statligt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering, att lånegaranti må beviljas trädgårdsföretag oavsett storleksordningen.

Departementschefen har anfört följande.

»Liksom lantbruksstyrelsen anser jag, att anslaget bör uppräknas med 100 000 kronor till 400 000 kronor med hänsyn till den förväntade belastningen å detsamma.

Vad härefter angår frågan om i vilken utsträckning statliga kreditgarantier för här ifrågavarande ändamål må lämnas under budgetåret 1960/61, har lantbruksstyrelsen föreslagit oförändrade garantiramar beträffande lån för yttre och inre rationalisering ävensom beträffande jordbruksegnahemslån m. m. Häremot har jag inte något att erinra. Garantiramen för lagerhuslån bör däremot för nästa budgetår kunna begränsas till 4 000 000 kronor utan att därför resurserna för garantistöd till anordnande av potatislagerhus och sorteringscentraler minskas.

I skilda sammanhang har under de senaste åren fråga väckts om vidgning av den krets av trädgårdsföretag, som kan erhålla rationaliseringsstöd från statens sida. Enligt 5 § kungörelsen den 3 juni 1955 (nr 354) angående statligt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering gäller som förutsättning för lånegaranti bland annat, att det företag, vartill garanti beviljas, ej är av större omfattning än att för driften, förutom brukaren och tillfällig arbetskraft, erfordras allenast en helårsanställd arbetare (andra st.). Utan hinder härav må dock garanti undantagsvis beviljas även företag av något större omfattning än nyss sagts, därest rationaliseringsbehovet är särskilt framträdande eller andra särskilda omständigheter föreligger (tredje st.).

Vid bedömning av spørsmålet, i vilken omfattning staten bör medverka vid trädgårdsodlingens rationalisering framstår det som naturligt att — då fråga är om stöd i förevarande ordning — i första hand göra jämförelser med de regler som gäller för statsstödet till rationaliseringen inom jordbruksnäringen. Enligt min uppfattning bör tills vidare principiellt gälla att ifrågavarande rationaliseringsstöd inte får utsträckas till trädgårdsföretag med bättre lönsamhetsförhållanden än dem som är för handen vid jordbruk, som efter författningsändringen förra året kan erhålla finansiellt bistånd enligt kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m. Sett från den utgångspunkten och i betraktande av vilka företag som med tillämpning av nuvarande bestämmelser tilldelats rationaliseringsbidrag saknas för närvarande anledning att vidtaga några ändringar i berörda bidragsbestämmelser. Däremot framstår vid en sådan jämförelse med stödet till jordbrukets rationalisering möjligheterna att, inom den ram, varom här är fråga, erhålla statsgarantier för på allmänna marknaden upptagna lån till rationaliseringsåtgärder vid trädgårdsföretag såsom något snäva. Produktionsförhållandena inom trädgårdsnäringen gör emellertid att redan vid en förhållandevis måttlig höjning av maximistorleken å de företag som enligt kungörelsen 1955: 354 kan medges statliga kreditgarantier, statsstödet kan komma att utgå till företagsenheter med uppenbart industriell karaktär. Dylika må enligt förslag, som chefen för handelsdepartementet avser att framlägga senare denna

dag vid behandlingen av det under tionde huvudtiteln upptagna anslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl., kunna komma i fråga för kreditstöd genom nyssnämnda föreningar. Till det förut sagda kommer att man i avvaktan på resultatet av trädgårdsnäringsutredningens undersökningar alltjämt inte har tillfredsställande uppgifter om räntabilitetsförhållandena inom trädgårdsnärings- och därför ej heller om behovet av stöd vid olika driftsinriktning och företagsstorlek. I syfte främst att öka möjligheterna till att stärka vår trädgårdsnärings ställning i internationell konkurrens vill jag likväl förorda en viss jämkning av de här åsyftade bestämmelserna för kreditgarantistöd åt av trädgårdsodlare företagna rationaliseringsåtgärder.

5 § tredje stycket kungörelsen 1955: 354 bör enligt min mening ändras så, att för rationaliseringsåtgärd, som uppenbarligen icke kan genomföras utan statligt stöd, lånegaranti må beviljas även företag av större omfattning än sådana med en helårsanställd arbetare i fall då rationaliseringsbehovet är särskilt framträdande eller andra särskilda omständigheter föreligger.

En vidgning på sätt nu föreslagits av möjligheterna att lämna lånegarantier för av trädgårdsodlare upptagna rationaliseringskrediter behöver inte föranleda ändring av den för ändamålet avsedda garantiramen å 2 000 000 kronor, vilken ram hittills utnyttjats endast i begränsad utsträckning.

Vårt jordbruks ekonomiska ställning i betraktande av situationen på den inhemska marknaden lika väl som på den internationella bör leda till intensifierade insatser för att påskynda den pågående driftsrationaliseringen inom denna näring. Staten stödjer för närvarande dylik rationalisering genom att upprätthålla en organisation för forsknings-, undervisnings- och rådgivningsverksamhet på området. Vidare främjas sagda slag av rationalisering i viss mån genom att lantbruksnämnderna i anslutning till förvärv av jordbruksegnahem och i vissa fall i samband med yttre rationalisering kan bevilja kreditgaranti för driftslån. I övrigt utgår inte något statligt finansiellt stöd åt de jordbrukare som genomför rationalisering av driften vid sina gårdar. Det framstår också såsom motiverat att jordbrukarna själva normalt skall ekonomiskt svara för sådana rationaliseringar.

Emellertid finnes fall då en även ur allmänt jordbruksekonomisk synpunkt önskvärd driftsrationalisering inte kan komma till stånd, därest ej staten inträder som garant för lån, som vederbörande måste upptaga för att bestrida vid rationaliseringen i fråga uppkommande investeringskostnader, såväl sådana som ger avkastning på kort sikt som mera långsiktiga dylika. Jag åsyftar härvid de tillfällen då en övergång helt eller i väsentlig utsträckning till eller nystartande av specialproduktion — dock ej sådan av uppenbart industriell karaktär och till vilken under vissa förutsättningar kreditstöd må kunna ifrågakomma jämlikt chefens för handelsdepartementet senare denna dag framförda förslag — av rationaliseringsorganen bedömes böra genomföras men detta stöter på hinder till följd av avsaknad av möjligheter för brukaren att anskaffa erforderligt kapital. För att möjliggöra ett undanröjande av omförmälda hinder för produktionsanpassning, ej minst

vid det mindre jordbruket, vill jag föreslå att lånegaranti må kunna beviljas för krediter, som på allmänna marknaden upptages för finansiering av nyss angivna slag av driftsrationalisering.

Lånegaranti bör beviljas av lantbruksnämnden i länet efter samråd med hushållningssällskapet. Garantiärende som avser fastighet, vilken i taxeringshänseende ej är rubricerad som jordbruksfastighet, bör dock avgöras av lantbruksstyrelsen. I övrigt torde i fråga om lånevillkor, säkerheter m. m. böra gälla samma bestämmelser, som nu är föreskrivna beträffande lånegarantier för driftslån. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen inte har något att invända mot införande av den här föreslagna stödformen, utfärda erforderliga författningsbestämmelser. För berörda lånegarantier synes för nästa budgetår böra fastställas en garanti-ram av 1 000 000 kronor. Garantiramen för driftslån enligt hittillsvarande grunder bör bibehållas vid oförändrat 6 000 000 kronor.

Liksom under tidigare år bör riksdagens medgivande inhämtas till ned-sättning enligt tidigare tillämpade grunder av räntan på vissa lån från den förutvarande egnahemslånefonden m. m. Därest riksdagen lämnar detta medgivande torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de författningsbestämmelser, som därmed blir erforderliga.»

Yttranden över motionerna I: 139 och II: 166 rörande en fiskerikonsulent-befattning vid hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län

Länsstyrelsen i Värmlands län har i sitt den 20 februari 1960 dagtecknade remissutlåtande, därvid fogats yttranden av fiskeriintendenten i övre södra distriktet och länets hushållningssällskap, tillstyrkt bifall till motionerna. Länsstyrelsen har därvid hänvisat till vad fiskeriintendenten anfört i sitt yttrande samt uttalat att länsstyrelsen i allt väsentligt delar de synpunkter som framförts i motionerna.

Fiskeriintendenten har anfört följande.

Hos Värmlands läns hushållningssällskap finnes endast en fiskerikonsulent anställd. Dennes verksamhet är av synnerligen stor betydelse för fisket, emedan Värmlands län med sina mer än 2 000 sjöar och dessutom talrika vattendrag är ett av landets ur fiskerisympunkt viktigaste län. Det är fullständigt uteslutet att denne fiskerikonsulent skulle kunna överflyttas till Bohuslän.

Den andra befattningshavaren, som åsyftas av departementschefen, torde vara fiskerikonsulenten för Vänern. Denne sorterar under fiskerinämnden för Vänern. Ledamötera i denna nämnd väljas av Värmlands, Skaraborgs och Älvsborgs läns norra hushållningssällskap. Värmlands läns hushållningssällskap är huvudman, och befattningen är uppförd å detta hushållningssällskaps personalförteckning. Fiskerikonsulentens bostadsort är dock belägen inom Skaraborgs län (Mariestad) och har varit detta alltsedan befattningen inrättades år 1931.

Fisket i Vänern är av den storlek och av den betydelse att en fiskerikonsulentbefattning för denna sjö är i synnerligen hög grad erforderlig. Indra-

gande av befattningen skulle medföra mycket stor skada för fisket. Fiskerikonsulenterna i de län, som Vänern tillhör, ha så omfattande arbetsuppgifter att det är fullständigt uteslutet att de skulle kunna handhava skötseln av fisket även i de till resp. län hörande delarna av Vänern.

Undertecknad har vid flera tillfällen sedan tjugo år tillbaka gjort framställning om inrättande av en fiskerikonsulentbefattning hos Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap. Det är närmast absurt att det i vårt största fiskelän ej finnes en sådan befattning. Jag kan dock under inga förhållanden tillstyrka att fiskerikonsulenten för Vänern flyttas dit. En fiskerikonsulent för Bohuslän är i hög grad önskvärd, men bibehållande av befattningen för Vänern är av ännu mycket större betydelse för fisket.

För fisket i Vänern är det av den största vikt att motionerna, om att prövning i syfte att indraga fiskerikonsulentbefattning vid hushållningssällskapet i Värmlands län ej må vidtagas, måtte vinna beaktande.

Värmlands läns hushållningssällskap har uttalat sig sålunda.

Hushållningssällskapet vill kraftigt understryka vad motionärerna anført. Vänern är av sådan storlek och det samlade fisket av sådant omfång att en särskild tjänsteman, som uteslutande ägnar sina krafter åt ärenden, som berör Vänern, för sällskapet ter sig helt självklar och oundgängligen nödvändig. Sällskapet är sålunda bestämt motståndare till att berörda tjänst flyttas från Vänern. Motionens utformning täcker för övrigt sällskapets uppfattning i frågan, och sällskapet vill därför livligt tillstyrka bifall till denna motion.

Yttranden över motionerna I: 480 och II: 407 rörande bidrag till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier

I sitt den 15 februari 1960 daterade remissyttrande har *statskontoret* föreslagit, att motionerna lämnas utan bifall, och har därvid anført bl. a. följande.

Statskontoret finner det uppenbart att, för att en utgiftsbegränsning å statsbudgeten genom indragning av statsbidrag skall kunna åstadkommas, det är nödvändigt att även statsbidragstagarna likaledes i sin tur vidtaga åtgärder i syfte att minska utgifterna. I sådant avseende synes det naturligt, att hushållningssällskapen vidtaga alla rationaliserings- och andra åtgärder för att laboratorierna skola bli självbärande och att därvid laboratorier med mindre goda resurser nedläggas samt att — därest bättre driftsresultat därigenom kan ernås — flera hushållningssällskap förena sig om driften av ett för dem gemensamt laboratorium. I detta sammanhang må nämnas, att enligt vad som framgår av det i juni 1959 avgivna betänkandet angående ordnandet av den lokala statsunderstödda lantbrukskemiska analysverksamheten m. m. viss konkurrens synes råda mellan hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier och andra laboratorier med likartad verksamhet.

Vid ställningstagande till förevarande statsbidragsfråga torde vidare böra beaktas att utöver de direkta statsbidragen till hushållningssällskapen staten även i annan ordning lämnar hushållningssällskapen sitt stöd. Sålunda gäller, att flertalet veterinärvarddelningar äro anslutna till statens pensionsanstalt. De bidrag som staten därigenom lämnar till befattningshavarnas pensionering äro betydande. Vidare må erinras om att jämlikt bestämmelserna

i epizootikungörelsen från anslaget till förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar ersättning utgår till djurägare för vacciner m. m. och undersökningar vid veterinärbakteriologiska laboratorier vid bekämpandet av dylika sjukdomar.

I yttrande den 16 februari 1960 har *jordbruksanslagsutredningen* anfört följande.

Utredningen har behandlat anslaget till ifrågavarande avdelningar särskilt med anledning av två till densamma remitterade skrivelser. Av dessa avser den ena en framställning om inrättande av ett statsunderstött veterinärbakteriologiskt laboratorium i Uppsala. Den andra innehåller en hemställan om uppförande å hushållningssällskapens personalförteckning av de vid laboratorierna tjänstgörande chefsveterinärerna.

Vid sin behandling av dessa framställningar har utredningen funnit det nödvändigt att göra en översiktlig genomgång av organisationen av den veterinärbakteriologiska verksamheten vid hushållningssällskapen. Vid denna genomgång har utredningen kommit till den uppfattningen, att en översyn av denna organisation är påkallad, detta med hänsyn till såväl laboratoriernas ojämna fördelning mellan olika delar av landet som den ganska betydande skillnaden mellan olika laboratorier i fråga om personella och materiella resurser. En sådan översyn har riksdagen för övrigt förutsatt i samband med den omreglering av det statliga stödet till denna laboratorieverksamhet som skedde år 1953. Riksdagen framhöll då bl. a., att det borde uppmärksammas huruvida antalet laboratorier framdeles kunde behöva minskas eller nya sådana borde komma till stånd. Utredningen har vidare uppmärksammat ett uttalande av dåvarande jordbruksministern i direktiven för den år 1957 tillsatta utredningen rörande den lantbrukskemiska analys- och kontrollverksamheten, enligt vilket denna utredning även borde undersöka huruvida nämnda verksamhet kunde göras ekonomiskt bärkraftig genom en närmare anknytning till exempelvis de veterinärbakteriologiska laboratorierna.

Ett särskilt skäl för en översyn av den veterinärbakteriologiska laboratorieorganisationen har utredningen ansett föreligga i det förhållandet att dessa laboratoriers arbetsuppgifter under senare år i väsentlig grad förändrats. Från början voro desamma huvudsakligen inriktade på bekämpande av kreaturstuberkulosen, och längre fram blev bekämpandet av kastsjukan en stor uppgift. Sedan dessa båda sjukdomar nästan helt eliminerats har verksamheten inriktats på andra arbetsuppgifter bl. a. svinhälsokontroll och juverhälsokontroll. I vissa fall har laboratorierna även övertagit arbetsuppgifter på exempelvis livsmedelshygienens och vattenvårdens områden. Utvecklingen har emellertid i dessa hänseenden gestaltat sig olika för skilda laboratorier, vilket medfört att även det ekonomiska underlaget för verksamheten kommit att variera tämligen starkt. Detta kan förmodas bli fallet i ännu högre grad i samband med att laboratoriernas sysselsättning med och inkomster av verksamheten med förebyggande åtgärder gentemot kreaturstuberkulos och smittsam kastning ytterligare minskar. I ett sådant läge kan den nuvarande organisationen av denna laboratorieverksamhet väntas komma att framstå som än mindre tillfredsställande med hänsyn till såväl ekonomiska som organisatoriska förhållanden.

En riktpunkt för den översyn som enligt utredningens mening bör äga rum synes böra vara att verksamheten vid laboratorierna skall vara effektiv och i ekonomiskt hänseende självbärande. För detta ändamål torde det erfordras att i vissa fall laboratoriernas verksamhetsområden utvidgas. Möjligheterna till samgående mellan olika hushållningssällskap om gemensamma laboratorier bör därför undersökas. I enlighet med vad som uttalades i di-

rektiven för utredningen rörande den lantbrukskemiska analys- och kontrollverksamheten torde man i detta sammanhang även böra pröva möjligheterna att med de veterinärbakteriologiska laboratorierna sammanföra vissa andra likartade institutioner på jordbrukets område. Om så skedde skulle dels lokal- och administrationskostnaderna sannolikt kunna nedbringas, dels möjlighet erhållas att utjämna uppkommande underskott å en viss gren av laboratorieverksamheten med överskott å en annan gren. De olägenheter för den från de veterinärbakteriologiska laboratorierna bedrivna upplysnings- och rådgivningsverksamheten, som skulle följa med en utvidgning av laboratoriernas verksamhetsområden, torde kunna elimineras genom att vissa veterinärer på sätt som redan skett inom vissa laboratorieområden placeras på annan ort än den där laboratoriet är beläget. I syfte att underlätta den koncentration av laboratorieverksamheten som utredningen sålunda anser vara önskvärd böra statsmakterna lämna visst ekonomiskt stöd i form av lånegaranti för att täcka uppkommande kostnader av investeringskaraktär. Därvid förutsattes att visst bidrag av statsmedel, vars storlek utredningen icke tagit ställning till, skulle utgå till dess den förordade rationaliseringen av verksamheten genomförts. Principbeslut härom fattades vid utredningens sammanträde den 12 december 1959. Mot principbeslutet anmälde en ledamot reservation.

Med anledning av de remitterade motionerna vill utredningen framhålla, att det ligger i sakens natur att ett genomförande av de förändringar i laboratorieorganisationen, som utredningen sålunda anser önskvärda, måste kräva en viss övergångsperiod. Även om utredningen principiellt anser att dessa laboratorier böra göras ekonomiskt självbärande synes det rimligt att under denna övergångstid bidrag av statsmedel fortfarande får utgå till laboratorierna efter i huvudsak samma grunder som hittills. Huruvida detta anslag bör sammanföras med anslaget till Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader är en budgetteknisk fråga till vilken utredningen icke anser sig böra taga ställning. Om ett sådant sammanförande sker, bör emellertid det för de veterinärbakteriologiska laboratorierna avsedda beloppet upptagas under en särskild punkt.

Emot det uttalande utredningen anfört såsom direkt svar å de remitterade motionerna har ledamoten *Mossberger* anfört reservation, vartill experten *Thorselius* anslutit sig i ett särskilt yttrande. De har därvid anfört följande.

De möjligheter till stöd av statsmedel, som jordbruksanslagsutredningen principiellt uttalat sig för, tillgodoses med den budgettekniska konstruktion för detta stöd, vilken angivits i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln, punkten 12. Kungl. Maj:ts förslag innebär därvidlag att hushållningssällskapen bör ur det belopp, som fördelas på de skilda sällskapen jämlikt kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 232), även få taga de medel, varmed de kan finna erforderligt att stödja den fortsatta verksamheten vid de lokala veterinärbakteriologiska laboratorierna och lantbrukskemiska kontrollstationerna. Sistnämnda verksamhet bör dock enligt vad som under samma punkt uttalats genom olika slag av åtgärder, bland annat taxehöjningar, efter någon övergångstid kunna göras ekonomiskt självbärande. Från Kungl. Maj:ts sida har i sammanhanget uttalats att förslag till ej oväsentliga besparingar vid lantbruksnämnderna kommer att framläggas i särskild proposition samt att liknande rationaliseringssträvanden bör komma till uttryck beträffande hushållningssällskapen.

Vid ställningstagandet till föreliggande spörsmål kan ej förbises att Kungl. Maj:t likaledes i 1960 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkten 84, förordat sådan taxehöjning vid statens veterinärmedicinska anstalt

att inkomsterna vid denna institution kan väntas öka med i runt tal 300 000 kronor för nästkommande budgetår, motsvarande en inkomststegring av drygt 37 procent. Med hänsyn till sambandet mellan nämnda anstalt och de lokala veterinärmedicinska laboratorier i fråga om löpande analys- och rådgivningsverksamhet m. m. — centralanstalten svarar för dylik verksamhet inom väsentliga delar av vårt land — får det förutsättas att jämförliga taxejusteringar genomföres vid hushållningssällskapens laboratorier. Efter sådana justeringar bör en ej obetydlig ökning av laboratoriernas affärsmässiga inkomster komma till stånd. Hur stor denna ökning blir är det givetvis vanskligt att nu beräkna, men man torde kunna förmoda att inkomstförstärkningen ej kommer att understiga tio procent av de nuvarande brutto-intäkterna. De för statens veterinärmedicinska anstalt avsedda taxehöjningarna i fråga om sådana analyser m. m., som anstalten utför lika med hushållningssällskapens laboratorier, kan måhända approximativt beräknas till cirka tjugo procent.

Det skulle förvåna om djurägarnas och berörda organisationers egna, företageekonomiska intresse av den service, som lämnas vid de lokala veterinärlaboratorierna, skulle så påverkas av taxeförändringar av nyss angiven storleksordning att efterfrågan på laboratoriernas tjänster skulle nedgå i någon märkbar grad.

En tioprocenlig höjning av de affärsmässigt inflytande intäkterna skulle för fem av de lokala laboratorier innebära en förbättring av dessa intäkter med ett belopp, som överstiger 20 000 kronor eller vad som nu utgår i statsbidrag via det för ändamålet särskilt upptagna riksstatsanslaget. Övriga statsstödda veterinärlaboratorier skulle få en inkomstförstärkning liggande mellan femtio och sjuttiofem procent av nuvarande statsbidragsbelopp. Anmärkas må att de senaste taxehöjningarna vid ifrågavarande laboratorier skedde år 1958 och att då fullständig kompensation för inträffad penningvärdeförändring sedan år 1953, då närmast föregående justering av taxan skedde, ej kom till stånd.

De förluster, som vissa hushållningssällskap under de senaste åren trots statsbidrag bokföringsmässigt redovisat vid sina veterinärlaboratorier, utgör ett av motiven för utredningens förslag till omorganisation och bör icke föranleda ett bibehållande av statsstödet vid nuvarande storlek även efter en taxejustering utan avvecklas genom de av utredningen åsyftade rationaliseringsåtgärderna.

Med hänsyn till det anförda avstyrkes motionärernas yrkande — innebärande särskild medelsanvisning å 235 000 kronor till 1960 års verksamhet inom hushållningssällskapens veterinärvärdingar — och biträdes Kungl. Maj:ts förslag till utformning av statsstödet under nästa budgetår till ifrågavarande avdelningar.

Veterinärstyrelsen har i sitt remissvar den 17 februari 1960 tillstyrkt bifall till motionerna under anförande av bl. a. följande.

I proposition nr 71 år 1953 angående anslag för budgetåret 1953/54 till bidrag till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier framhöll departementschefen bland annat angelägenheten av att statens veterinärmedicinska anstalt bereddes bättre möjligheter till forskningsverksamhet. I valet mellan att antingen öka personal och materiella resurser vid anstalten eller överflytta en del av dennas arbetsuppgifter på hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier vore det senare alternativet att föredraga ur såväl statsfinansiell synpunkt som beredskapssynpunkt. Vad behovet av lokala laboratorier angår förutsattes att veterinärstyrelsen skulle följa utvecklingen och då så kunde anses påkallat till behandling upptaga

frågan om de befintliga laboratoriernas antal kunde minskas eller om nya borde tillkomma. Därvid borde uppmärksamhet icke minst ägnas de norrländska intressena. Bidrag till laboratorierna föreslogs i avvaktan på närmare erfarenhet utgå med 20 000 kronor åt laboratorium med fullt utbyggd diagnostisk verksamhet och 15 000 kronor åt annat laboratorium i stället för av utredningen föreslagna 30 000 respektive 20 000 kronor.

Arbetsuppgifterna för de år 1952 verksamma laboratorierna ha sedan dess varit av sådan omfattning att anledning icke uppkommit att överväga nedläggning av något av dessa laboratorier. Förslag ha däremot framlagts om bidrag åt ett tilltänkt laboratorium i Östersund ävensom till ett inrättat mindre laboratorium i Falun. Dessa förslag ha emellertid icke bifallits.

Då det gäller bekämpande av smittsamma sjukdomar kan ett bortfall av laboratorierna vid hushållningssällskapen innebära stora nackdelar. Förutom betydelsen av att bakteriologiska undersökningar och obduktioner kunna utföras i nära kontakt med platsen för sjukdomsutbrottet måste den epizootologiska skolning som de vid laboratorierna anställda veterinärerna besitta tillmätas stort värde. Veterinärstyrelsen har i stor utsträckning anlitat laboratorierna och dessas veterinärer då mera omfattande utredningar erfordrats vid återfall av tuberkulos och kastsjuka samt vid epizootier av till exempel mjältbrand och svinbrucellos. Även då det gällt utredning av salmonellainfektioner (paratyfus) ha laboratorierna och där anställd personal varit till påtaglig nytta.

Hälsovårdsnämnderna i städer, där stadsveterinär saknas, samt i landskommuner ha i ej ringa utsträckning börjat anlita de lokala laboratorierna för olika slag av livsmedelsundersökningar. Sannolikt komma sådana undersökningar under de närmaste åren att få allt större omfattning.

Juvernalkontrollen som hittills pågått i begränsad omfattning och närmast haft karaktären av försöksverksamhet torde, om nu pågående försök att genom prov från mejerierna uppspåra besättningar med juverinflammationer komma att motsvara förväntningarna, bli utbyggd att omfatta större delen av landet. En dylik juvernalkontroll förutsätter emellertid god tillgång till lokala laboratorier för att kunna genomföras.

Försvarsberedskapen bygger på viss medverkan av nu befintliga laboratorier för både det militära och civilförsvarets räkning.

Allmänt sett ha måhända provinslaboratorierna tillmätts en alltför underordnad betydelse och nyttan av dem icke kommit att uppskattas i tillbörlig grad. Tillförseln av undersökningsmaterial till dessa laboratorier har emellertid på få år ökat i sådan omfattning att de numera tillhoppa utföra ett större antal undersökningar än statens veterinärmedicinska anstalt.

Trots att laboratorierna arbeta med ett minimum av personal och med iakttagande av största möjliga sparsamhet även i andra avseenden har den ekonomiska situationen under senare år varit bekymmersam för flertalet av desamma. Veterinärstyrelsen har därför i samband med förslag till anslagsaskanden upprepade gånger hemställt om ökade bidrag. I de få fall verksamheten något år blivit självbärande eller rentav lämnat överskott kan detta tillskrivas laboratoriet tillförda intäkter från omfattande fältarbete. Den omständigheten att laboratorieverksamheten vid flera av laboratorierna ej är ekonomiskt bärig får dock icke föranleda slutsatsen att dessa laboratorier äro obehövliga.

Under år 1958 visade nio av de elva laboratorierna trots det stalliga bidraget ett underskott med tillhoppa 123 750 kronor. Nämnda brist har till större delen läckts genom bidrag från jordbrukets ekonomiska organisationer. Statsbidragen åt de nio laboratorierna med underskott utgjorde tillhoppa 175 000 kronor och åt ett med härigenom jämnt balanserad ekonomi

20 000 kronor. Detta innebär att år 1958 ett sammanlagt tillskott utöver intäkterna med i runt tal 320 000 kronor erfordrades. Härtill kommer att redan inom ett par år undersökningen av så kallade ABR-prov på förekomst av kastsjuka beräknas upphöra med hänsyn till att sjukdomen utrotats, vilket beräknas innebära ett inkomstbortfall för laboratorierna på omkring 200 000 kronor.

Att täcka underskottet enbart genom höjning av taxorna för laboratoriernas tjänster synes ej möjligt. Dels torde många redan finna kostnaderna höga såväl då det gäller rena laboratorieavgifter som ersättning för olika slag av hälsokontroll och sjukdomsbekämpande, dels tvingas man räkna med att en taxehöjning kan framkalla en nedgång i antalet undersökningar med som resultat snarast en försämrad ekonomi genom att den minskade arbetsbelastningen icke kan medföra proportionellt minskade omkostnader. Slutligen kommer en taxehöjning att inverka olika för olika laboratorier. Det senast framlagda förslaget till höjning av undersöknings- och preparattaxorna vid statens veterinärmedicinska anstalt skulle med utgångspunkt från laboratoriernas tillförsel år 1958 öka intäkterna vid desamma med tillhoppa omkring 55 000 kronor. Enär de lokala laboratorierna i ej ringa utsträckning från anstalten inköpa för bakteriologiska undersökningar nödvändiga substrat samt antigen och testsera, för vilka priserna också föreslås höjda, och det därjämte förutsättes att till anstalten från laboratorier insända kontrollprov skola avgiftsbeläggas blir nämnda inkomstökning emellertid högst reducerad.

Vid övervägande av en taxehöjnings inverkan måste vidare tagas i beaktande att likartad taxa är fastställd allenast för de undersökningar, vilka ej ha samband med sjukdomsbekämpande eller hälsokontroll. Tillförseln av dylikt undersökningsmaterial varierar starkt såväl beträffande mängd som art, varför intäkternas ökning i sin tur kommer att variera inom vida gränser för olika laboratorier. Beträffande inkomsterna från sjukdomsbekämpande och hälsokontroll bör nämnas att avgifterna till juverhälsokontrollen föreslås av hushållningssällskapet och fastställas av veterinärstyrelsen medan anslutningsavgiften till svinhälsokontrollen bestämmas av hushållningssällskapet. I båda fallen gäller att hushållningssällskapen redan nu tvingas föreslå och uttaga största möjliga avgift för att verksamheten skall bli bärig.

Därest veterinärstyrelsen skulle åläggas besluta om en avsevärd taxehöjning för samtliga undersökningar som utföras av hushållningssällskapens laboratorier kan en omedelbar reaktion förutses från dem som anlita desamma. Även om allmänheten småningom skulle vänja sig vid ökade undersökningskostnader finnes skäl att räkna med en väsentlig **inkostminskning** under åtminstone ett eller annat år. I avvaktan på erfarenheterna av en dylik taxehöjning torde bidrag icke kunna undvaras. Därest en del av laboratorierna nu nödgades nedlägga verksamheten bleve kostnaden för hittills gjorda investeringar och utrustning bortkastad. Behövas de sedan inom ett par år åter för juverhälsokontrollens genomförande kunna svårigheter beräknas uppstå att anskaffa medel för ändamålet.

Veterinärstyrelsen anser sig härutöver böra ifrågasätta huruvida vid eventuellt bortfall av statsbidraget till hushållningssällskapens laboratorier reglementet för desamma kan äga fortsatt giltighet i nuvarande skick. För undersökning av prov för det allmännas räkning kan givetvis fordras att laboratoriet skall vara godkänt av offentlig myndighet. Därest laboratoriet ej åtnjuter bidrag torde dock viss tvekan kunna uppstå huruvida det kan anses skyldigt mottaga undersökningsmaterial som befinner sig mindre lönsamt; ej heller torde sådant laboratorium rätteligen kunna åläggas bestämda undersökningstaxor.

Styrelsen har i det föregående huvudsakligen berört bidragen till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier. Från och med budgetåret 1954/55 tillerkändes emellertid de två utan sådana laboratorier arbetande hushållningssällskapen i Västerbottens och Norrbottens län vardera 10 000 kronor i bidrag till anställande av veterinär med huvudsaklig uppgift att utöva djurhälsokontroll av olika slag. Sådant arbete ställer sig under de norrländska förhållandena betydligt kostsammare än i de mera lättbefolkade delarna av riket, där ändock som tidigare framhållits svårigheter föreligger att finansiera dylik verksamhet. Ett bortfall av statsbidragen åt de nämnda båda hushållningssällskapen torde därför bli högst kännbart.

Enligt vad veterinärstyrelsen har sig bekant har jordbruksanslagsutredningen upplagit frågan om hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier och veterinäravdelningar till ingående övervägande. Med hänsyn härtill och under hänvisning till vad styrelsen anfört finner styrelsen det i hög grad olyckligt om bidragen till hushållningssällskapen för här ifrågasvarande ändamål skulle upphöra vid nu föreslagna tidpunkt. Läget är för närvarande ej helt klart och ett nedläggande av här berörda laboratorier kan medföra allvarlig skada.

Sammanfattningsvis anser sig veterinärstyrelsen böra framhålla följande.

Veterinärstyrelsen finner att av hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier för närvarande intet utan olägenhet kan nedläggas.

Det synes icke möjligt att genom taxehöjningar skapa en betryggande grund för laboratoriernas fortbestånd och kompensera uteblivet statsbidrag.

Taxehöjning över en viss gräns kan väntas utlösa en reaktion med minskad tillförsel av undersökningsmaterial och minskad anslutning till anordnad kontroll och med därav betingad inkomstminskning som följd.

Ur statsverkets synpunkt torde det vara förmånligare att understödja lokal laboratorieverksamhet än att utbygga de statliga centrallaboratorierna.

Laboratoriernas skyldigheter och rättigheter torde böra omprövas därest statsbidraget bortfaller.

Bidrag till de utan laboratorier arbetande veterinäravdelningarna vid hushållningssällskapen i Västerbottens län och Norrbottens län synas alltså motiverade.

Tidpunkten för den föreslagna avvecklingen av statsbidraget är i hög grad olämplig, enär full klarhet ej råder rörande kommande arbetsuppgifter. Därtill saknas kännedom om jordbruksanslagsutredningens överväganden rörande verksamheten.

Statens veterinärmedicinska anstalt, som yttrat sig i ämnet till veterinärstyrelsen, har anfört bl. a. följande.

När departementschefen i 1960 års statsverksproposition utan förvarning velat indraga det fasta årliga statsbidraget till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier synes en sådan aktion mycket överraskande och den kommer, om den godkännes, sannolikt att verka i hög grad försvårande för sjukdomsbekämpandet bland husdjuren. Även statens veterinärmedicinska anstalt har från den f. n. arbetande jordbruksanslagsutredningen inhämtat något om de föreliggande planerna på ersättande av bl. a. nuvarande hushållningssällskaps laboratorier med ett mindre antal självbärande regionära lantbrukslaboratorier. Mot dessa planer har inom anstalten framförts stark kritik, och i yttrande till utredningen har bland annat föreslagits att utredningen, för att den på ett vederhäftigt sätt skulle kunna lösa sina på detta område förelagda uppgifter, måtte till sig knyta experter med fackmässig kännedom om de arbetsområden, som den ifrågasvarande laboratorieverksamheten omspände. Att innan utredningsmaterial från en sådan expertbedömning föreligger plötsligt avbryta en, såvitt an-

stalten kan bedöma, välmotiverad och för det allmänna fördelaktig bidragsgivning kan anstalten för sin del inte tillstyrka. Att förslaget i statsverkspropositionen avsetts få retroaktiv tillämpning från den 1 januari 1960 gör dess antagande än mindre tilltalande.

Det kan härvid vara anledning att framhålla den av anstalten till jordbruksanslagsutredningen framförda synpunkten om behovet — i en tid då profylaktisk veterinärmedicin ter sig alltmer rationell och då denna i stor utsträckning måste bygga på laboratoriemässiga undersökningar — att öka tillgängliga veterinärmedicinska laboratorieresurser. Detta önskemål torde även delvis kunna vinnas genom en samordning av hushållningssällskapens, slakteriorganisationernas och de kommunala myndigheternas olika verksamheter på området, däremot kan det inte uppnås genom ensidiga indragningsåtgärder av det slag, som redovisats i statsverkspropositionen.

Med hänsyn till det svaga ekonomiska underlag, som vid upprepade tillfällen redovisats från en del hushållningssällskap, förefaller det osannolikt att tillräckligt stöd för den fortsatta veterinärbakteriologiska verksamheten skall kunna erhållas genom den till slutbeloppet oförändrade anslagsanvisning, som enligt statsverkspropositionen avses för bidrag till hushållningssällskapens omkostnader. I sagda proposition rekommenderas taxehöjningar såsom ett led i strävandena att göra laboratorieverksamheten vid sällskapen självbärande. Härtill vill anstalten emellertid framhålla följande. Vid fastställandet av taxor för hushållningssällskapslaboratorierna brukar veterinärstyrelsen såsom norm utgå från taxesättningen vid statens veterinärmedicinska anstalt. Nu har i statsverkspropositionen, i avsikt att väsentligt höja inkomsterna vid anstalten, förordats avsevärda höjningar av gällande taxor vid anstalten. Bortsett från att såväl anstalten och veterinärstyrelsen som statens sakrevision bestämt avstyrkt avgiftshöjningar av den omfattning, som uppenbarligen åsyftats av departementschefen, synes det i här förevarande sammanhang vara av speciellt intresse, att den övervägande delen av en möjlig inkomstökning kommer att kunna erhållas genom en höjning av *preparattaxan*, medan ev. höjningar inom undersökningstaxan däremot inte beräknas kunna ge särskilt stora inkomstökningar. Därför synes ej heller hushållningssällskapen för de av dem utförda undersökningarna kunna beräknas erhålla någon avsevärd inkomstökning genom de taxeändringsförslag, som sålunda f. n. äro föremål för övervägande.

I detta sammanhang må erinras, att anstaltens i statsverkspropositionen behandlade taxeförslag även avser avgiftsbeläggning för vissa kompletterande undersökningar, som anstalten f. n. utför kostnadsfritt efter remiss från hushållningssällskapens veterinärlaboratorier. Taxeförslaget kommer alltså att i viss mån medföra ökade utgifter för hushållningssällskapen.

Det kan även framhållas, att en höjning av undersökningstaxorna vid hushållningssällskapen kommer att medföra utgiftsökningar för statsverket i de fall, då ifrågakarande undersökningar utgöra led i statliga eller statsunderstödda bekämpanden och därför skola ersättas av statsverket.

Inledningsvis erinrades att den år 1950—52 verkställda utredningen om den veterinärbakteriologiska verksamheten avsåg en decentralisering av visst undersökningsmaterial från statens veterinärmedicinska anstalt till lokala laboratorier. Emellertid har under de år som härefter gått någon minskning i undersökningsverksamheten vid anstalten knappast kunnat inregistreras. Otvivelaktigt är den vid de lokala laboratorierna bedrivna diagnostiska verksamheten av den största betydelse och den har även i hög grad vidgat intresset hos husdjursnäringens utövare för sådana undersökningar. Härvid blir det helt naturligt så, att i stor utsträckning enklare diagnostiska undersökningar, i regel av rutinmässig karaktär, omhändertagas

vid hushållningssällskapen, medan anstalten med sina olika speciallaboratorier och sin fullständigare utrustning anförtros den mera kvalificerade diagnostiken.

Fördelarna med att en stor del av den diagnostiska verksamheten inom landet sålunda sker vid provinslaboratorier äro många, men anstalten vill här särskilt betona smidigheten i ett sådant system: kortare transportvägar, snabbare handläggning och nära kontakt med den djurägande allmänheten.

I den remitterade motionen anges, att nu utgående statsbidrag i första hand utgör stöd åt laboratorieundersökningar, obduktioner och liknande samt att en indragning av detsamma kan komma att föranleda sällskapen att antingen lägga ner hithörande verksamhet eller vidtaga mera drastiska åtgärder i syfte att om möjligt hindra verkningarna av det indragna statsstödet. En sådan minskning av laborativverksamheten vid hushållningssällskapen kommer ovillkorligen att medföra en förenkling och schablonisering av sjukdomsbekämpandet, inte bara för hushållningssällskapens veterinärer utan även för de praktiserande veterinärerna. Denna försämring inträffar under en tid, då jordbruket genom av ekonomiska skäl nödtvungen rationalisering och intensifiering av animalieproduktionen mer än någonsin är beroende av kvalificerad djursjukvård och hälsokontroll. I dessa tider då det statliga jordbruksstödet alltmer krymper, kan det icke vara rationellt att samtidigt ta bort ett av de viktigaste hjälpmedlen för ekonomisk produktion.

I den mån veterinäravdelningarna av ekonomiska skäl nödgas att nedlägga delar av sin laborativverksamhet, är det högst troligt, att krav om undersökningsmaterialets omhändertagande kommer att ställas på anstalten. Man synes ej kunna räkna med att andra lokallaboratorier komma att i större utsträckning övertaga sådana prover. Anstalten står då ånyo inför en sådan centralisering, som med hänsyn till såväl resp. sjukdomsbekämpandets rationella bedrivande som anstaltens trängande uppgifter i fråga om den vetenskapliga forskningen hittills med all rätt ansetts mycket olycklig. Sålunda skulle ett övertagande av alla de kontrollundersökningar avseende Brucellos och hönstypus, som redan 1944 blevo decentraliserade till länslaboratorierna, medföra en väsentlig arbetsbelastning för serodiagnostiska laboratoriet, som icke kan bemästras utan både personalförstärkning och ökad inventarieanskaffning. Vad obduktionerna angår träffar en ökad belastning den patologisk-anatomiska avdelningen, som redan är underbemannad i fråga om vetenskapligt utbildad personal. Endast för bakteriologiska avdelningen synes för närvarande finnas utrymme för en något ökad materialtillförsel, dock med risk för att en motsvarande försämring av forskningskapaciteten inträder.

Det vill därför synas anstalten som om en indragning av här ifrågakvarande statsbidrag skulle komma att medföra mycket stora nackdelar för statsverket. Om hushållningssällskapen mister sitt statsbidrag för veterinär verksamhet, kan det dessutom rent allmänt sett komma att bli betydligt svårare än hittills att erhålla deras medverkan till statligt angelägna bekämpningsåtgärder, allt till största nackdel för djursjukvården.

Med åberopande av det anförda vill anstalten föreslå veterinärstyrelsen att hos riksdagens jordbruksutskott tillstyrka bifall till här ifrågakvarande motioner.

Hushållningssällskapens förbund har i yttrande, avgivet den 18 februari 1960, föreslagit att för nästa budgetår måtte anvisas ett oförändrat anslag

om 235 000 kr. till 1960 års verksamhet vid hushållningssällskapens veterinäravdelningar. Som motivering härför har förbundet anfört följande.

Som framhålles i motionerna skulle den i statsverkspropositionen förordade indragningen fr. o. m. den 1 januari 1960 av det statsbidrag, som hittills utgått som stöd åt verksamheten vid hushållningssällskapens veterinäravdelningar, försätta de till ifrågakvarande avdelningar hörande laboratorier i en ohållbar ekonomisk situation. Att på sätt som i propositionen anförts täcka bortfallet av statsbidraget låter sig ej göra. Således är det redan med hänsyn till den realvärdeminskning, som sällskapens omkostnadsanslag undan för undan undergått icke möjligt att av sistnämnda anslag nu disponera medel för driften vid de till veterinäravdelningarna hörande laboratorier. Därtill kommer att de för såväl sällskapen som deras veterinäravdelningar gällande inkomst- och utgiftsstaterna för innevarande år fastställts i stadgeenlig ordning i slutet av föregående år vid sällskapens ordinarie sammanträden. Dessa stater inrymma icke sådana marginaler — som propositionen syns förutsätta — att det går att i efterhand anslå medel för berört ändamål. Förefintliga möjligheter att genom taxehöjningar kompensera det ifrågasatta statsbidragsbortfallet ha redovisats i motionerna, och förbundsstyrelsen vill i anslutning härtill understryka att det inte utan särskild undersökning går att ange i vilken mån de taxehöjningar, som förordats för Statens veterinärmedicinska anstalt, kunna — tillämpade vid sällskapens veterinärlaboratorier — ersätta statsbidraget.

Beträffande verksamheten vid hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier, för vilken — som nämnts i motionerna — statsbidraget nära nog helt användes, vill förbundsstyrelsen erinra om att den fortgående utökningen av densamma står i överensstämmelse med det av 1953 års riksdag fattade principbeslutet om att från Statens veterinärmedicinska anstalt till sällskapens laboratorier skulle decentraliseras enklare diagnostiska undersökningar, i regel av rutinmässig karaktär (prop. nr 71/53 och utl. nr 13/53). Som skäl för en dylik decentralisering anfördes bl. a. att man härigenom skulle kunna undvika en utbyggnad av anstalten och inom densamma mera ägna sig åt vetenskaplig forskning. Vidare framhölls att det lokala intresset för sällskapens laboratorier är stort och att det även ur det allmänna synpunkt måste anses angeläget, att dessa icke nedläggas. I fråga om finansieringen av laboratoriernas verksamhet innebar ovannämnda riksdagsbeslut att det dittills tillämpade systemet i första hand skall grundas på inkomster från allmänna sjukdomsbekämpanden och därutöver på ett fast statligt bidrag. Grunderna för fastställandet av detta liksom bidragets storlek ha under hela den därefter förflutna tiden varit oförändrade med det undantaget att 1954 års riksdag beslöt att till Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskap — oaktat dessa sällskap icke inrättat laboratorier vid sina veterinäravdelningar — även skulle utgå anslag utgå visst bidrag till avlönande av veterinär arbetskraft. Den under tiden därefter inträffade, icke oväsentliga penningvärdeförsämringen innebär därför i realiteten en betydande minskning av statsbidraget. Som ovan antytts har verksamheten vid laboratorierna efter hand breddats väsentligt genom övertagandet av sådana undersökningar och obduktioner, som tidigare utförts av Statens veterinärmedicinska anstalt. Detta övertagande av uppgifter från den centrala anstalten fortgår alltjämt. Därtill kommer nya arbetsuppgifter, t. ex. vattenanalyser, som laboratorierna upptagit på begäran av olika lokala organ. Laboratorierna utnyttjas således numera icke bara av de egna veterinäravdelningarna utan i ökad utsträckning av den statliga veterinärorganisationen, kommunernas hälsovårds- och byggnadsnämnder, sjukhusinrättningar m. fl. institutioner av officiell karaktär. Härigenom har laboratorier-

na regionala både fått en väsentligt utvidgad kundkrets och en ställning som offentliga laboratorier.

Under sådana omständigheter kan det icke vara riktigt att hushållningssällskapen skulle ur sina omkostnadsanslag tillskjuta medel för upprätthållande av laboratoriernas verksamhet. Detta anslag är ju avsett för andra ändamål. Därest en annan princip än den hittills gällande anses böra tillämpas för verksamhetens finansiering och det hittillsvarande statsbidraget i samband härmed indrages, synes olika finansieringsalternativ kunna övervägas. Det synes icke självklart, att endast taxehöjning kan komma i fråga, även om en dylik höjning måhända ligger närmast till hands. Vilken höjning som är möjlig att genomföra går för övrigt icke att uttala sig om utan närmare beräkning. Vidare är — som påpekats i motionerna — hushållningssällskapen i vad avser taxorna bundna dels av vad som i detta avseende gäller för Statens veterinärmedicinska anstalt, dels av Veterinärstyrelsens beslut. Under sådana omständigheter går det icke att utan samband med vad som härvidlag ändras inom anstalten och vad som beslutas inom Veterinärstyrelsen indraga det statliga bidraget. Skulle statsbidraget ändå nu indragas, tvingas flertalet av berörda sällskap av ekonomiska skäl att lägga ned laboratorierna eller vidtaga inskränkningar i deras verksamhet eller vidtaga andra föga önskvärda åtgärder. — Det må därjämte nämnas att de ifrågasatta taxehöjningarna icke löser problemet för Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskap, vilka — som ovan nämnts — utan att ha laboratorier erhålla visst anslag till avlönande av veterinär ur berörda anslag.

I motionerna har erinrats om att Jordbruksanslagsutredningen för närvarande överväger det fortsatta behovet av och formerna för den anslagsbeviljning, som från statens sida förekommer till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier. Sagda förhållande utgör enligt förbundsstyrelsens mening ytterligare ett skäl för att man i berört avseende icke nu och utan tillgång till närmare utredning vidtager någon ändring. Anslagsbeviljningen torde därför utan förändring få fortsätta till dess nämnda utredning framlagt sina förslag och ett ställningstagande på grundval härav kan ske.

Yttrande över motionerna I: 223 och II: 272 rörande sänkning av den övre belåningsgränsen för länegaranti vid inköp av jordbruksegna hem

Fullmäktige i riksbanken har i sitt den 3 mars 1960 avgivna remissyttande uttalat, att fullmäktige ur de synpunkter som de har att företräda inte har något att erinra emot ett bifall till motionärernas förslag att ifrågasätta belåningsgräns skall sänkas från nuvarande 100 procent till tidigare gällande 90 procent av fastighetsvärdet.

Yttranden över motionen II: 591 rörande vissa ändringar av bestämmelserna angående statsgarantier för rationaliseringslån m. m.

Lantbruksstyrelsen har i yttrande, dagtecknat den 19 februari 1960, anfört följande.

I motionen föreslås vissa åtgärder i syfte att åstadkomma lättnad i amorteringsbördan för jordbrukare, som erhållit lån med statlig garanti. Motionärerna framhåller därvid att sådan lättnad kan vinnas bl. a. om låntagaren till fullo utnyttjar bottenkrediten, i fall då utrymme för ett större

bottenlån uppkommer som följd av att fastigheten ökat i värde. I det hänseendet hemställer motionärerna att sådana bestämmelser utfärdas att de hinder, som ett efterliggande garantilån kan lägga i vägen härför, undanröjes. I ovannämnda syfte föreslår motionärerna vidare att en jordbrukare som erhållit flera garantilån skall kunna få dem sammanförda till ett lån samt att den amorteringsfria tiden för garantilån utsträcker till högst tio år, i fall då lånet säkerställts genom inteckning inom fastighetens taxeringsvärde.

Motionärerna hemställer att för ändamålet erforderliga ändringar vidtages i rationaliseringskungörelsen (nr 342/1948; nytryck 246/1959), jordbruksegnahemskungörelsen (nr 366/1948) och kungörelsen den 17 juni 1948, nr 367, med vissa bestämmelser rörande statlig garanti för lån till yttre och inre rationalisering på jordbrukets område m. m. Med anledning av vad i motionen anförts om bottenkrediten och dess utnyttjande får styrelsen till en början i korthet redogöra för hithörande bestämmelser på lånegarantiområdet.

Det förutsättes i lånegarantibestämmelserna att behov av garanti i regel icke föreligger för att trygga den primära fastighetskrediten. I enlighet härmed stadgas att garanti ej må beviljas för lån som sökanden kan erhålla som bottenlån i bank. Om säkerhet för garantilån gäller enligt bestämmelserna i rationaliseringskungörelsen att lånegaranti må beviljas endast under förutsättning att sökanden för lånet ställer säkerhet, som lantbruksnämnden finner tillfredsställande ur det allmännas synpunkt. I jordbruksegnahemskungörelsen finnes en motsvarande bestämmelse, kompletterad med dels en föreskrift om att som säkerhet för jordbruksegnahemslån må godtagas inteckning i fast egendom liggande inom brukningsenhetens uppskattade värde, dels följande bestämmelse. Finnes lägre liggande inteckning i fastigheten och är denna inteckning pantförskriften till säkerhet för annat lån, skall inteckningen, såvida icke lantbruksnämnden för särskilt fall medger undantag, i andra hand pantförskrivs till säkerhet för jordbruksegnahemslånet.

En låntagare kan önska utnyttja bottenkrediten för att vinna den lättanad i amorteringsbördan, som en omföring av en del av ett amorteringslån till stående bottenlån innebär. Att på så sätt omföra del av ett garantilån bör icke möta något hinder. Motionärerna torde emellertid avse det fallet att en låntagare önskar utnyttja bottenkrediten för att tillgodose ett nytt lånebehov. En förutsättning för att bottenlånet i detta fall skall kunna höjas är att säkerheten för efterliggande kredit förskjutes i motsvarande grad. Det föreligger enligt styrelsens mening inte något författningensligt hinder för att lantbruksnämnden upptager den frågan till prövning, huruvida en till säkerhet för ett garantilån överlämnad inteckning för detta ändamål må utbytas mot en sämre liggande inteckning i låntagarens fastighet. Det bör dock framhållas att lånegarantibestämmelsernas krav på säkerhet är lämpade med hänsyn till ändamålet med lånegarantiverksamheten och att bestämmelserna medger att ekonomiskt stöd lämnas även i sådana fall där krediten ur bankmässiga synpunkter kan bedömas innebära ett större eller mindre risktagande (jfr särskilt departementschefens uttalande rörande säkerhet för driftslån i prop. 1948: 187, s. 47). Det måste därför anses vara ett rimligt krav att i sist antydda fall ett ökat fastighetsvärde får komma staten som garantigivare till godo i form av en förbättrad säkerhet för garantiåtagandet. Härutöver kan endast sägas att det får bero på en prövning i varje särskilt fall huruvida en ändring av säkerheten för garantilånet skall kunna medges eller ej. Styrelsen vill i detta sammanhang nämna att denna fråga nyligen behandlats vid överläggningar mellan styrelsen och

den i kungörelsen nr 367/1948 omförmälda nämnden med vilken styrelsen skall samråda i viktigare lånegarantifrågor. Med anledning av önskemål som därvid framfördes från bankrepresentanterna avser styrelsen att undersöka i vad mån vissa riktlinjer kan utarbetas till ledning för lantbruksnämnderna vid bedömningen av sådana fall.

Motionärernas synpunkter på frågan om amorteringen, i fall då en låntagare erhållit flera garantilån, delas av styrelsen. Lättnad i amorteringsbördan i detta fall kan åstadkommas antingen genom att, såsom motionärerna föreslagit, lånen sammanföres till ett lån eller, vilket torde vara sak samma, att amorteringsplanerna för lånen samordnas. Frågan om samordning av flera garantilån till en och samma låntagare behandlades i förarbetena till lånegarantibestämmelserna; styrelsen får härutinnan hänvisa till ett uttalande av departementschefen i propositionen 1948:147 s. 49. Gällande bestämmelser är så utformade att låntagares önskemål om en sådan samordning kan tillgodoses (21 § fjärde stycket rationaliseringskungörelsen och 26 § tredje stycket jordbruksegnahemskungörelsen). Lantbruksnämnderna torde i allmänhet också sträva efter att lånesökanden skall få sin kredit samlad på ett håll. Givetvis måste emellertid härvid sökandens egna önskemål beaktas. Det får därför till sist ankomma på parterna i låneavtalet och lantbruksnämnden att träffa överenskommelser i varje särskilt fall om hur amorteringen skall samordnas. Styrelsen vill även upplysa om att denna fråga berörts i av styrelsen år 1948 meddelade anvisningar till lantbruksnämnderna rörande den statliga lånegarantiverksamheten på jordbrukets område. Styrelsen bifogar ett exemplar av dessa anvisningar och får härutinnan hänvisa till sidorna 5 och 6 i anvisningarna.

Då förutsättningar föreligger att tillgodose syftet med motionen vad angår bottenkrediten och samordning av amorteringen finner styrelsen särskilda åtgärder i det hänseendet icke påkallade.

Vad härefter angår förslaget om att den amorteringsfria tiden i fråga om garantilån skall utsträckas till högst tio år vill styrelsen erinra om att nuvarande bestämmelser med högst fem amorteringsfria år varit gällande oförändrade sedan år 1948. Enligt styrelsens erfarenhet har något allmänt behov av en utsträckning av denna tid icke framkommit. Motionärernas synpunkter torde hittills ha kunnat tillgodoses genom en längre amorteringstid och en amorteringsplan, som medger en mindre amortering under de första åren av amorteringstiden. Med maximal amorteringstid enligt gällande bestämmelser av trettio år och fem amorteringsfria år blir garantilånet slutbetalat efter trettiofem år. Enligt styrelsens mening bör lånetiden icke utan särskilda skäl utsträckas över denna tid. Styrelsen finner sig därför inte kunna tillstyrka motionen i denna del.

I sitt den 19 februari 1960 avgivna yttrande har *statskontoret* förklarat sig icke kunna finna att motionen bör föranleda någon åtgärd. Statskontoret har i yttrandet anfört.

Gällande författningsbestämmelser utgöra icke något hinder mot att garanlimyndigheten medgiver en försämring av säkerheten eller en sammanläggning av garantilån. Någon ändring av vederbörande kungörelser lär därför icke vara erforderlig för ett tillmötesgående av motionens syfte. Enligt vad statskontoret under hand erfarit från lantbruksstyrelsen har emellertid en viss restriktivitet iakttagits rörande medgivanden att för utökning av bottenkredit utbyta bättre liggande in-teckningar mot sämre. En försiklighet i sådant hänseende synes statskontoret välbetänkt. Ämbetsverket kan icke finna det motiverat, att en genom åtgärder bekostade av garantilån

förhöjd taxering skall regelmässigt föranleda försämring av garantisäkerheten. Därest låntagaren i sådant fall vill öka sitt bottenlån, bör härigenom erhållet belopp användas till avbetalning av garantilån. Statskontoret föreställer sig, att en ansökning om sådan omläggning i de flesta fall skulle kunna tillmötesgå av garantimyndigheten.

För närvarande finnes möjlighet att medgiva fem amorteringsfria år för garantilån. En förlängning av denna tid kan statskontoret icke förorda. Ämbetsverket anser för sin del det vara av väsentlig vikt att snabbast möjliga amortering sker av garantilån. Då lånen använts till byggnader och anläggningar, bör amorteringen i varje fall ske snabbare än försлитningen av ifrågavarande byggnader och anläggningar.

Erinras må i detta sammanhang, att olika vägar genom Kungl. Maj:ts försorg för närvarande undersökas för ernående av ett ökat sparande. Bl. a. har den s. k. kreditmarknadsutredningen i en promemoria den 9 april 1959 framhållit önskvärdheten av en ökad amortering av lån. Att i ett sådant läge utan tvingande skäl medgiva generella lättnader rörande amortering av lån synes icke böra ske.

Fullmäktige i riksbanken har i remissvar, daterat den 3 mars 1960, avstyrkt yrkandena i motionen och har därvid anfört följande.

Den i motionen II:591 föreslagna förändringen i säkerheterna för garantilånen skulle om den genomfördes innebära, att den automatiska förstärkning av in-teckningssäkerheterna som kan äga rum vid stigande fastighetsvärden skulle falla bort beträffande lån för vilka staten står garantiansvar, och nya lån skulle kunna läggas in i förmånsrättsordningen mellan de ursprungliga bottenlånen och garantilånen. Det skulle möjligen kunna hävdas, att genom denna åtgärd statens säkerhet för utgivna garantier inte försämras och att högre krav än så inte skulle behöva ställas från statsverkets sida. Man kan emellertid inte bortse ifrån att fastighetsvärdena på olika håll i landet i en framtid även kan komma att falla, och med tanke på en sådan situation skulle den av motionärerna föreslagna åtgärden närmast innebära en risk för en generell försämring av de för garantilånen ställda in-teckningssäkerheterna. Fullmäktige anser sig därför inte kunna tillstyrka motionärernas förslag.

Vad därefter gäller frågan om en sammanläggning av garantilån, torde man kunna utgå ifrån att, när lånen är placerade inom samma kreditinstitut, det för långivaren och låntagaren kommer att vara ett gemensamt intresse att samordna lånen så långt författningarna det tillåter, att därför några särskilda åtgärder från det allmännas sida icke torde erfordras. I andra fall, då mer än en bank står som långgivare, kan sammanläggningen av garantilån däremot visa sig vara ett komplicerat problem, som inte utan vidare synes kunna lösas genom en författningsändring. Enligt fullmäktiges mening synes det ligga närmare till hands, när en sammanslagning av olika skäl är önskvärd, att den enskilde låntagaren i samråd med vederbörande lantbruksnämnd diskuterar frågan med långivarna, varvid föreliggande möjligheter till sammanföring av lånen och till sammanjämkning av amorteringsplaner och ränteterminer kan prövas.

En utsträckning av nu förefintliga möjligheter att medgiva befrielse från amorteringar under de fem första åren av ett låns löptid till tio år synes enligt fullmäktiges mening inte böra ifrågakomma.

Yttranden över motionerna I: 320 och II: 400 rörande överförande till lantbruksnämnderna av handhavandet av det statliga stödet till trädgårdsnäringsens rationalisering

Lantbruksstyrelsen har i sitt remissyttrande den 25 februari 1960 anfört följande.

Under den tid av nära fem år, som stödverksamheten på detta område pågått, har vissa erfarenheter vunnits, som kan tjäna till ledning vid bedömning av frågan om den fortsatta handläggningen av hithörande ärenden.

Ur principiell synpunkt har styrelsen intet att erinra emot en decentralisering av verksamheten. En sådan åtgärd skulle dock icke kunna genomföras utan att vissa i huvudsak praktiska svårigheter uppstår.

Verksamheten är totalt av jämförelsevis liten omfattning och fördelar sig mycket ojämnt på olika län alltefter den yrkesmässiga trädgårdsnäringsens lokalisering. Sålunda är exempelvis i de båda skånelänen och i stockholmsområdet stödbehovet förhållandevis stort, medan det å andra sidan finns län, från vilka endast en eller två ansökningar inkommit under hela den tid verksamheten bedrivits. Denna ojämna fördelning av stödbehovet skulle medföra vissa svårigheter, då det gäller den årliga fördelning på olika län av de förhållandevis små anslagsmedlen (garantibelopp och statsbidrag), som måste göras vid en decentralisering av verksamheten.

Stödverksamheten torde icke vara av permanent karaktär utan förutsättes komma att upphöra efterhand som trädgårdsföretagen genomgått en behövlig upprustning. Som redovisas i propositionen, har ansökningarna redan visat stark tendens till minskning. Visserligen skulle vid ett genomförande av den i propositionen föreslagna ändringen av bestämmelserna beträffande storleken av stödberättigade företag efterfrågan på lånegaranti komma att åtminstone tillfälligt öka, men på längre sikt torde man dock kunna räkna med ett minskat stödbehov. Lämpligheten av att under sådana förhållanden nu överföra verksamheten till lantbruksnämnderna torde kunna ifrågasättas.

Ett viktigt skäl för en central handläggning är att få bättre möjligheter till sakkunnig teknisk granskning och bedömning av de rationaliseringsåtgärder, vartill stöd beviljas. För att rationaliseringsverksamheten skall fylla sitt ändamål är det nödvändigt att de projekt, till vilka stöd lämnas, genomföres på ett tekniskt riktigt sätt. Sakkunskap i fråga om växthusbyggnader, värmeanläggningar i växthus och andra speciella tekniska anordningar inom trädgårdsnäringsen finns icke tillgänglig vare sig i lantbruksnämnder eller hushållningssällskap. Den enda av affärsintressen oberoende verksamheten på detta område här i landet bedrivs av Sveriges handelsträdgårdsmästareförbunds tekniska avdelning i Stockholm, med vilken lantbruksstyrelsen står i ständig kontakt vid handläggning av ansökningarna. Denna kontakt skulle icke kunna upprätthållas lika enkelt vid en decentralisering.

Som motionärerna anför, är det betydelsefullt, att samarbete äger rum mellan företagareföreningarna och lantbruksnämnderna vid disponering av de statliga medel, som ställs till förfogande för jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering. Sådant samarbete kan utan svårighet upprätthållas även vid en central handläggning av trädgårdsrationaliseringsverk-

samheten i samband med att såväl lantbruksnämnder som hushållningssällskap liksom hittills genom remissförfarande bereds tillfälle att yttra sig över inkommande ansökningar.

Styrelsen anser, att här ovan anförda synpunkter utgör skäl för att även i fortsättningen handlägga trädgårdsrationaliseringsverksamheten centralt.

I fråga om handhavandet av den i bilaga 11 till årets statsverksproposition föreslagna särskilda lånegarantigivningen för att underlätta övergång till eller nystartande av specialproduktion får lantbruksstyrelsen anförda följande.

Enligt departementschefens förslag skulle lånegaranti för nu ifrågavarande ändamål beviljas av lantbruksnämnden i länet efter samråd med hushållningssällskapet. Garantiärende, som avser fastighet, vilken i taxeringshänseende ej är rubricerad som jordbruksfastighet, skulle dock avgöras av lantbruksstyrelsen.

Lantbruksnämnderna handhar nu det statliga stödet till jordbrukets inre rationalisering. Det får därför anses följdriktigt att det uppdrages åt lantbruksnämnderna att även handha det nu föreslagna statliga stödet för övergång till eller nystartande av specialproduktion å egentliga jordbruk. Det torde nämligen vara ogörligt att behandla frågorna om inre rationalisering och övergång till specialproduktion å ett och samma företag som från varandra fristående frågor.

Då fråga är om specialproduktion å icke jordbruksfastighet ligger saken något annorlunda till. Styrelsen har visserligen principiellt ingenting emot att lånegarantigivningen även för dessa fall decentraliseras, eventuellt med föreskrift om underställning till styrelsen av besluten i vissa fall. Med hänsyn till att garanti tidigare ej kunnat beviljas för detta ändamål är det dock lämpligt med en enhetlig bedömning medan en praxis utformas, och styrelsen anser därför praktiska skäl tala för att dessa ärenden tills vidare avgöres av lantbruksstyrelsen. Det kommer uppenbarligen endast att röra sig om ett fåtal ärenden per år.

I yttrande den 26 februari 1960 har *statskontoret* uttalat, att ur de synpunkter statskontoret har att företräda synes i princip goda skäl tala för den av motionärerna föreslagna decentraliseringen av stödverksamheten på förevarande område. Statskontoret har därför förklarat sig ej ha något att erinra mot bifall till motionärernas hemställan.

Utskottet

Lantbruksnämnderna. Den allmänna utvecklingen på jordbrukets område under tiden efter 1947 års beslut om de framtida riktlinjerna för jordbrukspolitiken har lett till att ökade krav nu ställs på den verksamhet som lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna bedriver samt att denna verksamhet numera följer i flera avseenden andra linjer än tidigare. För att lantbruksorganisationen ändamålsenligare skall kunna fullgöra sina delvis förändrade arbetsuppgifter vidtog 1959 års riksdag vissa åtgärder i sådant syfte. I den här behandlade propositionen nr 96 har framförts förslag till en relativt genomgripande omorganisation av lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna i syfte att mera fullständigt anpassa personaluppsättningen efter utvecklingen samt till ändringarna i arbetsuppgifternas inriktning och

beräknade framtida omfattning. Avsikten är att ytterligare effektivisera organisationen, så att den på bästa sätt skall kunna fullgöra sin uppgift att på rationaliseringens väg medverka till en fortsatt höjning av jordbruksnäringens standard inom landet. Förslaget har som utgångspunkt i huvudsak haft vissa av lantbruksstyrelsen i dess anslagsskrivelse för budgetåret 1960/61 redovisade utredningsförslag.

Utskottet vill för sin del betona vikten av att lantbruksorganisationen effektiviseras och kan i princip ansluta sig till de i propositionen föreslagna organisationsförändringarna beträffande såväl lantbruksstyrelsen som lantbruksnämnderna.

Enligt lantbruksstyrelsens förslag bör arbetet med den yttre rationaliseringen fördelas på distrikt inom de större och inom vissa av de mellanstora lantbruksnämndsområdena. Departementschefen har framhållit, att han ej kan ansluta sig till detta förslag, enär en distriktsindelning av föreslagen typ kan hindra ett ändamålsenligt utnyttjande av tillgängliga arbetskraftsresurser och motverka rörlighet i organisationen. I motionerna I: 623 och II: 762 har hemställts, att i anslutning till lantbruksstyrelsens förslag nämndernas yttre rationaliseringsverksamhet skall kunna fördelas på distrikt efter lantbruksstyrelsens medgivande. Utskottet vill i anledning av motionerna erinra att departementschefen vidare framhållit, att det bör vara lantbruksstyrelsen obetaget att liksom hittills bestämma att förrättningspersonal skall för viss tid kunna ha annan stationeringsort än där lantbruksnämnds kansli är beläget. Samtidigt vill utskottet, som avstyrker nyssnämnda motionsyrkanden, understryka departementschefens mening att sådan stationering ej bör ske annat än då starka, arbetsorganisatoriska skäl talar därför. Ett i sagda motioner framfört yrkande att utstationering skall kunna beslutas av lantbruksnämnd utan medgivande av lantbruksstyrelsen kan utskottet ej heller tillstyrka bl. a. med hänsyn till den återhållsamhet i fråga om utstationering, som skall iakttas.

Vid lantbruksnämnderna bör i princip finnas inrättade en särskild avdelning för yttre rationalisering och en särskild för inre rationalisering.

I propositionen har föreslagits åtskilliga åtgärder för att förstärka arbetskapaciteten vid lantbruksnämndernas avdelningar för yttre rationalisering. Med hänsyn till angelägenheten av att verksamheten med dylik rationalisering intensifieras biträder utskottet ifrågavarande förslag såsom led i de fortsatta strävandena att genomföra de nya riktlinjer för den yttre rationaliseringen som 1959 års riksdag fastställde. Utskottets ståndpunktstagande innebär bland annat att utskottet tillstyrker att lantbruksdirektörerna får en mera fristående, ledande ställning för att härigenom i större utsträckning kunna ägna sig åt den allmänna planeringen av nämndernas aktiva rationaliseringsinsatser och exempelvis mera komplicerade ärenden rörande byte av skogsmark med bolag. Likaså tillstyrkes att den omedelbara ledningen av den yttre rationaliseringsverksamheten överlåtes på en lantbrukskonsulent i Ao 24. Antalet sådana konsulenttjänster bör tills vidare vara 23. Samtidigt med inrättandet av dessa tjänster bör åtta befattningar såsom bi-

trädande lantbruksdirektör i Ao 24 samt 15 lantbrukskonsulenttjänster i Ao 23 indragas. Vidare bör för yttre rationaliseringsuppgifter inrättas 23 assistenttjänster i Ao 15 i utbyte mot samma antal befattningar som instruktör i Ao 13. Vissa arbetsuppgifter, som f. n. handhas av lantbrukskonsulenter, förväntas kunna övertas av innehavarna av de nya assistenttjänsterna, varigenom lantbrukskonsulenterna kan friställas för mera kvalificerade uppdrag. Under motivering att arbetsförhållandena för de berörda tjänstemännen i Ao 13 ej blir så förändrade, att därigenom uppkommer tillräckliga skäl för en uppflyttning från 13 till 15 lönegraden, har i motionerna I: 606 och II: 747 yrkats avslag å sistnämnda löne reglering. I enlighet med det förut anförda vill utskottet föreslå riksdagen att avslå motionsyrkandet. Förslaget om lönegradsättning i detta fall liksom i samtliga övriga i utlåtandet berörda är grundat på överläggningar som ägt rum mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer. Organisationerna har biträtt förslagen i fråga.

Nyssnämnda assistenttjänster i Ao 15 är avsedda att besättas med personal, som har lägre agrar eller teknisk utbildning och som därjämte genomgått vissa fortbildningskurser rörande yttre rationaliseringsverksamhet. I motionerna I: 623 och II: 762 har hemställts, att dessa tjänster skall vara öppna även för personal med lägre skoglig utbildning. Ett bifall till detta motionsyrkande skulle innebära att antalet befattningar för personal av sistberörda slag skulle kunna utökas utöver de 20 tjänster som nu förefinnes inom organisationen efter tillkomsten av 17 nya sådana befattningar den 1 juli 1959. Under hänvisning till det angivna syftet med sist omnämnda tjänster och till arbetsuppgifternas art för de nu till lönegradsuppflyttning föreslagna 23 samt då alltför kort tid förflutit sedan förut åsyftade 17 befattningar inrättades för att tillräckliga erfarenheter därav skall föreligga, avstyrker utskottet motionärernas förslag. Utskottet vill dock i sammanhanget framhålla betydelsen av tillgång i erforderlig omfattning inom lantbruksorganisationen på personal som kan utföra — även för lantmäteriets räkning — värderingar m. m. i samband med skogsmarksbyten samt omarronderings- och kompletteringsåtgärder från lantbruksnämndernas sida i fråga om skogbärande mark.

De nuvarande lantbruksingenjörssavdelningarna vid lantbruksnämnderna bör minskas enligt både lantbruksstyrelsens och departementschefens uppfattning. Styrelsens förslag innebär att det skulle finnas elva lantbruksingenjörsdistrikt inom lantbruksorganisationen. I propositionen föreslås att nämndernas lantbruksingenjörssavdelningar slopas och att i stället sju lantbruksingenjörer i Ao 25 överföres till lantbruksstyrelsens personalstat, medan 14 lantbruksingenjörstjänster i samma lönegrad föres på övergångsstat under lantbruksstyrelsen och två vakanta dylika tjänster indrages. Av nyssnämnda sju kvarstående lantbruksingenjörstjänster, formellt inordnade i lantbruksstyrelsens torrläggningssektion, avses sex tills vidare vara utstationerade å de orter i landet, som lantbruksstyrelsen beslutar med hänsyn till föreliggande behov av kvalificerad arbetskraft för torrläggningsföretag

i egentlig bemärkelse. Omflyttning bör ske, även till styrelsen, därest så motiveras av de för närvarande aktuella arbetsuppgifterna samt av uppkommande vakanser. I motionerna I: 602 och II: 741 uttalas, att frågan om lantbruksingenjörorganisationen bör bli föremål för ytterligare utredning. Enligt dessa motioner samt motionerna I: 623 och II: 762 bör sagda organisations verksamhet, intill dess pågående utredningsarbete slutförts, i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag förestås av 11 lantbruksingenjörer, fördelade på lika många lantbruksingenjörsdistrikt och personalförtecknade hos lantbruksnämnderna, samt av en lantbruksingenjör, som placeras i lantbruksstyrelsen. Utskottet vill för sin del erinra om att den i propositionen föreslagna omorganisationen vad gäller administrationen för handläggning av torrlägningsverksamheten ej kan genomföras med en gång efter den 1 juli 1960 utan att omställningsprocessen kommer att ta en förhållandevis lång tid i anspråk. Vidare vill utskottet framhålla att de avdikningsuppgifter som kräver lantbruksingenjörskompetens alltmåra minskat i omfång och att, vilket varit grundläggande i departementschefens förslag i ämnet, samtliga avdikningsärenden utom de som rör större torrlägningsföretag i egentlig mening bör handläggas å lantbruksnämndernas avdelningar för inre rationalisering och av där förefintlig personal. Att lantbruksingenjörerna i vissa fall vid sidan av den egentliga avdiknings- och torrlägningsverksamheten ägnat sig åt ärenden, som avser åtgärder vid exempelvis vägbyggnader, vilka uppgifter man lämpligen kan anförtro åt andra inom eller utom organisationen, kan enligt utskottets uppfattning ej motivera att i lantbruksorganisationen kvarhållas flera lantbruksingenjörer än vad i propositionen förordats. Utskottet, som sålunda helt biträder Kungl. Maj:ts förslag, avstyrker sagda motionsyrkanden.

Sådant arbete som det ankommer på lantbruksnämndernas byggnadskonsulenter att utföra bör enligt departementschefens bedömning kunna fullgöras av 20 dylika konsulenter i Ae 21. Av nu förefintliga 26 byggnadskonsulenttjänster i nyssnämnda löneställning föreslås i anslutning härtill två böra inplaceras på lantbruksstyrelsens stat samt fyra indragas allt eftersom innehavarna av tjänsterna kan omplaceras i annan verksamhet. I motionen II: 746 har yrkats, att indragningen av nyssnämnda fyra tjänster bör anstå tills erfarenhet vunnits om huru byggnadskonsulenternas arbetsomfång påverkas av 1959 års riksdags beslut att vidga lantbruksorganisationens statsbidragsgivning beträffande byggnadsverksamheten till att omfatta även tvåfamiljsjordbruk. För egen del har utskottet funnit det vara till fyllest för fullgörandet av byggnadskonsulenternas primära eller ordinarie arbetsuppgifter om konsulenternas antal ute i länen per den 1 juli 1960 fastställes till 20. Utskottet utgår därvid från att konsulenter utför sådant projekteringsarbete som tekniskt benämnes grundprojektering enbart i den mån tidsutrymme för dylika uppgifter finnes. Vid projekteringsarbete som nyss sagts bör uttagas ersättning jämlikt taxa som utformats så att full kostnadstäckning erhålles för arbetet och alltså så att ingen subventionering förekommer. I enlighet med propositionens förslag bör två byggnadskonsulenter,

nu verksamma vid nämnder, inplaceras på lantbruksstyrelsen. Avvecklingen av återstående fyra extra ordinarie byggnadskonsulenter bör, anser utskottet, ske så snart möjlighet yppas för vederbörande befattningshavare att övergå till annan verksamhet.

Propositionens förslag om sammanslagning av lantbruksnämnderna respektive hushållningssällskapen i Kalmar län har framförts i anslutning till den undersökning som företagits i ämnet av en särskilt tillkallad utredningsman, vars betänkande varit föremål för en omfattande remissbehandling. Departementschefen har förordat, att de två lantbruksnämnderna sammanslås den 1 juli 1960 samt de båda hushållningssällskapen den 1 januari 1961, båda organisationerna med kansliort i Kalmar. För att bereda befolkningen i norra delen av länet i stort sett oförändrade möjligheter till kontakt med personal från de båda länsorganen förutsättes att organen tills vidare förlägger var sin arbetsgrupp i Västervik. Som en följd av sammanslagningarna beräknas tillhopa 14 tjänster successivt komma att indragas. Uppkommande besparingar uppskattas för lantbruksorganisationens del till totalt 129 000 kronor och beträffande hushållningssällskapen till sammanlagt 185 000 kronor. För nästa budgetår beräknas besparingarna uppgå till 73 000 kronor, hänförliga uteslutande till lantbruksorganisationen. Gentemot departementschefens förslag har motionsvis framförts erinringar. Sålunda har i motionerna II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761 yrkats avslag på förslaget under motivering att de förordade sammanslagningarna skulle medföra en väsentligt försämrad service för befolkningen i norra länsdelen. I motionen II: 736 har vidare gjorts uttalande med syfte att lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i södra respektive norra delen av länet skall ha viss gemensam kameral organisation för vederbörande länsdel. Liknande synpunkter har framförts i motionerna I: 624 och II: 760, varvid föreslagits, att lantbruksnämnden, hushållningssällskapet och skogvårdsstyrelsen i norra länsdelen skall tills vidare hålla ett gemensamt kansli i avvaktan på resultatet av den översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen beträffande jordbrukets och skogsbrukets rationalisering, som departementschefen avser att låta verkställa. Slutligen har i motionerna I: 625 och II: 761 gjorts yrkanden om uppskov med sammanslagningarna, i varje fall beträffande hushållningssällskapen, tills riksdagen tagit ställning till de förslag som framkommer i anledning av nyssnämnda översyn samt av jordbruksupp-
lysningskommitténs utredningsarbete.

Enligt utskottets mening väger de skäl som talar för ett sammanförande av de båda lantbruksnämnderna i Kalmar län tyngre än de invändningar som gjorts mot förslaget. Utskottet tillstyrker därför att de två lantbruksnämnderna sammanslås till en nämnd per den 1 juli 1960. Såsom departementschefen förutsatt bör nämndens kansli förläggas till Kalmar och en arbetsgrupp tills vidare stationeras i Västervik. Vid sammansättningen av den nya lantbruksnämnden bör tas tillbörlig hänsyn till att länets två delar blir tillfredsställande representerade. Under den tid som återstår till dess de två hushållningssällskapen i länet, i enlighet med vad i det följande föreslås, sam-

manföres till en enhet, bör vardera sällskapet äga utse var sin ledamot i lantbruksnämnden. Vad departementschefen förordat beträffande personalbehovet i den nya lantbruksnämnden biträdes av utskottet.

På samma skäl som i fråga om sammanslagningen av lantbruksnämnderna i Kalmar län förordar utskottet att såsom förutsättning för vederbörliga statsbidrag skall bestämmas att också de båda hushållningssällskapen i länet sammanföres samt att det nya sällskapet stationeras i Kalmar med en arbetsgrupp förlagd till Västervik. Enligt utskottets uppfattning bör vissa överläggningar ske mellan de två nuvarande sällskapen samt mellan dessa och företrädare för staten innan sammanslagningen genomföres i syfte att avklara spörsmål av organisatorisk-teknisk natur som uppkommer vid och hör samman med omorganisationen. Överläggningarna torde böra igångsättas snarast och bedrivas så skyndsamt som möjligt. Med hänsyn till det sagda vill utskottet ej förorda, att nu fastställes att hushållningssällskapens sammanförande skall ske per den 1 januari 1961, utan föreslår att detsamma skall äga rum snarast möjligt efter det nyssberörda överläggningar avslutats. Departementschefens förslag i fråga om personaluppsättningen i det nya hushållningssällskapet föranleder ingen invändning från utskottets sida.

Enligt motionärerna i motionerna I: 488 och II: 598 bör en utredning företas rörande lantbruksnämndernas betydelse för jordbruket och beträffande möjligheten att överflytta nämndernas verksamhet på hushållningssällskapen eller andra länsorgan. Även i motionerna I: 606 och II: 747 har gjorts gällande att behov föreligger av en utredning åsyftande ett överförande av den verksamhet som bedrivs av lantbruksnämnderna till andra organ. Under hänvisning till att departementschefen i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln uttalat, att han avser att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område som rör jordbrukets och skogsbrukets rationalisering och därmed sammanhängande spörsmål, får utskottet avstyrka bifall till de båda motionsparen.

Övriga av utskottet här ej särskilt upptagna förslag av departementschefen rörande lantbruksnämndernas organisations- och personalfrågor biträder utskottet. I detta sammanhang vill utskottet understryka önskvärdheten av att i huvudsaklig överensstämmelse med propositionen åtgärder vidtas för att så snabbt som möjligt få den föreslagna omorganisationen genomförd.

I fråga om lantbruksnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag har i motionerna I: 606 och II: 747 gjorts gällande att en klok planläggning av nämndernas arbetsbörda borde möjliggöra att de i propositionen föreslagna anslagsbeloppen skulle kunna nedräknas med 500 000 kronor beträffande avlöningsanslaget och med 100 000 kronor beträffande omkostnadsanslaget. Utskottet finner ej anledning frångå de av Kungl. Maj:t gjorda anslagsberäkningarna å 11 702 500 kronor respektive 2 772 100 kronor och tillstyr-

ker därför att de två anslagen nästa budgetår upptages med dessa sistnämnda belopp.

I propositionen föreslagen medelsanvisning med 70 000 kronor respektive 25 000 kronor till täckande av nämndernas behov av medel till utrustning samt till utbildningskurser för viss personal tillstyrkes av utskottet.

Lantbruksstyrelsen. Den i propositionen förordade omorganisationen av lantbruksstyrelsen berör dels rationaliseringsavdelningen, dels kansli- och kameralkameralbyråerna. Antalet byråer inom rationaliseringsavdelningen föreslås bli två mot för närvarande fyra. En av byråerna avses för yttre och en för inre rationaliseringsuppgifter. Till den förstnämnda byrån, YR-byrån, skall utom en arbetsenhet för den allmänna verksamheten hänföras en sektion för skogliga uppgifter. Inom den andra byrån, IR-byrån, inrättas två sektioner för särskilda uppgifter vid sidan av de allmänna, nämligen en för torrlägningsverksamheten och en för handläggning av byggnadsfrågor. Personaluppsättningen och -fördelningen inom rationaliseringsavdelningen har anpassats till vad som kräves för att centralt kunna handha ledningen av lantbruksnämndernas verksamhet för yttre rationalisering av jordbruks- och skogsfastigheter samt för jordbrukets inre rationalisering.

Förslaget rörande kansli- och kameralkameralbyråerna avser en sammanslagning av dem den 1 juli 1960 till en administrativ byrå. Till denna hänförliga arbetsuppgifter skall härvid fördelas på tre sektioner, en för organisations- och personalärenden, en för kamerala ärenden samt en för allmänt administrativa ärenden.

Samtliga här redovisade omorganisationsförslag beträffande lantbruksstyrelsen tillstyrker utskottet liksom alla i propositionen förordade personal-, arbetsuppgifts- och lönegradsförändringar inom styrelsen. Förslagen i sistnämnda avseende har varit föremål för överläggningar mellan företrädare för civil- och jordbruksdepartementen ävensom vederbörande personalorganisationer, varvid organisationerna tillstyrkt förslagen. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det bör tillses, att en bestämd gränsdragning kommer till stånd och upprätthålles mellan de arbetsuppgifter som hör till statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader och det standardiseringsarbete som är avsett att utföras inom lantbruksstyrelsens byggnadssektion.

De i propositionen framlagda anslagsberäkningarna beträffande lantbruksstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag för nästa budgetår — 3 429 000 kronor respektive 514 500 kronor — kan utskottet tillstyrka.

Hushållningssällskapen. Från lantbruksstyrelsens sida har föreslagits att en på personalförteckning upptagen fiskerikonsulentbefattning skall inrättas vid hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län. Departementschefen, som ej kunnat biträda detta förslag, har förordat att fiskeristyrelsen i samråd med lantbruksstyrelsen skall undersöka om ej en av de två å personalförteckningen för hushållningssällskapet i Värmlands län uppförda fiskerikonsulenterna kan överflyttas till förstnämnda län. I motionerna I:

139 och II: 166 har yrkats avslag å Kungl. Maj:ts förslag under åberopande att en överflyttning enligt förslaget skulle medföra att fisket i Väneren skulle bli utan konsulenthjälp. Efter att ha tagit del av remissyttrandena över motionerna och övriga i ärendet föreliggande omständigheter har utskottet för sin del funnit, att en lösning av förevarande spørsmål bör kunna sökas ej endast enligt den i propositionen angivna linjen. Utskottet, som kan instämma i att fisket i Väneren har en sådan betydelse att konsulenthjälp även i fortsättningen bör stå till vänerfiskarnas förfogande, vill uttala att jämväl andra alternativ än det av departementschefen framförda bör prövas. Sålunda torde bland annat kunna övervägas att låta fiskerikonsulenternas hos Älvsborgs läns hushållningssällskap arbetsuppgifter ändras så, att även Väneren inrymmes i dem och att därigenom en konsulenttjänst friställes för placering i Göteborgs och Bohus län. I det sammanhanget torde möjligen även kunna undersökas om ej fiskerikonsulentfrågan för hushållningssällskapet i sistnämnda län skulle kunna lösas gemensamt för detta sällskap och för hushållningssällskapet i Hallands län.

Det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet under hushållningssällskapens avlöningsanslag kan utskottet tillstyrka. Utskottet förordar alltså att 7 688 800 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål.

Under hushållningssällskapens omkostnadsanslag har departementschefen föreslagit, att ett oförändrat belopp å 4 940 000 kronor skall fördelas mellan sällskapen i landet jämlikt kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 232). Departementschefen har i sammanhanget gjort ett uttalande om att sällskapen ur sagda belopp bör få taga de medel, varmed de kan finna erforderligt att stödja den fortsatta verksamheten vid de lokala veterinärbakteriologiska laboratorierne och lantbrukskemiska kontrollstationerna. Vidare uttalas att verksamhet, varom därvid är fråga, bör genom olika åtgärder, exempelvis taxehöjningar, kunna göras ekonomiskt självbärande. Några särskilda anslag till Bidrag till hushållningssällskapens veterinäravdelningar och till Understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollstationer har ej upptagits i Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för nästa budgetår.

I motionerna I: 480 och II: 407 har hemställts om anvisande av ett oförändrat belopp å 235 000 kronor såsom bidrag till hushållningssällskapens veterinäravdelningar. Utskottet har med beaktande av vad som anförts i flertalet av de över motionerna infordrade remissyttrandena stannat för att förorda ett bibehållande tills vidare av nu utgående särskilda finansiella stöd till ifrågavarande veterinäravdelningar. Det kan enligt utskottets uppfattning ej anses lämpligt att den betydelsefulla verksamheten vid dessa avdelningar får vidkännas en minskning av det statliga bidragsstöd som sedan länge utgått till densamma. I vart fall bör innan en dylik minskning kommer till stånd enligt utskottets mening ett närmare klarläggande ske huru verksamheten skall kunna bära sig utan statligt ekonomiskt understöd eller huru garantier skall kunna skapas för att de för djurägarna så angelägna laboratorieundersökningarna vid dessa avdelningar kan fortgå

i oförminskad omfattning utan alltför betungande kostnader för djurägarna. Med tillstyrkande av de väckta motionerna förordar sålunda utskottet att under hushållningssällskapens omkostnadsanslag uppföres en särskild post å 235 000 kronor för bidrag till sällskapens veterinäravdelningar, varvid sistnämnda belopp skall fördelas enligt nuvarande grunder.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om storleken av det anslagsbelopp som nästa budgetår bör fördelas mellan hushållningssällskapen enligt kungörelsen 1958: 232 kan utskottet biträda.

Kungl. Maj:ts förslag att till demonstrationsgårdsverksamhet skall anvisas 30 000 kronor å en särskild post under nu förevarande anslag har utskottet ej något av invända mot.

Utskottet biträder vidare departementschefens förslag, att hushållningssällskapens resurser för driftsekonomisk rådgivnings- och upplysningsverksamhet skall förstärkas och att i sådant syfte såväl hushållningssällskapen som i viss angiven omfattning även lantbruksnämnderna och lantbruksstyrelsen hädanefter skall ha tillgång till jordbruksekonomisk expertis som tills vidare anställs vid hushållningssällskapen. Det i propositionen förordade tillskottet å 90 000 kronor som föranledes härav tillstyrkes av utskottet. Såsom föreslagits bör varje geografiskt verksamhetsområde för sådan expertispersonal om möjligt omfatta mer än ett län. För tillfälligt biträde med driftsekonomisk konsulentverksamhet inom sällskapens ram på samma sätt som under löpande budgetår bör avdelas ett särskilt belopp å 25 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbruksstyrelsen meddela närmare föreskrifter beträffande dispositionen av det här ifrågakvarande beloppet å sammanlagt 115 000 kronor.

Bidrag till jordbrukets rationalisering. Utskottet har icke funnit något att erinra mot förslaget i statsverkspropositionen att såsom bidrag till yttre och till inre rationaliseringsåtgärder skall under budgetåret 1960/61 få beviljas högst 2 500 000 kronor respektive 14 000 000 kronor eller samma belopp som fastställts för innevarande budgetår. Den i motionen II: 606 föreslagna minskningen av dessa bidragsramar från sammanlagt 16 500 000 kronor till totalt 15 000 000 kronor kan utskottet ej tillstyrka.

För täckande av medelsbehovet under reservationsanslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering har departementschefen beräknat att ett belopp av 13 000 000 kronor erfordras såsom anslagsanvisning för nästkommande budgetår och att 3 500 000 kronor skall kunna tagas ur de under anslaget befintliga reservationsmedlen. Ett belopp av högst sistnämnda storleksordning torde kunna beräknas finnas odisponerat å anslaget vid utgången av det budgetår som nu löper. I motionen II: 606 samt i motionerna I: 474 och II: 607 har yrkats att anslagsanvisningen för budgetåret 1960/61 begränsas till 11 000 000 kronor respektive 9 000 000 kronor. Med hänsyn till de bidragsramar utskottet nyss tillstyrkt samt till den beräknade outnyttjade

reservationen under anslaget biträder utskottet Kungl. Maj:ts anslagsåskande och avstyrker sålunda ifrågasvarande motionsyrkanden.

I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag bör inom ramen för bidrag till yttre rationalisering få disponeras erforderliga medel till sådana statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader som åsyftas i övergångsbestämmelserna till kungörelsen 1959:246. Likaså bör från bidragsramen beträffande inre rationalisering även nästa budgetår i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag få utbetalas bidrag till vissa undersökningar rörande äldre torrlägningsföretag, till åtgärder till gagn för torrlägningsverksamheten i dess helhet samt till kostnaderna för slutförande av pågående utredningar rörande torrläggning av vissa marker vid Hjälmarén och i Kvismaredalen. Till länsstyrelsernas kostnader för syneförrättningar enligt uppsiktslagen bör vidare alltjämt få användas högst 5 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag att från jordbrukets rationaliseringsanslag skall få bestridas vissa kostnader som hittills hänförts till de särskilt uppförda anslagen Tilläggsbidrag till vissa statsunderstödda torrlägningsföretag, Ströängars indragande till kronan och Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark biträdes av utskottet (jfr utskottets utlåtanden nr 18 och 19 till årets riksdag).

I motionerna I: 481 och II: 595 samt I: 484 och II: 589 har framförts olika yrkanden i syfte att underlätta enskilda jordbruks förstärkande med skog samt rörande därmed sammanhängande pris- och kreditfrågor. Sålunda har i förstnämnda motionspar understrukits önskvärdheten av att staten aktivt medverkar till skogskomplettering genom direkt försäljning av kronans skogsinnehav och framför allt genom markförsäljning till enskilda i samband med byten, där bolagsskog ingår. Motionärerna har vidare ansett att vid försäljning för kompletteringsändamål av staten tillhörig skogsmark bättre överensstämmelse borde åvägbringas mellan den ränta, som jordbrukare skall betala å för köpets genomförande erforderliga statliga garantilån, och storleken av den kapitaliseringsprocent, varå tillskottsskogens prissättning grundas. Enligt dessa motionärer bör tillika lånevillkoren för upptagna garantilån, bland annat genom förlängning av lånets amorteringsfria tid och av lånets löptid, anpassas efter kompletteringsskogens beskaffenhet och lägesreglerade produktionsförmåga. Även yrkandena i motionerna I: 484 och II: 589 går ut på att underlätta den enskilde jordbrukarens förvärv av tillskottsmark från kronans skogar. Prissättningen bör enligt dessa motioner ske enligt lantbruksnämndernas värderingsmetod, varigenom skulle ernås överensstämmelse med gällande marknadspriser. I sistnämnda motioner har dessutom hemställts, att frågan om avveckling av domänverkets markfond, vilken fråga tidigare väckts av riksräkenskapsverket, bör upptagas till förnyad prövning. Slutligen har i samma motioner påyrkats en allsidig utredning om de principer som i framtiden bör gälla för statens innehav av skog, varvid bland annat beaktas föreliggande skäl för avveckling av det statliga skogsinnehavet genom försäljning till enskilda.

Nyss redovisade motionsyrkanden överensstämmer i huvudsak med vissa motionsvis framförda förslag till förra årets riksdag, vilka förslag utskottet då avstyrkte och riksdagen avlog (JoU 1959: 30; rskr. 1959: 284). Några omständigheter som kan föranleda riksdagen att i år intaga en annan ståndpunkt till dessa spørsmål har icke inträffat, varför motionerna bör avslås.

Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering. Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 skall med hänsyn till den odisponerade reservationen under anslaget och den beräknade belastningen nästa budgetår anvisas ett formellt belopp av 100 kronor tillstyrkes av utskottet.

Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti. Den av Kungl. Maj:t under förenämnda rubrik i statsverkspropositionen föreslagna författningsändringen i syfte att vidga möjligheten att bevilja statlig lånegaranti till trädgårdsföretag kan utskottet biträda. Under förutsättning att rationaliseringsbehovet är särskilt framträdande eller andra särskilda omständigheter föreligger kan trädgårdsföretag med mer än en helårsanställd arbetare för närvarande blott undantagsvis erhålla kreditgaranti, medan enligt Kungl. Maj:ts här ifrågavarande förslag under samma förutsättningar lånegaranti regelmässigt skall kunna beviljas i dylika fall, såvitt det ej är uppenbart att rationaliseringsåtgärden kan genomföras utan statligt stöd. I betraktande av att omförmälda ändring av stödbestämmelserna måste kunna ge lantbruksstyrelsen möjlighet till en ej oväsentlig vidgning av den krets trädgårdsföretag som erhåller statliga kreditgarantier för rationaliseringsåtgärder samt med hänsyn till de stödmöjligheter som tillkommer genom det i tionde huvudtiteln framlagda och av riksdagen nyligen godkända förslaget till nya former för finansiellt bistånd åt trädgårdsföretag av industriell karaktär, avstyrker utskottet de yrkanden som av motionärer framförts om att det statliga garantistödet skall lämnas oavsett storleksordning. Utskottet vill även erinra om att trädgårdsnäringens utredningen ännu ej slutfört bearbetningen av sådant av utredningen inhämtat material som kan ge en relativt säker anvisning om lönsamhetsförhållandena m. m. inom trädgårdsnäringen.

Att såsom föreslagits i motionerna I: 483 och II: 601 utvidga Kungl. Maj:ts nyssnämnda förslag till att avse ej endast kreditgaranti utan även statsbidrag avstyrkes av utskottet under framhållande av att regler snarlika dem som för närvarande gäller beträffande bidragsgivningen vid rationalisering av trädgårdsföretag numera tillämpas även beträffande bidragsstödet till jordbrukets rationalisering.

Det i motionerna I: 320 och II: 400 framförda förslaget att prövningen av lånegarantiärenden rörande trädgårdsnäringens rationalisering skall decentraliseras från lantbruksstyrelsen till lantbruksnämnderna kan utskottet på de skäl lantbruksstyrelsen anfört i sitt remissyttrande över motionerna ej biträda. I motionerna I: 482 och II: 602 har yrkats att lånegarantibestäm-

melserna beträffande lagerhus för jordbruksändamål skall ändras så, att lånegaranti kan beviljas även för byggnad, avsedd för partiförsäljning av frukt och grönsaker. Utskottet, som vid ett flertal tillfällen under senare år haft att taga ställning till motionsledes framförda förslag av samma innebörd, anser ej heller nu att statsstödet bör vidgas till att omfatta försäljningslokaler.

I syfte att underlätta en önskvärd övergång till specialproduktion av jordbruksprodukter ej minst vid de mindre jordbruket har Kungl. Maj:t föreslagit, att till jordbrukare som övergår till eller nystartar sådan specialproduktion skall under vissa villkor kunna beviljas lånegaranti för anskaffande av härför erforderligt kapital. Denna lånegarantiverksamhet är avsedd att handhas av vederbörande lantbruksnämnd utom beträffande fastighet som ej är taxerad såsom jordbruksfastighet, i vilket fall beslutanderätten anförtros åt lantbruksstyrelsen. Den av Kungl. Maj:t föreslagna kreditgarantien — som utgör ett komplement till det statliga stöd till likartad specialproduktion men av industriell karaktär, vilket föreslagits under tionde huvudtiteln i årets statsverksproposition och som numera beslutats av riksdagen — har enligt utskottets mening en viktig uppgift att fylla. Som de i propositionen förordade bestämmelserna för angivna lånegarantiverksamhet synes lämpliga, tillstyrker utskottet införandet av en sådan verksamhet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Det i motionerna I: 320 och II: 400 gjorda yrkandet, att ifrågakvarande garantiärenden skall i samtliga fall, alltså även då fråga är om fastighet som är taxerad såsom annan fastighet, handläggas av lantbruksnämnd har utskottet sålunda ej funnit anledning biträda.

I motionen II: 591 har framförts vissa förslag till lättnader för jordbrukare som upptagit rationaliseringslån med statlig garanti. Ett av yrkandena åsyftar att möjliggöra ett bättre utnyttjande av bottenkrediten genom medgivande att utbyta bättre liggande in-teckningar mot sämre i en belånad fastighet som ökat i värde. Vidare har hemställts, att flera garantilån skall kunna få sammanföras till ett lån samt att den amorteringsfria tiden för garantilån utsträcker till högst 10 år i de fall då lån säkerställts genom in-teckning inom fastighetens taxeringsvärde. Utskottet vill i anledning härav erinra, att något författningsmässigt hinder ej föreligger för lantbruksnämnd att upptaga till prövning i motionen berörda spörsmål rörande utnyttjande av bottenkrediten och i fråga om samordning av amortering. Under dessa förhållanden anser utskottet i likhet med de hörda remissmyndigheterna att motionsyrkandena i angivna hänseenden ej påkallar någon särskild åtgärd. Vad angår den i samma motion föreslagna förlängningen av den amorteringsfria tiden får utskottet hänvisa till vad lantbruksstyrelsen framhållit i sitt remissvar angående möjligheten att anpassa amorteringsplanen så, att amorteringen blir mindre under de första åren av amorteringstiden. Då lånetiden enligt gällande bestämmelser kan fastställas till så lång

tid som 35 år bör enligt utskottets åsikt någon ytterligare förlängning ej medges. Motionen avstyrkes alltså även i denna del.

I förevarande sammanhang har utskottet slutligen behandlat det i motionerna I: 223 och II: 272 gjorda yrkandet att belåningsgränsen för jordbruks-egnahemslån skall sänkas från gällande 100 procent till 90 procent. Förslag i samma syfte har motionsvis framförts åtskilliga gånger tidigare men på jordbruksutskottets förord avvisats av riksdagen. Någon omständighet som föranleder utskottet att nu inta annan ståndpunkt än förut till förslaget har icke tillkommit, varför motionerna avstyrkes.

Det av Kungl. Maj:t beräknade medelsbehovet under förslagsanslaget Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet tillstyrker sålunda en anslagsanvisning av 400 000 kronor. Likaså biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag att ramarna för de statliga kreditgarantier, som under budgetåret 1960/61 må beviljas för lån avseende yttre eller inre rationalisering, för jordbruksegnahemslån m. m., för driftslån och för lån avseende trädgårdsnäringens rationalisering, skall bibehållas vid oförändrade belopp av respektive 14 000 000 kronor, 15 000 000 kronor, 20 000 000 kronor, 6 000 000 kronor och 2 000 000 kronor. Att garantiramen för lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål skall såsom Kungl. Maj:t föreslagit fastställas till 4 000 000 kronor har utskottet ej heller något att invända mot. Utskottet tillstyrker även förslaget att lån till driftsrationalisering i form av omläggning till viss del eller helt till specialproduktion skall kunna beviljas intill ett belopp av 1 000 000 kronor. Bemyndigande torde lämnas Kungl. Maj:t att enligt samma grunder som tidigare budgetår företaga inbördes justeringar i angivna lånegarantiramar avseende lån till yttre och inre rationalisering, jordbruksegnahemslån m. m. och driftslån.

De medgivanden i fråga om rätt att nedsätta räntan å vissa lån från den förutvarande egnahemslånefonden m. m., varom Kungl. Maj:t hemställt, torde böra lämnas i likhet med vad som skett under åtskilliga år.

Utskottets hemställan

Under förmälan att i det föregående ej särskilt berörda förslag och uttalanden i propositionen nr 96 samt under ifrågavarande punkter i 1960 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, ej föranlett erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

A. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 602 och II: 741 samt I: 623 och II: 762, sistnämnda motionspar såvitt nu är i fråga, besluta de i det föregående föreslagna ändringarna i fråga om lantbruksingenjörernas organisation och verksamhet;

B. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag

å motionen II: 746 besluta de i det föregående föreslagna ändringarna i fråga om byggnadskonsulenternas organisation och verksamhet;

C. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, besluta att sammanslagning skall ske per den 1 juli 1960 av de två lantbruksnämnderna i Kalmar län;

D. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 606 och II: 747 samt I: 623 och II: 762, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna de övriga förslag till organisationsändringar beträffande lantbruksnämnderna som framlagts i det föregående;

E. avslå de i motionerna I: 488 och II: 598 samt I: 606 och II: 747 framförda yrkandena berörande lantbruksnämndernas framtida verksamhet och organisation;

F. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning godkänna de övriga förslag till omorganisation beträffande lantbruksstyrelsen som framlagts i det föregående;

G. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 606 och II: 747, I: 602 och II: 741 samt I: 623 och II: 762, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna som angivits i det föregående;

H. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 602 och II: 741 samt I: 623 och II: 762, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, fastställa följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 586 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 400
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	21 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 235 100
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	508 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	59 600

Summa kronor 3 429 000;

I. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 606 och II: 747 ävensom motionerna

II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, fastställa följande avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 918 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	174 000
3. Arvoden till ortsombuden, <i>förslagsvis</i>	276 000
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	95 000
5. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän, <i>förslagvis</i>	100 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 300 800
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 646 200
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	192 300

Summa kronor 11 702 500;

J. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 602 och II: 741 samt I: 623 och II: 762, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksstyrelsen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 429 000 kronor;

K. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 602 och II: 741 samt I: 623 och II: 762, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksstyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 514 500 kronor;

L. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 606 och II: 747, II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksnämnderna: Avlöningar* ett förslagsanslag av 11 702 500 kronor;

M. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 606 och II: 747, II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* ett förslagsanslag av 2 772 100 kronor;

N. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksnämnderna: Utrustning* ett reservationsanslag av 70 000 kronor;

O. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksnämnderna: Utbildningskurser för viss personal* ett reservationsanslag av 25 000 kronor;

P. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, besluta att efter i det föregående åsyftad tidpunkt statsbidrag endast skall utgå till ett för Kalmar län gemensamt hushållningssällskap;

Q. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 7 688 800 kronor;

R. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 480 och II: 407 å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader* ett reservationsanslag av 5 320 000 kronor;

S. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 139 och II: 166 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande undersökning av möjligheterna att till hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län överföra en fiskerikonsulentbefattning;

T. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 474 och II: 607 samt II: 606, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jordbrukets rationalisering* ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor;

U. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering* ett reservationsanslag av 100 kronor;

V. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* ett förslagsanslag av 400 000 kronor;

X. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 134 och II: 164 samt I: 483 och

II: 601, sistnämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänna det i det föregående framlagda förslaget till ändring av grunderna beträffande statlig kreditgaranti för lån till trädgårdsnäringsens rationalisering;

Y. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 320 och II: 400, såvitt nu är i fråga, godkänna det i det föregående framlagda förslaget rörande införande av statlig kreditgaranti för lån till sådan driftsrationalisering inom jordbruket som avser övergång till viss del eller helt till specialproduktion;

Z. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medgiva, att under budgetåret 1960/61 statlig kreditgaranti må beviljas dels för lån avseende yttre rationalisering intill ett belopp av 14 000 000 kronor, för lån till inre rationalisering intill ett belopp av 15 000 000 kronor, för jordbruksegnahemslån m. m. intill ett belopp av 20 000 000 kronor och för driftslån intill ett belopp av 6 000 000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning, dels för lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål intill ett belopp av 4 000 000 kronor, dels för lån avseende trädgårdsnäringsens rationalisering intill ett belopp av 2 000 000 kronor samt dels för lån till i det föregående särskilt angivna slag av driftsrationalisering inom jordbruket intill ett belopp av 1 000 000 kronor;

A. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medgiva, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, må för år 1961 nedsättas till 3,6 procent;

Ä. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medgiva, att i avseende å köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillingen förräntas enligt enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under år 1961 utgå efter 3,6 procent;

II. att motionerna I: 320 och II: 400, såvitt däri yrkats att handläggningen av ärenden angående statligt stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering skall överflyttas från lantbruksstyrelsen till lantbruksnämnderna, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att det i motionerna I: 482 och II: 602 framförda yrkandet, att bestämmelserna angående statlig garanti för lån för uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål

ändras så, att det blir möjligt att bevilja garanti även för byggnad avsedd för partiförsäljning av frukt och grönsaker, icke må någon riksdagens åtgärd föranleda;

IV. att riksdagen må avslå motionerna I: 483 och II: 601 såvitt avser yrkandet att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att av Kungl. Maj:t föreslagen ändring av 5 § kungörelsen 1955: 354 måtte utvidgas så att trädgårdsföretag med flera än en årsanställd arbetare skall kunna erhålla statsbidrag som stöd till rationaliseringsåtgärder;

V. att de i motionen II: 591 framförda yrkandena rörande ändring av vissa bestämmelser angående statligt kreditgarantistöd för jordbrukets rationalisering samt i samband med jordbruksegnahemsverksamheten må av riksdagen avslås;

VI. att motionerna I: 223 och II: 272 rörande viss sänkning av belåningsgränsen i fråga om jordbruksegnahemslån ej må föranleda någon riksdagens åtgärd;

VII. att riksdagen må avslå motionerna I: 481 och II: 595;

VIII. att riksdagen må avslå motionerna I: 484 och II: 589.

Stockholm den 10 maj 1960

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nord*, Jonsson, Sigfrid Larsson, Eskilsson, Mossberger*, Gunnar Berg*, Hedström, Uno Olofsson och Harald Pettersson;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Andersson i Hyssna, Jonsson i Strömsund, Hæggbloom, Antby*, Sköld, Lindström, Östlund*, Rimås* och Jönsson*;

dock att vid behandlingen av avsnitten rörande bidragen till jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering samt täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti herr Nilsson i Lönsboda deltagit i stället för herr Antby.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) Av herr *Lage Svedberg* (såvitt avser lantbruksingenjörernas organisation och verksamhet)

2) Av herrar *Sigfrid Larsson, Harald Pettersson och Pettersson* i Dahl, vilka ansett att

dels andra stycket å s. 50 i utskottets utlåtande bort lyda sålunda:

»Nyssnämnda assistenttjänster — — — (lika med utskottet) — — — skoglig utbildning. Bland lantbruksnämndernas arbetsuppgifter intar den verksamhet som berör skogsbrukets rationalisering en alltmera framskjuten plats. Det är angeläget att de hos nämnderna anhängiga ärendena berörande skogskomplettering, skoglig omarrondering m. m. kan avgöras i så snabb takt som möjligt. Med rådande brist på skogligt utbildad lantbruksnämndspersonal är det emellertid fara för att ifrågavarande slag av ärenden ej kan behandlas så snabbt som önskvärt är. För att motverka detta kan utskottet biträda sistnämnda motionsförslag, som innebär att några av de 23 assistenttjänsterna i Ao 15 kan reserveras för skogligt utbildad personal. Härigenom erhåller lantbruksnämnderna ett tillskott av dylika tjänstemän utan personalförstärkning.»

dels ock utskottets hemställan under I: D bort ha följande lydelse:

»D. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt motionerna I: 623 och II: 762 ävensom med avslag å motionerna I: 606 och II: 747, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna de övriga förslag till organisationsändringar beträffande lantbruksnämnderna som utskottet framlagt i det föregående.»

3) Av herrar *Eskilsson, Hægglom och Östlund*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande, som å s. 53 börjar med orden »I fråga» och som å s. 54 slutar med orden »sistnämnda belopp», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I fråga — — — (lika med utskottet) — — — beträffande omkostnadsanslaget. Utskottet har funnit, att de av Kungl. Maj:t föreslagna minskningarna i anslagsberäkningarna för nästa budgetår mycket nära sammanfaller med tidigare väckta besparingsmotioner, vilka av riksdagen avvisats. Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna minskningen betyder enligt utskottets mening en förbättrad anpassning av lantbruksorganisationens kostnader till dess arbetsuppgifter. Med hänsyn till den anmärkningsvärt snabba stegringen av avlönings- och omkostnadsanslagen, som tidigare skett utan samband med vidgade arbetsuppgifter, anser utskottet dock att ytterligare besparingsmöjligheter föreligger och tillstyrker därför bifall till de i motionerna I: 606 och II: 747 gjorda yrkandena om nedräkning med 500 000 kro-

nor på avlöningsanslaget och med 100 000 kronor på omkostnadsanslaget. Utskottet föreslår i enlighet härmed, att avlöningsanslaget för lantbruksnämnderna för nästa budgetår upptas med 11 202 500 kronor och omkostnadsanslaget med 2 672 100 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under I: I, I: L och I: M bort lyda sålunda.

»I. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 606 och II: 747 ävensom med avslag å motionerna II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, fastställa följande avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 918 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	174 000
3. Arvoden till Ortsombuden, <i>förslagsvis</i>	276 000
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	95 000
5. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän, <i>förslagsvis</i>	100 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 800 800
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 646 200
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	192 300
Summa kronor	11 202 500;

L. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 606 och II: 747 ävensom med avslag å motionerna II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksnämnderna: Avlöningar* ett förslagsanslag av 11 202 500 kronor;

M. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 606 och II: 747 ävensom med avslag å motionerna II: 736, I: 624 och II: 760 samt I: 625 och II: 761, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* ett förslagsanslag av 2 672 100 kronor.»

4) Av herrar *Sigfrid Larsson, Eskilsson, Uno Olofsson, Harald Pettersson, Hægglom, Antby, Östlund* och *Rimås*, vilka ansett att andra stycket i utskottets utlåtande å s. 53 bort lyda sålunda:

»På samma — — — (lika med utskottet) — — — med omorganisationen. Med hänsyn till det sagda vill utskottet ej förordade, att nu fastställas att hushållningssällskapens sammanförande skall ske per den 1 januari 1961, utan föreslår att detsamma skall äga rum snarast möjligt efter det nyssberörda överläggningar avslutats. Ej heller anser utskottet att riksdagen bör taga ställning till personaluppsättningen i det nya hushållningssällskapet förrän de av utskottet förordade överläggningarna rörande spörsmål av organisatorisk-teknisk natur slutförts.»

5) Av herrar *Lage Svedberg, Jon Jonsson, Mossberger, Gunnar Berg, Hedström, Andersson* i Hyssna, *Jonsson* i Strömsund, *Sköld, Lindström* och *Jönsson*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande, som å s. 55 börjar med orden »I motionerna» och å s. 56 slutar med orden »nuvarande grunder», bort ersätts med text av följande lydelse:

»Vid sin behandling av frågan om statens fortsatta stödande av verksamheten vid hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier har utskottet i likhet med departementschefen funnit övervägande skäl tala för att något särskilt anslagsbelopp ej erfordras för detta ändamål. Utskottet vill till belysande av ifrågavarande laboratoriers ekonomiska ställning anföra följande. Samtliga laboratorier visar för år 1959 ett bokföringsmässigt ekonomiskt underskott på sammanlagt 244 400 kronor, om de statliga laboratoriebidragen å tillhoppa 215 000 kronor ej medräknas. Sagda underskottsbelopp är av ungefärligen samma storleksordning som redovisats för ett vart av de fem närmast föregående verksamhetsåren. För att få en rättvisande uppfattning måste emellertid beaktas att ett flertal laboratorier erhåller bidrag till täckande av sina underskott av vissa ekonomiska företag på jordbrukets område. Vidare bör påpekas att vid vissa laboratorier tillämpas lägre anslutningsavgifter till djurhälsokontroll än vid andra. De taxehöjningar vid statens veterinärmedicinska anstalt, som föreslagits av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen och som lämnats utan erinran av innevarande års riksdag, måste förväntas komma att genomföras även vid hushållningssällskapens laboratorier. Enligt gjorda beräkningar kommer sådana taxehöjningar att reducera angivna bokföringsmässiga underskott vid laboratorierna ej oväsentligt. Samtidigt må nämnas att inkomsterna vid laboratorierna i Jönköping och Falkenberg samt i Malmö minskas genom att verksamheten vid dessa laboratorier med bakteriologisk köttkontroll respektive serum- och vaccintillverkning nedlagts eller nedlägges, varvid dock berörda laboratoriers utgifter begränsas i jämförbar utsträckning. Därest alla laboratorier skulle tillämpa de högsta anslutningsavgifter som nu uttages vid en del av dem eller med andra ord för juverhälsokontroll 6 kr. per ko, för svinhälsokontroll 10 kr. per besättning och 15 kr. per sugga samt för hönshälsokontroll 25 öre per djur skulle underskottet vid flertalet laboratorier försvinna eller till och med förbytas i överskott trots att statsbidrag ej skulle utgå. För övrigt synes en ytterligare höjning

av anslutningsavgifterna möjlig i vart fall beträffande vissa slag av djurhälsokontroll utan att därför anslutningen minskar. Efter en avgiftsjustering enbart upp till den för närvarande högsta tillämpade taxenivån skulle bokföringsmässiga underskott antagligen redovisas av högst fyra laboratorier och då med belopp som uppgår till en relativt ringa del av vad som nu utgår i statsbidrag. Jämväl sistnämnda, eventuella underskottsbelopp förutsättes kunna täckas utan större komplikationer för vederbörande laboratorier, bland annat genom bidrag från i verksamheten intresserade ekonomiska föreningar och andra sammanslutningar.

Utskottet finner sålunda att med väl avvägda justeringar av taxor och anslutningsavgifter samt genom vidtagande dessutom i vissa fall av rationaliseringsåtgärder beträffande laboratoriernas personal och arbetsuppgifter ifrågasvarande laboratorieverksamhet bör kunna göras självbärande utan fortsatt särskilt statsunderstöd. Någon anledning att alltjämt subventionera hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier föreligger alltså inte enligt utskottet. Utskottet har däremot intet att invända mot att såsom departementschefen föreslagit sällskapen får taga medel, varmed de kan finna erforderligt att stödja den fortsatta verksamheten vid de veterinära laboratorierna hos hushållningssällskapen liksom också vid de lantbrukskemiska kontrollstationerna, ur hushållningssällskapens omkostnadsanslag. Det i motionerna I: 480 och II: 407 gjorda yrkandet om anvisande av ett särskilt belopp å 235 000 kronor såsom bidrag till sällskapens veterinärlaboratorier finner utskottet sålunda ej anledning tillstyrka.»

dels ock utskottets hemställan under I: R bort ha följande lydelse:

»R. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 480 och II: 407 å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader* ett reservationsanslag av 5 085 000 kronor.»

6) Av herr *Pettersson* i Dahl, vilken ansett att sista meningen i första stycket å s. 55 i utskottsutlåtandet bort ersättas med text av följande lydelse:

»Diskussionsvis har framförts tanken att låta hushållningssällskapen i Hallands samt Göteborgs och Bohus län ha en gemensam fiskerikonsulent. Med hänsyn till den omfattning och betydelse som fisket har i angivna båda län kan utskottet inte förorda att detta alternativ upptages till övervägande vid den undersökning som fiskeristyrelsen skall utföra i samråd med lantbruksstyrelsen.»

7) Av herrar *Nord*, *Eskilsson*, *Uno Olofsson*, *Hæggbloom*, *Antby*, *Östlund* och *Rimås*, vilka ansett att

dels i utskottets utlåtande de två sista styckena å s. 56 ävensom första stycket å s. 57 bort ersättas med text av följande lydelse:

»Med hänsyn till beslut av förra årets riksdag om strängare krav på lönsamhet i fråga om de rationaliseringsprojekt, som skall komma i åtnju-

tande av bidrag, anser sig utskottet böra tillstyrka bifall till den i motionen II: 606 förordade minskningen av de av Kungl. Maj:t föreslagna bidragsramarna från 16 500 000 kronor till 15 000 000 kronor.

I anledning av den minskning av medelsbehovet som under senare år gjort sig gällande ävensom till de mycket betydande reservationer som finnes redovisade från föregående år, av vilka även de för beviljade bidrag reserverade beloppen med säkerhet ej kommer att till fullo tagas i anspråk, anser utskottet att medelsanvisningen till Bidrag till jordbrukets rationalisering för nästa budgetår kan begränsas till samma belopp som för innevarande budgetår. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionerna I: 474 och II: 607, innebärande att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med 9 000 000 kronor.

dels ock utskottets hemställan under I: T bort lyda sålunda:

»T. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 474 och II: 607 ävensom i anledning av motionen II: 606, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jordbrukets rationalisering* ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor.»

8) Av herrar *Nord, Sigfrid Larsson, Eskilsson, Uno Olofsson, Harald Pettersson, Hæggblom, Antby, Östlund* och *Rimås*, vilka ansett att

dels de tre sista styckena å s. 58 samt första stycket å s. 59 i utskottets utlåtande bort ersättas med text av följande lydelse:

»Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti. I motionerna I: 134 och II: 164 har i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag hemställts att lånegaranti skall kunna beviljas trädgårdsföretag oavsett storleksordning. Utskottet finner i likhet med motionärerna att de trädgårdsföretag som har flera årsanställda inte kan påräkna att få tillräckligt kreditstöd från det under tionde huvudtiteln upptagna anslaget till Bidrag till företagareföreningar m. m. Det torde nämligen i många fall bli svårt att avgöra om ett trädgårdsföretag är att hänföra till ett sådant företag som kan erhålla stöd från nionde huvudtiteln eller till en sådan industriell företagsenhet som skall kunna få statligt ekonomiskt stöd från angivna anslag under tionde huvudtiteln. Mot bakgrunden härav och med hänsyn till vikten av att trädgårdsnäringsenheten erhåller finansiell hjälp i sådan omfattning att näringen kan bestå i den hårdnade utländska konkurrensen, har utskottet därför funnit att motionerna bör tillstyrkas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att föranstalta om erforderliga författningsändringar.

På nyss anförda skäl har utskottet ej heller något att invända mot att i enlighet med motionerna I: 483 och II: 601 den av Kungl. Maj:t förordade möjligheten att bevilja vidgat ekonomiskt stöd till trädgårdsföretagare skall tillämpas beträffande statsbidragsgivning för sådant stöd. Erforderlig kungörelseändring torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga.

Det i motionerna I: 320 och II: 400 framförda förslaget att prövningen av lånegarantiärenden rörande trädgårdsnäringens rationalisering skall decentraliseras från lantbruksstyrelsen till lantbruksnämnderna kan utskottet på de skäl lantbruksstyrelsen anfört i sitt remissyttrande över motionerna ej biträda. I motionerna I: 482 och II: 602 har yrkats att lånegarantibestämmelserna beträffande lagerhus för jordbruksändamål skall ändras så, att lånegaranti kan beviljas även för byggnad, avsedd för partiförsäljning av frukt och grönsaker. Frågan om huruvida förevarande statsstöd skall utvidgas till att avse även sådan byggnad har tidigare vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Utskottet ansåg sålunda år 1958, under åberopande att trädgårdsnäringsutredningen skulle behandla bland annat förevarande spörsmål, att skäl ej förelåg att bifalla då gjorda motionsyrkanden i ämnet. Som utskottet anser det vara skäligt att ifrågavarande slag av försäljningslokaler omfattas av den statliga kreditgarantien och det synes angeläget att ytterligare dröjsmål därmed undvikas tillstyrker utskottet motionerna I: 482 och II: 602. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga författningsändringar.»

dels ock utskottets hemställan under I: X, III och IV bort lyda sålunda:

»X. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning ävensom motionerna I: 483 och II: 601, såvitt nu är i fråga, samt med bifall till motionerna I: 134 och II: 164 godkänna det av utskottet framlagda förslaget till ändring av grunderna beträffande statlig kreditgaranti för lån till trädgårdsnäringens rationalisering;

III. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 482 och II: 602 besluta att sådan statsgaranti som för närvarande kan utgå jämlikt kungörelsen 1954: 311 om statlig garanti för lån för uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål må beviljas även för byggnad, avsedd för partiförsäljning av frukt och grönsaker;

IV. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 483 och II: 601, såvitt nu är i fråga, godkänna det av utskottet framlagda förslaget att jämväl trädgårdsföretag med flera än en årsanställd arbetare skall kunna erhålla statsbidrag som stöd till rationaliseringsåtgärder;»

9) Av herr *Pettersson* i Dahl (såvitt avser grunderna för statlig kreditgaranti till trädgårdsnäringens rationalisering samt möjlighet till statlig lånegaranti för byggnad, avsedd för partiförsäljning av frukt och grönsaker).

10) Av herrar *Nord*, *Uno Olofsson*, *Antby* och *Rimås*, vilka ansett att *dels* andra stycket i utskottets utlåtande å s. 60 bort ha följande lydelse:

»I förevarande sammanhang har utskottet behandlat det i motionerna I: 223 och II: 272 gjorda yrkandet att belåningsgränsen för jordbruksegna-hemslån skall sänkas från gällande 100 procent till 90 procent. Utskottet vill

erinra om att liknande yrkanden tidigare tillstyrkts av lantbruksstyrelsen och Hushållningssällskapens förbund ävensom att fullmäktige i riksbanken i yttrande över årets motioner inte haft något att invända mot förslaget. Utskottet finner de av motionärerna framförda synpunkterna bärande och tillstyrker sålunda bifall till motionerna. För den händelse något fall skulle uppstå, som motiverar högre gräns än 90 procent, bör detta kunna beviljas efter Kungl. Maj:ts prövning.»

dels ock att utskottets hemställan under VI bort ha följande lydelse:

»VI. att motionerna I: 223 och II: 272 rörande viss sänkning av belåningsgränsen i fråga om jordbruksegnahemslån må av riksdagen bifallas.»

11) Av herrar *Sigfrid Larsson* och *Harald Pettersson*, vilka ansett *dels* att första stycket å s. 58 i utskottets utlåtande bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet vill i anledning av dessa motionsyrkanden understryka betydelsen av att frågan om skogskomplettering av jordbruksfastigheter bringas till en tillfredsställande lösning. Det borde i stor utsträckning vara möjligt att i samband med markbyten, genom lantbruksnämndernas försorg, åstadkomma betydande förstärkningar av enskilda jordbrukares ofullständiga skogsinnehav. Men därutöver bör det i ökad omfattning enligt utskottets mening komma i fråga att ta i anspråk skogsmark bland annat tillhörande kronan. Prissättningen vid statens försäljning av kompletteringsskog bör rimligen i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag baseras på skogens marknadsvärde. Motionärernas önskemål om liberala pris- och kreditvillkor i samband med skogskomplettering torde därigenom i icke ringa mån kunna tillgodoses av lantbruksnämnderna vid deras befattning med dylika frågor. Vad i motionerna anförts bland annat under hänvisning till riksräkenskapsverkets rekommendationer om utredning och förslag rörande avveckling av domänverkets markfond kan utskottet biträda. Enligt utskottets uppfattning bör i samband därmed principerna för det statliga skogsinnehavet bli föremål för utredning. Utskottet finner sig alltså böra tillstyrka motionerna I: 484 och II: 589 ävensom motionerna I: 481 och II: 595 i vad avser frågor som här berörts.»

dels ock att utskottets hemställan under VII och VIII bort lyda sålunda:

»VII. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 481 och II: 595 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i det föregående anfört i frågan om komplettering av jordbruksfastigheter med skog, m. m.;

VIII. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 484 och II: 589 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande utredning angående avveckling av domänverkets markfond samt angående principerna för det statliga skogsinnehavet.»